

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ
ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

ΕΛΛΑΣ

Μικροχωρικά ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Γραφεία: Αγλαύρου 19 - 21, Αθήνα, 117 41 ☎ 9238.197

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΧΩΡΙΟΥ ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ «Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ»
(ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ 1885)

Βραβείο Ακαδημίας

Αθηνών (1986)

Κυκλοφορεί ανάμεσα στους Μικροχωρίτες του εσωτερικού και του εξωτερικού, καθώς και στους φίλους του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας (Σημ.: Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τη γνώμη του συγγραφέα τους)

Περίοδος Β' - Χρόνος 23ος
Τόμος 8ος, Αρ. Φύλλων 51-52
Απρίλιος 1992 - Μάιος 1993
Ετήσια συνδρομή:
Εσωτερικού: Δρχ. 500
Εξωτερικού: Δολ. 50
Εταιριών, Ν.Π.Δ.Δ. κλπ.
Δρχ. 2.000

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:
Σύνταξης: Μεν. Κουτσούκης
Αγλαύρου 19 - 21, Αθήνα,
117 41, Τηλ. 9238.198
Ατελιέ: Χαρ. Ε. Τάσση
Σωκράτους 81, Αθήνα
Τηλ. 5227.190

Φωτογραφία εξωφύλλου: Ο γάμος των αιμνήστων Νίκου Απ. Χαμπερή και Αθηνάς Κοματά το 1939, μπροστά στην είσοδο του Ι.Ν. Μεταμόρφωσης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
—Ο θάνατος του προέδρου Β. Μίχου	1
—Το Μικρό Χωριό και οι Εθνικοί Αγώνες	2
—Εκδήλωση της Αδελφότητας στον «Παρνασσό»	3
—Θυσίες και Ηρωϊσμοί των Ευρυτάνων στην Εθνική Αντίσταση, ομιλία κ. Μ. Σταφυλά	7
—Και Διηγώντας τα μη κλαις, Χρ. Γιαννακόπουλος	19
—Η μερολόγιο του στρατηγού Δημ. Δ. Πολύζου	26
—Ο Χριστός και η εποχή μας, Ι. Παναγόπουλος	31
—Οι Ακράιοι φρουροί του χωριού μας, Μ.Κ.	38

● (Συνέχεια περιεχομένων στην 3η σελ. εξωφύλλου)

ΕΚΤΑΚΤΗ ΕΙΔΗΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΑΠΩΛΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Π. ΜΙΧΟΣ

ΕΧΑΣΕ ΤΗ ΜΑΧΗ ΜΕ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΣΤΙΣ 18 ΜΑΪΟΥ 1993

Το Μικρό Χωριό, όλοι οι Μικροχωρίτες, συγκλονίστηκαν από τον θάνατο του Προέδρου της Κοινότητας Βασιλείου Π. Μίχου. Μετά ολιγόμηνη πάλη με την επάρατη αρρώστεια παρέδωσε το πνεύμα του στις 18 Μαΐου 1993 σε νοσοκομείο της Θεσσαλονίκης, σε ηλικία 65 ετών.

Η σορός του μεταφέρθηκε και ετάφη μετά από πάνδημη κηδεία στο Νεκροταφείο του Μικρού Χωριού, στις 19 Μαΐου.

Ίσως είναι η μοναδική φορά που πεθαίνει ένας εν ενεργεία Πρόεδρος του χωριού μας, αν εξαιρέσουμε την εκτέλεση του αιμνήστου Χρ. Φλέγγα στην Κατοχή (1942).

Ο Βασίλης Μίχος διετέλεσε για πολλά χρόνια κοινοτικός σύμβουλος και δυο φορές Πρόεδρος κατά την περίοδο 1957 - 1960 και από 1990 ως την ημέρα που λόγω της ασθένειάς του παρεχώρησε την θέση του.

Την ημέρα εκείνη που τον επισκέφτηκαν σπίτι του στη Λαμία μαζί με τον Γραμματέα της Κοινότητας οι συνάδελφοί του κοινοτικοί σύμβουλοι δεν μπόρεσαν να κρύψουν την συγκίνησή τους.

Ήταν το ύστατο χαιρε προς τον τολμηρό και δραστήριο Πρόεδρο, που χάθηκε τόσο πρόωρα!

Τόσο στη πρώτη του θητεία, όσο και στην δεύτερη, σύνδεσε την Προεδρία του με μια αναγεννητική προσπάθεια για το χωριό, που χάρις στον Βασίλη Μίχο θα έχει άλλη όψη.

Πρωώθησε την ανακαίνιση και επέκταση των δύο Ξενοδοχείων στο νέο και παλαιό χωριό, την κατασκευή του υδροηλεκτρικού έργου, την διαμόρφωση της άνω πλατείας στον παλιό οικισμό, την ασφαλτόστρωση των δρόμων που διασχίζουν το χωριό, την εγκατάσταση του τηλεφωνικού κέντρου του ΟΤΕ και άλλα μικρότερης σημασίας έργα.

Πάνω από όλα όμως ο Βασίλης Μίχος υπήρξε ο πανταχού παρών άνθρωπος του Μικρού Χωριού είτε Βρισκόταν στο χωριό, είτε στη Λαμία ή οπουδήποτε.

Ήταν κοντά στον άνθρωπο του χωριού και της περιοχής, τον οποίο εξυπηρετούσε με τον λόγο, την απλή συμβουλή, διευκόλυνε τις μετακινήσεις του και γενικά λειτούργουσε σαν δικός μας άνθρωπος μεσολαβώντας σε πολλές δύσκολες καταστάσεις και αμβλύνοντας στιγμές έντασης και διχόνοιας.

Παρά τις κακουχίες του πολέμου και της Κατοχής, τους κατατρεγμούς και τις περιπέτειες του εμφυλίου πολέμου, η καρδιά του Βασίλη παρέμεινε αγνή και καθαρή.

Αγαπημένος συνάδελφος από τους αυτοκινητιστές, έδινε χείρα βοήθειας σε όποιον είχε την ανάγκη του και συνέπασχε μαζί του. Είχε μοιράσει την ζωή του μεταξύ Λαμίας και χωριού και μεταξύ νέου και παλαιού για να μη δυσαρεστεί κανέναν.

Παράλληλα με τα καθήκοντα του Προέδρου πρόσφερε πολύτιμες υπηρεσίες και ως Επίτροπος της Εκκλησίας.

Αυτή η πολυποικίλη δραστηριότητά του εισήγαγε στις 18 Μαΐου.

Ο Βασίλης Μίχος θα παραμείνει στην ιστορία του Μικρού Χωριού ως ο πολυπράγμων και δραστήριος Πρόεδρος που πέθανε πάνω ακριβώς στην ακμή του δημιουργικού του έργου.

Γι αυτό και η μνήμη του θα μείνει αιώνια.

Ας είναι ελαφρό το χόμα του Μικρού Χωριού όπου αναπαύεται πλέον.

Μένιος Κουτσούκης

ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ ΚΑΙ ΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ

Οι σημερινές κρίσιμες περιστάσεις, τις οποίες διέρχεται η χώρα μας, έκαναν ιδιαίτερα αισθητές μερικές από τις επετείους των εθνικών μας αγώνων, όπως είναι η 70ή επέτειος από την εκστρατεία της Μ. Ασίας (1922), η 80η επέτειος από τους Βαλκανικούς πολέμους (1912-13), κ.α. Οι εκδηλώσεις αυτές φέρνουν στην μνήμη των νεωτέρων γενεών τα εθνικά ιδεώδη και τις αξίες για τις οποίες οι πρόγονοί τους αγωνίσθηκαν ή έπεσαν στα πεδία των μαχών.

Το Μικρό Χωριό, ευτύχησε κι αυτό, όπως κι άλλα χωριά της πατρίδας μας να στείλει πολλά δικά του παιδιά στους εθνικούς αυτούς αγώνες. Μερικά απ' αυτά ανδραγάθησαν, ενώ άλλα έδωσαν τη ζωή τους για την πατρίδα.

Ακόμη και πριν από τους παραπάνω αγώνες, ενθουσιώδεις Μικροχωρίτες νέοι, βρέθηκαν να αγωνίζονται για την Μακεδονία δίπλα στο πλευρό του Παύλου Μελά, για να μην αναφερθούμε τώρα στους δεκάδες Μικροχωρίτες Αγωνιστές του 1821.

Ο ενθουσιασμός των νέων να ανταποκριθούν στο προσκλητήριο της πατρίδας, που κάθε τόσο τους καλούσε σε θυσίες, αντανακλάται στο έθιμο που υπήρχε στο χωριό μας: Σε κάθε επιστράτευση ολόκληρο το χωριό ξεπροβόδιζε τους πολεμιστές του με τραγούδια και όργανα ως τον Αη-Γιάννη, δηλ. λίγο πριν αφήσουν το σύνορο του χωριού. Τέτοιες παραδόσεις και έθιμα που έχουν τις ρίζες τους στην Αρχαιότητα (Ευρυτάνες γαρ πολεμικώτατον γένος) χαρακτηρίζουν γενναίους λαούς που δεν φοβούνται να δώσουν τη ζωή τους για την ελευθερία και ακεραιότητα της πατρίδας.

Πιο κοντά σε μας φέτος ήταν η επέτειος της μάχης του Μικρού Χωριού. Πριν πενήντα χρόνια έγινε πεδίο σύγκρουσης μεταξύ των αντιστασιακών ανταρτικών ομάδων και των φασιστικών δυνάμεων κατοχής.

Πρόκειται για την ιστορική μάχη της Τσίρης στις 18 Δεκεμβρίου 1942 που στάθηκε ορόσημο για την ιστορία του Μικρού Χωριού και την Αντίσταση στην Ευρυτανία.

Για την 50ή ιστορική επέτειο της μάχης αυτής, η Αδελφότης μας οργάνωσε ειδική εκδήλωση στην αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου «Παρνασσός», στις 16 Φεβρουαρίου 1993.

Στην εκδήλωση μίλησε ο γνωστός Ευρυτάνας συγγραφέας και αντιστασιακός Μιχάλης Σταφυλάς, ενώ ποιήματα αντιστασιακού περιεχομένου απήγγειλε ο γνωστός ηθοποιός του Εθνικού Θεάτρου Νίκος Παπακωνσταντίνου. (Λεπτομέρειες της εκδήλωσης σε άλλη σελίδα).

Σε επόμενο τεύχος του περιοδικού για να τιμήσουμε τη συμβολή των Μικροχωριτών που πολέμησαν στους Εθνικοαπελευθερωτικούς αγώνες και όσους έδωσαν την ζωή τους σ' αυτούς, θα δώσουμε τα ονόματά τους, όπως αυτά διασώθηκαν ως εμάς από την προφορική παράδοση και άλλες πηγές.

Παράλληλα με την ευκαιρία αυτή η Αδελφότης μας επαναφέρει το θέμα της ανέγερσης μνημείου για όλους τους Μικροχωρίτες που έπεσαν στους διάφορους αγώνες. Επείγουσες άλλες ανάγκες δεν επέτρεψαν την ανέγερσή του. Τώρα είναι καιρός να αρχίσει πλέον και η προσπάθεια αυτή για να τιμήσουμε έτσι τους συμπατριώτες μας και τους Αγώνες της Πατρίδας μας, προσθέτοντας έτσι κι ένα στόλισμα σε κεντρικό σημείο του χωριού.

ΟΙ ΘΥΣΙΕΣ ΤΩΝ ΕΥΡΥΤΑΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

(Εκδήλωση της Αδελφότητας Μικροχωριτών στην αίθουσα του Φιλολογικού Συλλόγου Παρνασσού στις 16 Φεβρ. 1993. Ομιλητής ο κ. Μιχάλης Σταφυλάς).

Η παραπάνω εκδήλωση περιελήφθηκε στο επίσημο πρόγραμμα του Φιλολογικού Συλλόγου και πραγματοποιήθηκε όπως προβλέφθηκε, το απόγευμα της 16 Φεβρουαρίου 1993.

Δίνονται παρακάτω με την σειρά η προσφώνηση του Προέδρου της Αδελφότητας, τα χαιρετιστήρια μηνύματα επισήμων και ακολουθεί η ομιλία του κ. Μ. Σταφυλά.

Αιδεσιμώτατε,

Κύριε Γενικέ, Κυρίες και Κύριοι,

Πενήντα (50) χρόνια, θεωρούνται αρκετά για να στεριώσουν στην μνήμη του Έθνους γεγονότα, ιστορικά, όπως η μάχη, του Μικρού Χωριού και η θυσία των 13 εθνομαρτύρων συμπατριωτών μας. Η παρέλευση μισού αιώνα από τον τραγικό εκείνο Δεκέμβρη του 1942 στην Ευρυτανία μας επιτρέπει νομίζω σήμερα να έχουμε μια καθολικότερη εποπτεία των επί μέρους ηρωικών πράξεων οι οποίες συνθέτουν το μεγαλειώδες εκείνο έπος της Εθνικής μας Αντίστασης. Έτσι μπορούμε να αξιολογήσουμε χωρίς προκαταλήψεις ή όποιες σκοπιμότητες τα συγκλονιστικά εκείνα γεγονότα.

Με αυτές τις σκέψεις η Αδελφότητα Μικροχωριτών οργάνωσε την αποψινή

εκδήλωση μνήμης. Αποτίοντας έτσι και αυτή με τη σειρά της, μετά τον αδελφό Σύλλογο των Μεγαλοχωριτών τον ελάχιστο φόρο τιμής στους μαρτυρικούς συμπατριώτες μας που έβαψαν με αίμα τα αίματα του Μικρού Χωριού.

Εκ μέρους της Αδελφότητας Μικροχωριτών θα ήθελα να απευθύνω σε όλους σας ευχαριστίες γιατί τιμάτε απόψε με την παρουσία σας την εκδήλωση αυτή, τιμάτε την μνήμη των ηρωικών συμπατριωτών μας.

Η αποψινή συγκέντρωσή μας θεωρηθεί και σαν μια εκδήλωση τιμής για τους πρωταγωνιστές της μάχης του Μικρού Χωριού, αλλά και όσους αγωνιστές της Εθνικής Αντίστασης βρίσκονται απόψε ανάμεσά μας, όπως ο καπετάν Νικηφόρος (Δημητρίου), ο καπετάν Λάμπρος (Σπύρος Μπέικος) πρωταγωνιστές της μάχης, ο Γιώργος Κατσίμπας (αδελφός του εθνομάρτυρα και αγωνιστής ο ίδιος της Εθνικής Αντίστασης), ο καπετάν Ερμής (Πριόβολος).

Είναι εδώ μαζί μας ακόμη η Ναυσικά Φλέγκα Παπαδάκη, αυτή που μετά την μάχη έπλεξε τους στίχους της και έφτιαξε το γνωστό σε όλους μας τραγούδι του Αρη.

Εκτός από τους πολυπληθείς συγγενείς των εθνομαρτύρων ιδιαίτερα συγκι-

νητική είναι απόψε η παρουσία του κ. Ι. Ραυτογιάννη. Είναι αυτός που μαρτύρησε μαζί με τους 13 εθνομάρτυρες, αλλά είχε την τύχη, αν και μελλοθάνατος να επιζήσει, αφού εξαναγκάστηκε από τους Ιταλούς φασίστες να παρακολουθήσει την εκτέλεση των συμπατριωτών του!

Θα ήθελα τώρα να ευχαριστήσω τον εκλεκτο ομιλητή της βραδιάς τον κ. Μιχάλη Σταφυλά, γνωστότατον συγγραφέα και λογοτέχνη, αλλά και Ευρυτάνα αντιστασιακό.

Επίσης τον διακεκριμένο ηθοποιό κ. Νίκο Παπακωνσταντίνου, καθηγητή της Δραματικής Σχολής του Εθνικού Θεάτρου.

Τους ευχαριστούμε και τους δυο για την προθυμία τους να συμμετάσχουν με

τον δικό τους τρόπο στην αποψινή εκδήλωση.

Πριν δώσω τον λόγο στον κ. Σταφυλά θα ήθελα ακόμη να ευχαριστήσω την Διεύθυνση και το προσωπικό του «Παρνασσού» για την παραχώρηση της αίθουσας και την θερμή φιλοξενία τους. Ας μου επιτραπεί να προσθέσω ότι ο Παρνασσός έχει για μας τους Μικροχωρίτες και μια συμβολική σημασία.

Στο Κατοχικό Στρατοδικείο που λειτουργούσε ως γνωστό εδώ, παραπέμφθηκε ο αιώνιος δάσκαλος μας Γεώργιος Παπαδής, ο οποίος αργότερα εντάχθηκε στο διδακτικό προσωπικό των Σχολών του Παρνασσού και άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις.

Σας ευχαριστώ.

Ο Πρόεδρος της Αδελφότητας κ. Κουτσούκης στο βήμα, κατά την προσφώνησή του.

Χαιρετιστήρια μηνύματα

Από τους Ευρυτάνες πολιτικούς και επισήμους που δεν μπόρεσαν να παραστούν στην εκδήλωση μηνύματα απέστειλαν:

Η κ. Ντόρα Μπακογιάννη:

Αγαπητοί φίλοι,

Σας ευχαριστώ για την πρόσκληση της Αδελφότητάς σας και λυπάμαι, ειλικρινά που ανειλημμένες υποχρεώσεις δεν μου επιτρέπουν να παραστώ σε μια τόσο σημαντική εκδήλωση μνήμης και τιμής για τους 13 μάρτυρες του έθνους μας και της μάχης του Μικρού Χωριού.

Ενας λαός χωρίς μνήμη δεν μπορεί να έχει μέλλον. Γι αυτό θεωρώ ότι είναι μεγάλης σημασίας οι προσπάθειες που αποσκοπούν στην ενθύμηση της ιστορίας μας, δηλαδή των συμβόλων μας, των ηρώων μας, και κυρίως στη μετάδοση της ιστορίας μας στις νεότερες γενιές, ειδικά σήμερα που η Ελλάς αντιπετωπίζει τα γνωστά εθνικά προβλήματα και την αμφισβήτηση της ιστορίας της.

Αιώνια θα είναι η μνήμη των 13 εθνομαρτύρων σύμβολο φωτεινό στους μακραίωνες αγώνες του έθνους μας για ελευθερία και προκοπή.

Φιλικά

Ντόρα Μπακογιάννη

Η κ. Κέλλυ Μπουρδάρα:

Αγαπητοί φίλοι,

Ευχαριστώ πολύ για την πρόσκλησή σας. Λυπάμαι που δεν θα μπορέσω να

παρευρεθώ στην εκδήλωση - ομιλία σας με θέμα «Θυσίες και ηρωϊσμοί των Ευρυτάνων στην Εθνική Αντίσταση», λόγω ασθενείας μου.

Με φιλικούς χαιρετισμούς

Καλλιόπη Α. Μπουρδάρα

Υφυπουργός Πολιτισμού

Ο κ. Χρ. Ράπτης: Νομάρχης Ευρυτανίας

Κύριε Πρόεδρε,

Σας ευχαριστώ για την τιμή που μου κάνετε να με προσκαλέσετε στην εκδήλωσή σας για την 50ή Επέτειο της μάχης του Μικρού Χωριού.

Λυπάμαι ειλικρινά που ανειλημμένες υποχρεώσεις δεν μου επιτρέπουν να παρευρεθώ, όπως και ο ίδιος θα ήθελα.

Εύχομαι καλή επιτυχία στην εκδήλωσή σας.

Με εκτίμηση

Χρήστος Ράπτης

Ο κ. Γ. Μοναστηριώτης:

Για την πρόσκληση που είχατε την ευγενή καλωσύνη να μου αποστείλετε, όπως παραστώ εις την εκδήλωση της 16ης Φεβρουαρίου ε.ε., επί τη 50ή Επετείω της ιστορικής μάχης του Μικρού Χωριού και της θυσίας των 13 Εθνομαρτύρων, σας ευχαριστώ θερμότατα.

Η εγχείρηση εις την οποίαν υπεβλήθη προσφάτως εις το ενταύθα Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο επί του δεξιού μου ισχίου, δεν επιτρέπει την εκτός

Καρπενησιού μετακίνησή μου, γι αυτό παρά την θέλησή μου, αδυνατώ να παραστώ.

Θα παρίσταμαι νοερώς. Αναλογιζόμενος τον ηρωϊκόν θάνατον των 13 Εθνομαρτύρων, υποκλίνομαι προ του τάφου των και η θυσία των, ας αποτελέσει διδάγμα διά τους νεωτέρους.

Την ενέργειαν πραγματοποιήσεως της εκδήλωσεως, επικροτώ, τιμά την Αδελφότητα Μικροχωριτών «Η Μεταμόρφωσις του Σωτηρος» και σας παρακαλώ όπως εις τα συγχαρητήρια τα οποία θα δεχθείτε διά την πράξη σας αυτή, από τόσους άλλους, να προστεθούν και τα ιδικά μου.

Μετά τιμής

Γεώρ. Ν. Μοναστηριώτης

Επίτιμος Δ/ντής

Στην εκδήλωση παρέστη και ετίμησε από πλευράς επισήμων ο κ. Ν. Τσιτούρης, Γεν. Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών. Επίσης ο πολιτευτής

Φθιώτιδος κ. Κων. Τριανταφύλλου.

Την εκκλησία εκπροσώπησε ο πρωτοπρεσβύτερος Κων/νος Δ. Βαστάκης γιος του αείμνηστου Εθνομάρτυρα καθώς και πολλοί εκπρόσωποι και μέλη Ευρυτανικών Συλλόγων.

Ο κ. Κουτσοχέρας

Την εκδήλωση τίμησε επίσης με την παρουσία του ο κ. Γιάννης Κουτσοχέρας, ο οποίος εξήρε την εκδήλωση με εμπνευσμένα λόγια σε σύντομη χαιρετιστήρια ομιλία του, προσθέτοντας:

Πρόεδρέ μου,

Ο πλέον αρμόδιος των αρμοδίων για να ανιστορήσει τις «Θυσιές» και τους ηρωϊσμούς των Ευρυτάνων στην Εθνική Αντίσταση ήταν ο Ευρυτάν και λόγιος Μιχάλης Σταφυλάς. Και ο πλέον επιδέξιος για να απαγγείλει αντιστασιακούς στίχους είναι ο Νίκος Παπακωνσταντίνου. Και τους σφίγγουμε τα χέρια εγκάρδια.

Από αριστερά: Οι κ.κ Μπέκιος, Παπακωνσταντίνου, Κουτσούκης, η κυρία Σταφυλά και οι κ.κ. Κουτσοχέρας, Σταφυλάς, Πριόβολος, μετά το τέλος της εκδήλωσης.

Θυσίες και Ηρωϊσμοί των Ευρυτάνων στην Εθνική Αντίσταση

Ομιλία Μιχ. Σταφυλά στον «Παρνασσό», 16.2.1993

Συγκεντρώθήκαμε απόψε εδώ, για να τιμήσουμε την αγέραστη μνήμη των 13 πατριωτών εθνομαρτύρων, που έπεσαν θύματα της φασιστικής βαρβαρότητας.

Οι Ιστορικοί της Αντίστασης, αλλά και οι συγχωριανοί τους περισσότερο πρόβαλλαν ως τώρα την υπέρτατη θυσία τους με μνημεία, δημοσιεύματα σε εφημερίδες και περιοδικά, με βιβλία και με εκδηλώσεις, έτσι που το χρονικό της μετάστασής τους στο χώρο των ηρώων και των μαρτύρων να είναι ευρύτητα γνωστό. Και προπαντός να μείνει για τους μεταγενέστερους σαν δίδαγμα των αγαθών της Ειρήνης και της απακτίνωσης του πολέμου.

Και πρέπει τέτοιου είδους χρονικά να συγκρατούνται από την Ιστορική Μνήμη, αφού όπως το είπε κι όλας η Βιρτζίνια Γκολφ «Τίποτα δεν έχει συμβεί, αν δεν έχει γραφεί».

Η σημερινή όμως εκδήλωση - με την ευκαιρία που έκλεισαν 50 χρόνια από τότε - παίρνει μια ευρύτερη διάσταση και σημασία, αφού και τώρα, στις μέρες μας η πατρίδα βρίσκεται σε μια δύσκολη καμπή, την δυσκολότερη, ίσως, του μεταπολεμικού εθνικού μας βίου κι ενώ ο πόλεμος μαινεται πολύ κοντά μας.

Όπως και τότε αντιμετωπίζαμε τους εχθρούς ολομόναχοι με φραστι-

κές μόνο συμπαραστάσεις, έτσι και τώρα είμαστε ολομόναχοι μέσα σε μια ανθελληνική φωλιά συμμάχων και εταίρων. Ολοι αυτοί το μόνο για το οποίο ενδιαφέρονταν και ενδιαφέρονται - και τότε και τώρα - είναι να μας έχουν στο χέρι με την μέθοδο του διαιρεί και βασίλευε. Γι αυτό και οι συμμαχικές αποστολές στα χρόνια της Κατοχής είχαν πρόσωπο και προσωπείο - όπως αποδειχεται κι από τα Αρχεία του Φόρειν Οφίς που άνοιξαν πρόσφατα (ανοίγουν πάντα μετά από 50 χρόνια σύμφωνα με τους αγγλικούς νόμους) έκαμαν τόσα για τον εθνικό διχασμό μας, που μας οδήγησε στον αδελφοκτόνο Εμφύλιο και τις πολυποικίλες εξαρτήσεις σ' Ανατολή και Δύση, που όχι μόνο δεν μας ωφέλησαν, αλλ' απεναντίας γιγαντώθηκε μέσα μας η ψυχολογία του υποταχτικού που εκαμε τον γνωστό Μητροπολίτη Κονίτη Σεβαστιανό να κραυγάζει εκ βαθέων πριν από λίγες μέρες στην Τηλεόραση: «Μέχρι πότε τέλος πάντων εμείς οι Έλληνες θα είμεθα καρπαζοεισπράκτορες;».

Και βέβαια δεν μπορούμε να παραβλέψουμε και τη σοφή λαϊκή παροιμία με την οποία ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Κων. Καραμανλής ερμήνευσε την συμμαχική αδιαφορία για τα δίκαια εθνικά μας ζητήματα: «Αμα δεν έχεις νύχια να ξηστεις, μην περιμέ-

νεις από τους άλλους».

Τα λέω αυτά κυρίες και κύριοι, γιατί αν η θυσία εκείνων κι όλων όσων έδωσαν το αίμα τους για την πατρίδα δεν μας οδηγήσει στους δρόμους της Εθνικής Αλήθειας και της Εθνικής Συνείσεσης, αναγκαστικά υποβαθμίζεται. Και κάτι τέτοιο είναι απαράδεκτο αφού υπάρχει κίνδυνος να μας οδηγήσει στην αδιαφορία και στην απογοήτευση.

Θέλω λοιπόν, να δούμε το χρονικό της θυσίας, όχι μόνο μέσα από την ιστορική διαδρομή του τόπου μας, αλλά και κάτω από τις συνθήκες που το δημιούργησαν.

Γιατί όταν λέμε Ευρυτανία, ασφαλώς δεν εννοούμε τα βουνά και τα λαγκάδια της. Ούτε την ομορφιά των τοπίων. Εννοούμε το έμπυχο υλικό με την αντοχή, την ανοχή και τον δυναμισμό. Εννοούμε την ψυχή που δένεται με την παράδοση και το χρέος. Το είπε άλλωστε ο Αντερσεν πως «σημασία δεν έχει σε ποια φωλιά γεννήθηκες, αλλά από ποιο αυγό βγήκες».

Κι αυτό ακριβώς επιβάλλει σ' όλους μας τούτη τη στιγμή να θυμηθούμε κάποια πράγματα που θα τεκμηριώσουν τις απόψεις μας και θα φωτίσουν περισσότερο το μεγαλείο της αυθόρμητης συμμετοχής των Ευρυτάνων στον εθνικοαπελευθερωτικό Αγώνα.

Αγαπητοί συμπατριώτες και φίλοι,

Πριν από 75 ακριβώς χρόνια, η καθημερινή εφημερίδα της Κωνσταντινουπόλεως «Πρόοδος», σ' ένα αφιέρωμά της στην Ευρυτανία - με την ευκαιρία μιας μεγάλης εκδήλωσης της εκεί ακμάζουσας Ευρυτανικής

παροικίας έγραφε ανάμεσα στ' άλλα και τα παρακάτω:

«Έλληνες από τους αγνότατους την ψυχήν και το αίμα οι Ευρυτάνες. Εκεί εις τα υψηλά βουνά των έμειναν παρθένοι από κάθε κακίαν και κάθε επιμιξίαν. Και έφθασαν εις το να δώσουν τον αρτιότερον ελληνικόν τύπον του σώματος και την καλλιτέραν μορφήν της ελληνικής ψυχής...».

Αυτός ο αρτιότερος ελληνικός τύπος, κυρίες και κύριοι, για πολλά χρόνια είχε αφεθεί στο έλεος του Θεού και ζούσε σχεδόν απομονωμένος, πίσω από τον άλλο κόσμο, με υπέρτατο και μοναδικό όνειρο να εξασφαλίσει την μπομπότα για τη συντήρηση των παιδιών του. Πολλοί ξενητεύονταν για αναζήτηση καλύτερης τύχης. Κι έμειναν εκείνα τα ματωμένα από τους Εθνικούς αγώνες ευρυτανικά χωριά στην πιο πρωτόγονη κατάσταση και οι απόγονοι τόσων ηρώων και τόσων μαρτύρων, ζούσαν αποξεχασμένοι στα κακοτράχαλα κι ωστόσο τόσο όμορφα βουνά μας.

Η Ευρυτανία με τις περίφημες προεπαναστατικές Σχολές του διαφωτισμού και με την μεγάλη παιδευτική παράδοση έφτασε στο σημείο στις αρχές του αιώνα μας να έχει τους πιο πολλούς αναλφάβητους. Επί 47192 κατοίκων οι 35050 δηλαδή το 75% ήταν εντελώς αγράμματοι. Ειδικά οι γυναίκες σε σύνολο 24087 μόνο οι 1390 ήξεραν γραφή και ανάγνωση. Και στ' Αγραφα με τις άλλοτε ονομαστές Σχολές της επί 1766 γυναικών μόνο 4 μπορούσαν και συλλάβιζαν. Θλιβερό παγκόσμιο ρεκόρ.

Ο μύθος δηλοί ότι η μικρή μας πα-

τρίδα χρησίμειε μόνο σαν τόπος εξορίας για εκείνους που σήκωναν κεφάλι στην επικρατήσασα ξενοκρατία. Ως κι ο εγγονός του Γέρου του Μωριά, ο Θωδωράκης Κολοκοτρώνης - ο γιος του Γενναίου - εξορίστηκε στο Καρπενήσι σαν αντιμοναρχικός λοχαγός που ήταν. Αυτός κι όλες φύτεψε τον πλάτανο της βρύσης στην πλατεία, για να θυμίζει - όπως έλεγε - το δροσοβόλημα των καινούργιων ιδεών.

Ο Αντρέας Καρκαβίτσας που υπηρέτησε σαν στρατιωτικός γιατρός στην 'Αμπλιανη σ' ένα γράμμα του με ημερομηνία 23 Μαΐου 1895 προς τον ποιητή Κώστα Χατζόπουλο στο Βραχώρι, του έλεγε: «Το Κρίκελλο το βλέπω συχνά και συχνά μιλώ για τους Γιολδασαίους και το Στάνου. Αλλά η ψυχή μου επαναστατεί σαν το αράθυμο πουλάρι μέσα στο σκοτεινό στάβλο κλεισμένο...».

Του Καρκαβίτσα η ψυχή επαναστατούσε μπροστά στην εγκατάλειψη της περιοχής, όσο κι αν ο Παλαμάς τραγούδησε με τόσο λυρισμό «τη ροδομάγουλη της 'Αμπλιανης παιδούλα...».

Υπάρχει κι ένα γράμμα του Λάμπρου Παπαντωνίου (πατέρα του Ζαχαρία) με ημερομηνία 11 Δεκ. 1874 που περιγράφει ένα επικίνδυνο χειμερινό οδοιπορικό από Γρανίτσα στο Καρπενήσι που καταλήγει με τούτα τα λόγια «Αναθεμάτιστα την στιγμήν όπου αποφάσισα τοιούτον ταξίδιον και έχυσα δάκρυα καταρασθείς από καρδίας τον άτιμον Ιούδαν όστις ήτο αίτιος της δυστυχίας μου. Εάν ήξευρα ότι θα πάθω τοιαύτα, δεν αποφάσιζον

και ηγεμών εάν επρόκειτο να ζήσω...».

Πολύ αργότερα το 1939 όταν ρώτησαν τον Ζαχαρία Παπαντωνίου τι βγάζει η πατρίδα του, αποκρίθηκε χωρίς δισταγμό: «Πέτρα, στέρηση και εγκαρτέτηση». Μέσα σε τρεις λέξεις κατάφερε ν' αποδώσει το φυσικό περιβάλλον, την οικονομική κατάσταση και την ψυχοσύνθεση του Ευρυτάνα.

Τότε κοντά κι ο Βασίλης Ρώτας που βρέθηκε στον τόπο μας έγραψε ένα αριστουργηματικό ποίημα που έδινε την πιο παραστατική εικόνα των Ευρυτάνων. Αρχίζει με τούτους τους στίχους:

«Εμείς εδώ, πορεύουμε απ' τον κόσμο / σα να την κλέψαμε τη ζωή μας / σα να μας έχει εδώ η πατρίδα απορριμένους / για να κρατάμε τα θουνά / μην τα σκώσουνε οι ανέμοι / για ν' αλωνίζουμε τα χιόνια για να λιώνουν...».

Ηρθε όμως εποχή που οι Ευρυτάνες χωρίς να μνησικακούν για την εγκατάλειψή τους, απόδειξαν την αγνότητα της ψυχής τους και του αίματός τους - δικαιώνοντας τον αρθρογράφο της Κωνσταντινούπολης. Είπαν το μεγάλο Όχι στα βουνά της Αλβανίας και το μεγάλο Ναι στην Εθνική Αντίσταση. Σ' αυτό το νέο 21, την πανένδοξη Εθνική μας Αντίσταση την καταπροδομένη από εχθρούς και φίλους την λεηλατημένη και διχασμένη από τους ξένους που ιστορικά έχει αποδειχθεί πως με το δικό μας αίμα συχνά υπερασπίζονται τα δικά τους συμφέροντα. Και η ευρυτανική εγκαρτέρηση έγινε εγερτήριο σάλπισμα για Αγώνα, οραματισμός για ένα ξεσκά-

βωμα απ' όλες τις τυραννίες και καταπιέσεις. Η εθνική συνείδηση συνυφασμένη με τη συναίσθηση του πατριωτικού χρέους μεγαλούργησε. Κι έγινε η Ευρυτανία μας το λίκνο της Αντίστασης κατά των κατακτητών. Και οι Ευρυτάνες δόθηκαν με νου και καρδιά σ' αυτόν τον Αγώνα που οδηγεί στη Δόξα αλλά και στο θάνατο. Το ήξεραν άλλωστε καλά, πως η ζωή είναι μια συνέχεια από θανάτους κι από αναστάσεις. Κι είχαν επίγνωση των δυσκολιών και των θυσιών που τους περιέμεναν.

Και βγάλαμε μάρτυρες και ήρωες. Ατρόμητους πολέμαρχους που έκλεισαν στην καρδιά τους μέσα, την Ελλάδα και τη Λευτεριά. Και ξαναποτίσαμε τα χώματά μας με αίμα και δάκρυα. Και στήσαμε νέα μνημεία για να θυμούμαστε, αλλά και να παραδειγματιζόμαστε από εκείνους που πεθάνανε για το δικό μας μέλλον, για την δικιά μας καλλίτερη ζωή.

Πρέπει να κάνω μια εξήγηση. Οι Ευρυτάνες σ' όποια εθνική οργάνωση αντίστασης κι αν βρέθηκαν, σε ένοπλα τμήματα ή πολιτικές οργανώσεις, στο ΕΑΜ ή στον ΕΔΕΣ ή όπου αλλού έκαμαν το πατριωτικό τους καθήκον με γενναιότητα και χωρίς υστεροβουλίες. Τελικά πλήρωσαν ακριβά για τα όποια λάθη των ηγετών τους.

Αλλά είναι διαπιστωμένο πως δεν λαθεύουν μόνο εκείνοι που δεν κάνουν τίποτα. Που κάθονται στην καρέκλα της αδιαφορίας και της μακαριότητας.

Και ήρθε εποχή που κρύβαμε ακόμα και τις θυσίες. Που κρύβαμε τη συμμετοχή μας στην Εθνική Αντίστα-

ση, γιατί αυτή η συμμετοχή θεωρούνταν ύποπτη και ανεθνική. Η συκοφαντία βλέπετε μοιάζει με κάρβουνο. Αναμμένο καίει, σβηστό μουτζουρώνει.

Πρωτοπόροι και στις θυσίες οι Ευρυτάνες παραμονή Χριστουγέννων του 1942 - δώσανε τα καλύτερα παιδιά τους στην Ελληνική Ιστορία. Σ' αυτήν την ένδοξη Ιστορία που περπάτησε μαζί τους στα χωριά και στα βουνά μας, που μπόλιασε τους ανθρώπους με την Ελπίδα και με την πίστη πως οι σιδερόφραχτοι κοσμοκατακτητές δεν ήταν αήττητοι.

Κι αυτή η Ιστορία, αγαπητοί φίλοι, περπατάει ακόμα δίπλα μας. Να εδώ μέσα κοντά μας, βρίσκονται αγωνιστές, μάρτυρες, θύματα, ψυχωμένοι ήρωες, οραματιστές που προσπάθησαν να σηκώσουν τον ήλιο πάνω απ' την Ελλάδα - καταπώς τραγουδήσε ο μεγάλος μας Σικελιανός. Γιατί όπως κι όλας ειπώθηκε όταν σε παγώνουν οι ομίχλες ξέρεις το δρόμο που σε οδηγεί προς τον ήλιο.

Κι εδώ για τη δικαίωση όλων αυτών, θέλω να θυμηθούμε τα όσα έγραψε ο Σεμασμιώτατος Μητροπολίτης Κεντρίας Αφρικής συμπatriώτης μας Κοσ Τιμοθεος σχετικά. «Από τότε κύλησαν πολλά χρόνια λησμονιάς και θυσίας όσων με αίμα πότισαν της λευτεριάς το δέντρο. Χρόνια καταφρόνιας, όσων με ιδρώτα, μόχθο και πόνο δρασκέλισαν τη γη μας για να διώξουν τον κατακτητή. Κι ακόμα χρόνια προσβολής της μνήμης των νεκρών.

Αλλά ο ουρανός πάντα προσφέρει σε τέτοιους αγωνιστές το πιο ακριβό του δώρο. Την αιωνιότητα».

Αυτή η αιωνιότητα, κυρίες και κύριοι, προσφέρθηκε στους 13 πρωτομάρτυρες που απόψε μας συγκέντρωσαν για να θυμηθούμε εκείνα τα μικρά και μεγάλα χρόνια. Τότε που ξαναγράφαμε στο βιβλίο των Εθνών την ύψιστη και αναλλοίωτη αλήθεια. Πως η Λευτεριά καταχτιέται και ποτέ δεν χωρίζεται.

Την Αντίσταση την τραγούδησαν πολλοί εμπνευσμένοι δημιουργοί. Ο Σικελιανός όμως μέσα σε 9 στίχους δίνει το ιστορικό κι όλο το καθολικό της μεγαλείο.

Αν και η θυσία των εκτελεσμένων στο Μικρό Χωριό είναι γνωστή - όπως το είπαμε και παραπάνω - χάρις στις συνεχείς μέριμνες των συγχωριανών τους, πρέπει νομίζω να δούμε το χρονικό του έπους και της θυσίας στα χαρακτηριστικά τους στοιχεία.

Λίγο πριν είχε ανατιναχτεί η Γέφυρα του Γοργοπόταμου από τις ενωμένες αντάρτικες δυνάμεις ΕΛΑΣ - ΕΔΕΣ και το εθνικό φρόνημα των Ελλήνων είχε ενδυναμωθεί από τούτο το μεγαλειώδες κατόρθωμα που άφησε άναυδους τους κατακτητές, αλλά και την παγκόσμια κοινή γνώμη.

Από το Σεπτέμβρη του 1941 που ιδρύθηκε το ΕΑΜ, η ιδέα της Αντίστασης δενότανε ακατάλυτα με την εθνική συνείδηση και με τους πόθους του σκλαβωμένου λαού μας. Υστερα άρχισαν να συγκροτούνται κι άλλες οργανώσεις, έτσι που οι κατακτητές βρίσκονταν κάτω από έναν αόρατο κλοιό αποφασισμένων πολιτών να λευθερωθούν ή να πεθάνουν.

Αλλά και πριν ακόμα από το Σεπτέμβρη υπάρχει μια μαρτυρία που

αποδείχνει πως στην Ευρυτανία μερικοί ψυχωμένοι συμπατριώτες μας, πρωτοπορούντες, ξεκίνησαν μια προσπάθεια απόκρυψης του οπλισμού που έφερναν οι Αλβανομάχοι μας - καθώς γύριζαν στον τόπο μας γοητευμένοι πάντα από τους ελληνικούς ηρωϊσμούς, αλλά και απογοητευμένοι από την εγκατάλειψη των ηγητόρων τους. Τέλη Ιουλίου με αρχές Αυγούστου ο Νίκος Ζωγραφόπουλος (το ηρωϊκό Ευρυτανόπουλο που σκοτώθηκε στη μάχη της Αθήνας στην προσπάθειά του να καλύψει την υποχώρηση των συναγωνιστών του) πέρασε από τα χωριά των δήμων Αγράφων και Απεραντίων ενημερώνοντας τους κοινοτάρχες αλλά και τους φαντάρους που είχαν επιστρέψει πως είναι ανάγκη να κρύψουν τα όπλα γιατί σύντομα θα χρειαστούν. Στο Δήμο Αγραίων γι αυτήν την απόκρυψη κινήθηκε ο Ανέστης Μπακόλας από τη Μαυρομάτα. Ασφαλώς κινήθηκαν κι άλλοι και λυπούμαι που δεν μπόρεσα να εξακριβώσω τα ονόματά τους.

Κι αυτά τα κρυμμένα όπλα, λίγο αργότερα αποτέλεσαν τη μαγιά του εξοπλισμού των παλληκαριών μας, στη μάχη της Χρύσου όπου αναδείχθηκε κυρίαρχη μορφή ο Βασίλης Πριόβολος με το ψευδώνυμο Ερμής.

Ποιά αόρατη φωνή να ήταν εκείνη που καθοδήγησε τους οραματιστές της Ελευθερίας σ' αυτήν την αυθόρμητη και εθνοφελή κίνηση; Φαίνεται πως οι νόμοι της Ιστορίας, οι νόμοι της εξέλιξης και των κοινωνικών φαινομένων, είναι σαν τους φυσικούς νόμους. Αποτελούν αναγκαιότητα.

Και δεν άργησε ν' αντιλαλήσει για

καλά το ντουφεκίδι στην Ευρυτανία.

Στις 24 Οκτωβρίου του 1942 ένα στρατιωτικό γερμανικό αυτοκίνητο με επιβάτες έναν αξιωματικό, δυο οπλίτες και μια γυναίκα έφτασαν στο Γαύρο. Η ομάδα των ανταρτών του ΕΛΑΣ που βρισκόταν εκεί κοντά δεν μπορούσε ν' ανεχθεί την πρόκληση. Είχε άλλωστε πάρει πριν από λίγο το βάπτισμα του πυρός στο Γοργοπόταμο κι ήταν ενδεδυμένη ηθικά αφού μέσα από τη γενναία ψυχή των παλληκάριων μας αναβαπτίζότανε στην πίστη και στην αισιοδοξία η ψυχή του λαού μας. Τους αιχμαλώτισε, τους κράτησε λίγες μέρες κι ύστερα τους άφησε ελεύθερους, μια που η παρουσία τους εκεί αποδείχτηκε πως ήταν ιδιωτική υπόθεση κι όχι πολεμική επιχείρηση. Οι αντάρτες σεβάστηκαν έτσι το άγραφο δίκαιο του πολέμου. Οι Γερμανοί αυτοί περνώντας από το Καρπενήσι καταγγείλανε το γεγονός στον Ιταλό Διοικητή, μια που η Ευρυτανία βρισκότανε τότε κάτω από Ιταλική Κατοχή.

Αμέσως οι Ιταλοί κινήθηκαν προς το Μικρό Χωριό, έπιασαν 20 κατοίκους στην προσπάθειά τους να μάθουν για συνεργάτες και κρησφύγετα ανταρτών ή για οργανωμένους αντιστασιακούς. Τελικά πήραν μερικούς και τους προώθησαν προς τις φυλακές Λαμίας και Αθήνας. Ένα εικοσαχρονο παιδί ο Γιάννης Κομπορόζος εκτελέστηκε στις 9 Δεκεμβρίου στα Καστέλλια μαζί με άλλους 13 σαν αντίποινα για τον Γοργοπόταμο. Παρά τη μικρή του ηλικία ο Γιάννης στάθηκε παλληκάρι την ώρα της εκτέλεσης κι όπως έγραψε ο παπάς του

χωριού Νικόλας Παπανικολάου που βρέθηκε κοντά στους μελλοθάνατους, του είπε με ψυχραιμία. «Θα υπάρχουν και θύματα για την Ελευθερία».

Οι αντάρτες που βρισκόταν στην Ευρυτανία δεν άργησαν να δώσουν απάντηση στους Ιταλούς - για το που βρισκονται τα κρησφύγετά τους και τα λημέρια τους. Στις 28 Οκτωβρίου 1942 γιόρτασαν τη δεύτερη επέτειο του Αλβανικού πολέμου αναζητώντας τους εκεί στα γύρω χωριά, για να τους θυμίσουν την ήττα τους και να τους δώσουν να καταλάβουν πως οι Έλληνες μόνο λίγον καιρό ξαποσταίνουν και ξανά προς τη δόξα τραβούν.

Στις 29 Οκτωβρίου, την άλλη μέρα, εντόπισαν ένα Ιταλικό τμήμα 27 ανδρών, κοντά στο Κρίκελλο και τους επιτέθηκαν με τη σφοδρότητα και την αποφασιστικότητα του αδικημένου, του σκλαβωμένου που δεν ζητάει παρά τη λευτεριά του και δεν έχει να χάσει παρά τις αλυσίδες του. Οχτώ νεκροί Ιταλοί, 17 αιχμάλωτοι και μόνο δύο διασώθηκαν επειδή το είχαν βάλει στα πόδια πριν αρχίσει η μάχη. Από τους Έλληνες ένας νεκρός. Ο δάσκαλος Σαξώνης.

Την άλλη μέρα Ιταλικός στρατός έφτασε στο Κρίκελλο, αφού επιδόθηκε σε ευρύτατη λεηλασία εκ του ασφαλούς, σκότωσε δύο νέους τον Κώστα Μιτζιβίρη και τον Γιώργο Ζούκα κι έκαψε το χωριό. Δεν τόλμησαν να κυνηγήσουν τους αντάρτες. Τάβαλαν όμως με τα ντουβάρια των σπιτιών.

Όταν όμως μετακλήθηκαν μεγάλα τμήματα Ιταλών από τη Λαμία κι οι

στρατιώτες ξεπέρασαν τους χίλιους κινήθηκαν πάνοπλοι για εκκαθαριστικές επιχειρήσεις στα χωριά της Ποταμιάς. Χωρίστηκαν σε δύο τμήματα. Ένα κατευθύνθηκε προς το Μεγάλο Χωριό και το άλλο προς το Μικρό. Πριν φτάσουν τους περίμενε η οδυνηρή έκπληξη. Καθώς κι όλας προχωρούσαν χωρίς προφυλάξεις, τους επιτέθηκαν οι αντάρτες υπό τον Αρη Βελουχιώτη από τρία σημεία που υποστήριζαν ο Νικηφόρος, ο Λάμπρος και ο Μπελής. Τους καθήλωσαν επί 6 ώρες, ώσπου νύχτωσε και πήραν το δρόμο κατά τη Χελιδόνα μ' ένα νεκρό τον Κλέαρχο και λίγους τραυματίες. Οι καταχτητές είχαν 70 νεκρούς, πολλούς τραυματίες, ακόμα και τον Υποδιοικητή τους. Η μάχη αυτή του Μικρού Χωριού αποτελεί ένα ορόσημο της Ελληνικής Αντίστασης σημαντικότερο.

Τότε ένα κορίτσι από το Μικρό Χωριό ένωσε την ανάγκη να εκφράσει με στίχους αυτές τις μεγάλες στιγμές του Αγώνα. Δεν ήταν οργανωμένο πουθενά, δεν ξανάχε γράφει ποίηση. Κι όμως το ποίημά της αυτό ευτύχησε να μπει στις καρδιές των ελλήνων, όπως ακριβώς γίνεται με τα Δημοτικά τραγούδια. Το κορίτσι αυτό είναι η Ναυσικά Φλέγκα, στέλεχος της ΕΠΟΝ αργότερα και σύζυγος του Τάσου Λευτεριά - κατά κόσμον Βαγγέλη Παπαδάκη.

Οι Ιταλοί αντί να κυνηγήσουν τους αντάρτες πήγαν προς το Μεγάλο Χωριό, κι έπιασαν κάπου 80 άοπλους κατοίκους κι ανάμεσά τους τον Παπα-Βαστάκη, το δάσκαλο Γιάννη Καρυοφύλλη και τον ενωμοτάρχη Χαρίλαο

Κατσιόμπα. Τους οδήγησαν στο Μικρό Χωριό κράτησαν 15 απ' αυτούς κι άρχισαν να τους βασανίζουν με τον πιο απάνθρωπο τρόπο. Τελικά οι κρατούμενοι έφτασαν τους 16 κι άρχισε η προς τον Προυσό μαρτυρική πορεία στις 21 Δεκεμβρίου. Οι Ιταλοί ήθελαν να πάνε προς τα εκεί προφανώς για μια επίδειξη δύναμης, και με τους όμηρους μαζί τους θα κινούνταν πιο ακίνδυνα, αφού οι αντάρτες δεν θα έθεταν σε κίνδυνο τη ζωή των συμπατριωτών τους με επίθεση.

Γυρίζοντας την άλλη μέρα πρόσθεσαν στους κρατούμενους τον Ηγούμενο του Μοναστηριού Γερμανό Σταθογιάννη, τον Γιάννη Ραυτογιάννη και τη γυναίκα του ταχυδρομικού διανομέα Κώστα Δαραβάλη που είχε γιο αντάρτη. Αυτή η γυναίκα κάποια στιγμή ξέφυγε από τη συνοδεία και ρίχτηκε σ' έναν γκρεμό - λες κι ήθελε να ξαναζωντανέψει εκεί στα ευρυτανικά βουνά, την αντρειωσύνη των γυναικών του Ζαλόγγου. Τελικά σώθηκε κι όλας γιατί συγκρατήθηκε από κάποιο δέντρο, ενώ οι Ιταλοί σίγουροι για τον θάνατό της δεν έδωσαν παραπέρα σημασία.

Στη συνέχεια είχαμε και μια άλλη υπέροχη πράξη που φανερώνει το ευρυτανικό μεγαλείο και τη λεβεντιά. Ο Βασίλης Παλιούρας προσφέρθηκε να πάρει τη θέση της κρατούμενης και σίγουρα μελλοθάνατης γυναίκας του. Αυτό έγινε το βράδυ της 22 Δεκεμβρίου στο χάνι Μπαλτά όπου διανυκτέρευσαν θύτες και θύματα. Υστερα από δυο μέρες ο γενναίος αυτός ιπποτικός σύζυγος έπεφτε κάτω από τα βόλια των φασιστών.

Στις 23 Δεκεμβρίου οι μελλοθάνατοι οδηγήθηκαν στο Μικρό Χωριό. Πρέπει να πούμε πως σ' όλη τη διαδρομή αυτών των ημερών οι στρατιώτες βασάνιζαν τους κρατούμενους θέλοντας να τους αποσπάσουν πληροφορίες που θα τους εξυπηρετούσαν. Όλοι έμειναν με το στόμα κλειστό. Αντεξαν. Και είναι βέβαιο πως ήξεραν πολλά.

Ξεχώρισαν 13 έστησαν ένα πρόχειρο στρατοδικείο και τους καταδίκασαν σε θάνατο. Η μονη τους μεγαλοψυχία ήταν να επιτρέψουν στους μελλοθανάτους να γράψουν τις τελευταίες τους επιθυμίες προς τους συγγενείς τους. Αυτά τα γραφτά μένουν σαν ιερές υποθήκες για τις μεταγενέστερες γενιές και φανερώνουν όλο το μεγαλείο της ελληνικής ψυχής, που ξέρει να υψώνεται πάνω από το θάνατο και να δίνει παραδείγματα υπέρτατου ηρωισμού, σ' ολόκληρη την ανθρωπότητα. Καλά το είπαν ο πόνος και ο Αγώνας είναι η ραχοκοκαλιά του σύμπαντος.

Ο Δάσκαλος Καρυοφύλλης έγραψε. Αντιμετωπίζω το θάνατο με θάρρος πρωτοφανές που ποτέ δεν ήλπιζα.

Ο Χαρ. Κατσιμπας. Είναι 5η πρωϊνή. Πλησιάζει το τέλος μας. Ετσι μας ήτο γραφτό.

Ο αρχίατρος Μέρμηγκας. Ημείς όλοι οι μελλοθάνατοι μετά ψυχραιμίας αντιμετωπίζουμε το θάνατο, όστις δεν είναι ατιμωτικός.

Ο κτηματίας Δασκαλάκης. Αξίζει να πεθάνει κανείς για την ελευθερία της πατρίδας του.

Ο ανάπηρος Μεσσίρης. Διά τον

θάνατόν μου θα είναι ευτυχής.

Ο κτηματίας Φλέγγας. Συγχωρώ όλους τους εχθρούς μου.

Ο γιος του Παπαβαστάκη, πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντίνος στο βιβλίο του «Εθνομάρτυρες» μας δίνει συγκλονιστικές μαρτυρίες για τις τελευταίες τους ώρες: «Τους ξυλοκόπησαν μ' όλη τους τη λύσσα, τους έσπασαν τα χέρια, τους έβγαλαν τα μάτια, τους χάραξαν τα πρόσωπα και τα χέρια με σιλήττα... Οι μάρτυρες ήταν λουσμμένοι με τα τίμια αίματά τους, αγνώριστοι και παραμορφωμένοι. Ετσι τους μετέφεραν στη φυλακή τους».

Υπάρχει η πληροφορία πως ο αξιωματικός του τακτικού στρατού διαφώνησε με τον επικεφαλής φασίστα αξιωματικό για τις εκτελέσεις, και χρειάστηκε να ζητήσουν την έγκριση από τη Ρώμη. Η απάντηση ήταν να εκτελεστούν 13 άτομα.

Ετσι λοιπόν την παραμονή της εκτέλεσής τους με προεξάρχοντα τον Παπαβαστάκη, τον Ηγούμενο και τον Καρυοφύλλη έψαλλαν τη νεκρώσιμη ακολουθία τους και αμέσως μετά τον εθνικό μας ύμνο. Αυτό το δίδυμο Θρησκείας και Ελευθερίας δεν ήταν τυχαίο εκείνες τις ώρες. Ξεκινάει από τα χρόνια του Διαφωτισμού και πριν ακόμα όταν τα Μοναστήρια είχαν γίνει επάλληλεις απελευθερωτικών Αγώνων. Κι όταν ο από Γρανίτσα ευρυτάνας Μιχαήλ Μαυρουδής - ο τώρα Άγιος νεομάρτυς Μιχαήλ - καίγονταν ζωντανός από τους Τούρκους ψέλνοντας εκκλησιαστικά τροπάρια και ζητωκραυγάζοντας για την Ελευθερία.

Το πρωϊ της Πέμπτης 24 Δεκεμ-

βρίου οι καραμπινιέροι ζήτησαν από τον Παπαβαστάκη και τον Κατσιμπα να τους ακολουθήσουν. Τους πήγαν στο σπίτι του γιατρού Πιστιόλη που του είχαν βάλει φωτιά, τους έριξαν μέσα και μετατράπηκαν σε λαμπάδες που φώτισαν τα σκοτάδια της σκλαβιάς. Και θα φωτίζουν παντα όπου κι αν βρίσκονται αυτά τα σκοτάδια είτε σε τόπους είτε σε ψυχές.

Γι αυτούς τους δύο υπάρχουν δύο ποιήματα, πολύ χαρακτηριστικά. Το ένα «Η μπαλλάντα του Παπαβαστάκη», το έγραψε η Χρυσούλα Χατζηγιαννιού και το άλλο το έγραψε ο αδερφός του Χαρίλαου, μόνιμος αξιωματικός που ήταν ενταγμένος στον ΕΛΑΣ ο Γιώργος Κατσιμπας μόλις έμαθε το θλιβερό νέο.

Τους υπόλοιπους 11 τους οδήγησαν στον Αη Σώστη, εκεί προς την έξοδο του χωριού. Κάποιες γυναίκες στέκονταν στο δρόμο τους κι έκλαιγαν, ενώ οι μελλοθάνατοι ψύχραιμοι έκαναν τη στερνή τους πορεία προς εκείνον τον όμορφο παραδεισένιο τόπο, από τον οποίο είχαν ασφαλώς τόσες ωραίες αναμνήσεις. Καθώς τις είδε ο Γιάννης Καρσοφύλλης τις παρηγόρησε. «Γυναίκες μην κλαίτε. Δεν ταιριάζουν σε ελληνίδες τα κλάματα για θάνατο σαν τον δικό μας».

Στις Ανω Λόγγοβες σταμάτησαν κι από τους 18 που έσερναν μαζί τους, πήραν τους 11, τους έβαλαν στη γραμμή και τους διάταξαν να σκάψουν τον τάφο τους. Με τόσα βασανιστήρια όμως τι μπορούσαν να κάνουν. Ούτε σε τριάντα πόντους δεν έφτασαν. Και βέβαια εκείνα τα ανθρώπινα κτήνη οι φασίστες έξεραν

καλά κι αυτήν τη δυσκολία και το γεγονός πως αλλού θα μεταφέρονταν τα ιερά σκηνώματα για να ταφούν. Αλλά ήθελαν να παρατείνουν το στερνό τους μαρτύριο. Ο πόλεμος κι ο φανατισμός φαίνεται πως γδύνει τους στρατιώτες από κάθε ανθρώπινο συναίσθημα.

Απέναντι στη γραμμή του θανάτου το πολυβόλο είχε στηθεί. Και οι εκτελεστές ήταν έτοιμοι. Και μέσα σ' αυτά τα δευτερόλεπτα της φοβερής, αλλά και τόσο κραυγαλέας σιωπής, αντήχησε η στερνή ζητωκραυγή, ακούσταν οι δυο λέξεις που εκφράζουν ολόκληρη την ιστορία του λαού μας, τη μεγαλοσύνη του και την ηρωική του παράδοση. **Ζήτω η Ελλάδα.**

Ηταν μια ιαχή θριάμβου που κατευθύνονταν ίσια στο μέλλον της ίδιας της ανθρωπότητας. Ηταν η καταδίκη της βίας σ' όλη της την έκταση και σ' όλο της το βάθος. Το χέρι του δασκαλου που υψώθηκε τονίζοντας την ζητωκραυγή τσακίστηκε πριν την εκτέλεση.

Οι δολοφόνοι άφησαν τα 11 αθώα θύματά τους κι έφυγαν. Πιο κάτω ελευθέρωσαν τους υπόλοιπους που είχαν πάρει μαζί τους στην οδοιοπορία προς τα θάνατο. Ανάμεσά τους κι ο Γιάννης Ραυτογιάννης που επέζησε και στον οποίο οφείλονται πολλές συγκλονιστικές πληροφορίες από τα γεγονότα. Οι Μικροχωρίτες πήραν τους δυο χωριανούς τους τον Χρήστο Φλέγγα και τον Νίκο Κυρίτση και οι Μεγαλοχωρίτες τους δικούς τους. Γιάννη Καρσοφύλλη, Κώστα Αραπογιάννη, Δημήτρη Δασκαλάκη, Διονύση Ματζούτα, Χρήστο Μέρμηγκα,

Γιάννη Μεσσίρη, Θόδωρο Οικονόμου, Βασίλη Παλιούρα και Αντρέα Σιταρά. Τους μετέφεραν στο χωριό τους και τους κήδεψαν μέσα σε ατμόσφαιρα οργής και πένθους. Υστερα από λίγους μήνες στις 13 Απριλίου του 1943 στα ερείπια του σπιτιού του γιατρού Πιστιόλη βρέθηκαν ο μεταλλικός σταυρός και ο σκελετός των γυαλιών του Παπαβαστάκη και τα μεταλλικά κουμπιά της στολής του Κατσιμπα. Και είναι χαρακτηριστικό για την προσφορά των Ευρυτάνων στους εθνικούς αγώνες το γεγονός πως τον αιματηρό κύκλο των εκτελέσεων τον άρχισαν οι 13 Ευρυτάνες και τον έκλεισε πάλι ένας δικός μας ο Γιώργος Κρικέλης που σαν όμηρος των Γερμανών εκτελέστηκε στις φυλακές του Στάϊν στην Αυστρία την

ώρα ακριβώς που κατέρρευε ο ναζισμός.

Όταν μετακατοχικά δεν είχε αναγνωριστεί η Εθνική Αντίσταση και οι αγωνιστές είχαν καταντήσει πρόσωπα τραγωδίας ένας σίχχος του Τάσου Λειβαδίτη με κυνηγούσε όταν πήγαινα ν' ανάψω ένα κεράκι σε τάφους εκτελεσμένων.

«Όταν πεθάνεις / κανείς δεν ξέρει από πόσους θανάτους / σε προστατεύει το ανάχωμα του τάφου». Η εκτέλεση των 13 κυρίες και κύριοι, δεν ήταν δυνατόν να μην περάσει μέσα από τη λαϊκή ψυχή και δημιουργία. Πέρασε στα δημοτικά τραγούδια όχι σαν θρήνος μα σαν κατάρα για τους δολοφόνους και σαν αντιπολεμική κραυγή. Ο Κλεομένης Κουτσούκης διέσωσε μερικά σε κείμενό του.

*Τ' έχεις καύμενε κόρακα και σκούζεις και φωνάζεις
μήνα διψάς για αίματα μήνα διψάς για λέσια*

*Σαν θες να πεις τα αίματα σαν θες να δεις τα λέσια
έβγα ψηλά στον Ανθρωπο, πιο κάτω στις Καρούλες*

*κι αγνάντεψε το Νοκολό και πέρα στις Ραχούλες
στη ρεματιά μπροστά εκεί να δεις τι έχ' η λάκκα*

Να δεις κορμιά που κείτονται, κορμιά χωρίς κεφάλια .

Κι ένα άλλο ακόμα:

Βγήκα ψηλά στον Ανθρωπο / ψηλά στη Χελιδόνα

για ν' αντικρύσω το χωριό / πως καίετ' το καημένο

Να δω τις εκκλησούλες του / το πως μοιρολογάνε

να δω και το σπιτάκι μου / πως κείτεται θαμένο.

Θέλετε τώρα να συγκρίνετε τον ελληνικό πολιτισμό και τη λαϊκή μεγαθυμία με τον φασιστικό αγριανθρωπισμό; Όταν συνθηκολόγησε η Ιταλία και ξαφνικά οι εδώ Ιταλοί βρέθηκαν αντιμέτωποι με τους Γερμανούς, πολλοί αποπλίστηκαν από τον ΕΛΑΣ και γύριζαν στα χωριά ζητιανεύοντας

ή προσφέροντας κάποια εργασία για ένα κομμάτι ψωμί, περίπου ως κάνουν σήμερα οι Αλβανοί. Ε. λοιπόν. όταν κάποιοι από αυτούς ρακένδυτοι πέρασαν από το Μεγάλο Χωριό, η χήρα του δάσκαλου του Καρυοφύλλη έβγαλε και τους έδωσε τα ρούχα του άντρα της. Ούτε σκέφτηκε πως κά-

ποιοι απ' αυτούς μπορεί να ήταν οι βασιανιστές του. Η γυναίκα αυτή με την πράξη της σήκωσε την ιδέα της ανθρωπιάς ως τα μεσουράνα κι επιβεβαίωσε το υψηλό ευρυτανικό ήθος, αυτό που αν θυμάστε είχε επισημάνει ο αρθρογράφος της Κωνσταντινουπολίτικης εφημερίδας.

Αγαπητοί συμπατριώτες και φίλοι της Ευρυτανίας, όλα αυτά τα γεγονότα, οι συλλήψεις και οι εκτελέσεις, όχι μόνον δεν φόβισαν και δεν κίότψαν τους Ευρυτάνες αλλ' απεναντίας τους έδωσαν νέα ορμή και νέα αποφασιστικότητα. Η Ευρυτανία έγινε πρωτεύουσα της Ελεύθερης Ελλάδας. Τα χώματά της τα πατούσαν τώρα όχι φασίστες αλλά εραστές της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας. Ιεράρχες και στρατηγοί, Πανεπιστημιακοί καθηγητές και διανοούμενοι, ζωγράφοι, συγγραφείς, δημοσιογράφοι, πολιτικοί. Τα πιο μεγάλα ονόματα του δημόσιου βίου ανέβηκαν στην Ευρυτανία, έζησαν στα χωριά μας, συνασπάφηκαν τους απλούς καλωσυνάτους ανθρώπους που τους δίδαξαν, τους αγάπησαν και τους ενεθάρρυναν.

Εθνικό Κοινοβούλιο, Κυβέρνηση, Γενικό Στρατηγείο, Σχολές Αξιωματικών, Παιδαγωγικές Ακαδημίες. Κι έχω μια προσωπική μαρτυρία για την προϊστορία της ΠΕΕΑ της Κυβέρνησης δηλαδή που εγκαταστάθηκα στη Βίνιανη.

Πριν συγκροτηθεί και θέλοντας οι ηγέτες της Αντίστασης να προσφέρουν την προεδρία στον Γεώργιο Καφαντάρη συγκρότησαν μια επιτροπή, (έναν από κάθε τέως Δήμο της Ευρυ-

τανίας) με την εντολή να κατεβούν στην Αθήνα και να προσκαλέσουν τον ευρυτάνα πολιτικό, καθώς και τον Κωνστ. Τριανταφυλλόπουλο. Συμμετείχα κι εγώ σ' αυτή την Επιτροπή. Είχαμε σύνδεση με τον Ανδρέα Πουρνάρα.

Φύγαμε απογοητευμένοι καθώς νιώσαμε πως οι τύχες της πατρίδας μας βρίσκονται σε ξένα χέρια.

Οι Μεγάλες Δυνάμεις μοίραζαν την πίττα του κόσμου σε σφαίρες επιρροής κι άφηναν εμάς να βαυκαλιζόμαστε με πανανθρώπινες λευτεριές κι άλλα ηχηρά και ψεύτικα.

Τελειώνοντας και για νάμαστε συνεπείς με το θέμα της εκδήλωσης πρέπει να πούμε επιγραμματικά και τούτα.

1. Στην Ευρυτανία ένας μόνο βγήκε προδότης με τους Ιταλούς, ο Κροκίδας που είχε συμμετοχή και στα γεγονότα του Μικρού Χωριού. Κανένας Ευρυτάνας δεν κατατάχθηκε στα Τάγματα Ασφαλείας, ενώ είναι χιλιάδες αυτοί που επάνδρωσαν διάφορες εθνικοαπελευθερωτικές οργανώσεις.

2. Λειτουργήσαν άψογα και μέσα από δημοκρατικές διαδικασίες όλα εκείνα τα όργανα που εξασφάλιζαν την ευρύτερη εκπροσώπηση στην Αυτοδιοίκηση, στην Λαϊκή Δικαιοσύνη, και όπου αλλού έπρεπε με ψηφοφορία να αποφασίσουν οι πολίτες.

3. Πρέπει για την ιστορία να επισημάνω πως τα ευρυτανικά στελέχη προσπαθούσαν πάντα να διαφυλάξουν την καλή φήμη του τόπου τους και να συγκρατούν όσους ξένους από τυχόν παραστρατήματα.

Αυτό κάποτε έφερνε κάποιες

αντιθέσεις τις οποίες τελικά τις πλήρωσε ένας απ' τους πρωτοπόρους αντιστασιακούς ο Δημητράκης Μπακόλας, που κατήγγειλε ορισμένες εξτρεμιστικές πράξεις στελεχών. Αντί όμως να εισακουστεί στάλθηκε στην Ναυπακτία, στην πιο επικίνδυνη περιοχή για να πληρώσει λίγο αργότερα με τη ζωή του την αντιπάθεια των συντρόφων του, και μάλιστα με βασανιστικό θάνατο.

Κυρίες και Κύριοι, Αγαπητοί φίλοι της Ευρυτανίας, το αποτρόπαιο έγκλημα του Μικρού Χωριού, για να τελειώσουμε μ' αυτό, έγινε παραμονές Χριστουγέννων. Κι έγινε από Χριστιανούς, από πολιτισμένους βαρβάρους, από ανθρώπους που την άλλη μέρα θα δόξασαν τον ερχομό του Θεανθρώπου και θα σταυροκοπή-

θηκαν με ματωμένα χέρια.

Είναι να μην απογοητεύεται κανένας όταν 1942 χρόνια μετά Χριστόν κι όχι μόνο 1942, αλλά και 1993 οι άνθρωποι δεν κατανόησαν το μεγάλο δί-δαγμα της Ειρηνικής συμβίωσης των λαών, δεν έκαναν τον συνάνθρωπό τους αδερφό και δεν ενστερνίσθηκαν την ιδεολογία της Ειρήνης. Δεν θέλω να πιστέψω πως οι θυσίες, όπως αυτή των 13 εθνομαρτύρων ήταν μάταιες. Ούτε και πως η επί του Σταυρού εκτέλεση του Χριστού από τους προγόνους των Ιταλών δολοφόνων έγινε μάταια. Ας ελπίσουμε πως οι μεγάλοι οι διαιώνιοι οραματισμοί θα γίνουν κάποτε πράξη σε πείσμα των πολεμοκάπηλων που παρουσιάζονται με το προσωπείο του ειρηνοποιού.

Οι συντελεστές της βραδιάς, ο κεντρικός ομιλητής Μιχάλης Σταφυλάς και ο ηθοποιός Νίκος Παπακωνσταντίνου.

Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

γυαμμένη με αίμα

ΤΣΙ ΠΟΛΕΜΗΣΑΜΕ ΤΟΝ ΚΑΤΑΚΤΗΤΗ

ΚΑΙ ΔΙΗΓΩΝΤΑΣ ΤΑ ΜΗ ΚΛΑΙΣ...

Γράφει ο Χρ. Γ. Γιαννακόπουλος

Ζ' (συνέχεια)

Φτάσαμε τα χαράματα στη Μακρακώμη. Από κει και πέρα ξανοιγότανε ο κάμπος της Φθιώτιδας.

Στο τρίστρατο Μακρακώμη - Πλατύστομο - Λαμία στο απάνω μέρος ήταν το Νεκροταφείο της Μακρακώμης. Ανεβήκαμε και μπήκαμε μέσα από τον μαντρότοιχο του Νεκροταφείου και παρατηρούσαμε τον ευθύ αμαξιτό δρόμο που έρχεται απ' τη Λαμία. Καθίσαμε αρκετή ώρα μέσα στο νεκροταφείο. Υπήρχε κάποια πληροφορία, όχι βάσιμη βέβαια, ότι πρόκειται να έρθει μια μικρή φάλαγγα Γερμανική στη μακρακώμη.

Δεν δώσαμε και μεγάλη σημασία αλλά είχαμε και το νου μας. Ο ήλιος είχε δύσει για τα καλά και ζεστάθηκε το κορμί μας, και στεγνώσαμε από τα νερά και τις λάσπες της νύχτας, μόνο

οι πατούσες και τα δάχτυλα των ποδών μας πονούσανε γιατί αυτό το τριήμερο με την εκκαθαριστική επιχείρηση των χιτλερικών είχαν διαλυθεί τα άρβυλά μας και είμασταν οι πιο πολλοί χωρίς παπούτσια ή το λιγότερο χωρίς πάτους και σόλες, και είχαμε καταματώσει τα πόδια μας.

Σε κάποια στιγμή βλέπουμε στην ευθεία του δρόμου προς τη Λαμία να έρχεται προς εμάς το πρώτο Γερμανικό αυτοκίνητο. Πήραμε θέσεις αμέσως και σημαδεύαμε. Ο καπετάν Περικλής μας είπε: «Δεν θα ρίξετε ντουφεκιά αν δεν ρίξω εγώ πρώτος. Θα περιμένω να έρθουν κοντά μας στα εξήντα μέτρα για να γίνει σωστή ζημιά, στο πρώτο τους αυτοκίνητο.

Οι Γερμανοί έρχονταν εμείς έτοιμοι περιμέναμε να δούμε πόσο μεγά-

λη ήταν η φάλαγγα αλλά δεύτερο αυτοκίνητο δεν φάνηκε. Το πρώτο που είχαμε δει πλησίαζε και όλο πλησίαζε, μέχρι που δίνει το σύνθημα ο καπετάνιος με μια ντουφεκιά και ταυτόχρονα πατάμε όλοι τις σκανδάλες των όπλων μας και τα αυτόματα, καθώς και μια συνεχή βολή που έρριξε ο οπλοπολυβολητής μας. Το Γερμανικό αυτοκίνητο έπεσε στο χαντάκι του αυτοκινητόδρομου και οι Γερμανοί στρατιώτες που ήταν στην καρότσα του πηδήσανε κάτω και φεύγανε όσοι δεν είχαν σκοτωθεί, προς το δρόμο των λουτρών Πλατυστόμου. Εκεί πια τους είχαμε πολύ κοντά μας και τους θερίσαμε.

Τους έβλεπες να πέφτουν ένας ένας νεκροί στο δρόμο, και ήταν κάμποσοι. Ενας μας ξέφυγε ξανά προς τον κάμπο. Ετρεξα και κατέβαινα στο δρόμο να δω που πάει αλλά κρύφτηκε σε κάποιο χαντάκι και τον έχασα. Λίγο πιο πάνω από εμάς άκουσα φωνές από άντρες και γυναίκες προφανώς Μακρακωμίτες που είχαν τραβηχτεί στα υψώματα. «Πρόσεξε συναγωνιστή είναι κοντά σου ο γερμανός. Θα σε σκοτώσει». Στάθηκα για λίγο και παρατηρούσα με το όπλο έτοιμο. Τότε είδα έναν αντάρτη δικό μας που τον είχε εντοπίσει το γερμανό, που ήταν κρυμμένος και πήγε από το άλλο

μέρος από μένα, τον πλησίασε και του τραβάει μια ντουφεκιά και τον ξάπλωσε νεκρό. Ήταν ο τελευταίος που είχε μείνει ζωντανός.

Τους μαζέψαμε όλους τους σκοτωμένους και τους βγάλαμε στο δρόμο. Το αυτοκίνητό τους δεν είχε καμιά σοβαρή ζημιά. Ο καπετάν Περικλής μας είπε μαζέψτε τα όπλα τους, και όποιος δεν έχει άρβυλα να πάρει από τους σκοτωμένους.

Στην άκρη στο χαντάκι ήταν σκοτωμένος ένας νεαρός γερμανός ξανθός γύρω στα είκοσι δυό του χρόνια. Η κοιλιά του ήταν ανοιχτή από ριπή αυτόματου, και η κοιλιά του και τα άντερά του που βγήκαν όλα έξω είχαν ένα χρώμα μπλε μελανό.

Δεν ξέρω αν τον λυπήθηκα, αλλά σκέφτηκα αν ήμουν εγώ στη θέση του ποιος γερμανός θα με λυπότανε. Εσκυψα και του έβγαλα τις καινούργιες μπότες που φορούσε και τις μάλλινες κάλτσες που ήταν κι αυτές καινούργιες. Μάλλινες χοντρές με άσπρο χρώμα. Φαίνεται πως το ίδιο πρωί είχε ντυθεί τα καλά του. Πέταξα τη λασπουριά που είχαν οι δικές μου κάλτσες και τα διαλυμένα άρβυλά μου και φόρεσα του γερμανού. Μόλις φόρεσα τις κάλτσες του κατάλαβα αμέσως ζεστασιά στα πόδια μου. Δεν πρόλαβε να κρυώσει ο σκοτωμένος.

Φορεσα και τις μπότες του, δερμάτινες καινούριες που ήταν ζεστότερες από τις κάλτσες. Του πήρα και το αυτόματο όπλο του ΜΑΡΣΙΠ μαζί με την ειδική δερμάτινη ταινιοθήκη του. Τους φορτώσαμε όλους τους σκοτωμένους στο φορητό τους και τους στείλαμε με οδηγό έναν αντάρτη δώρο στο Καρπενήσι στη Μεραρχία να τους θάψουν. Φύγαμε και μεις για άγνωστη κατεύθυνση.

Υστερα από όλη αυτή την ταλαιπωρία την πείνα, τη νευρική από τη μέρα που μπήκαν οι Γερμανοί στο Καρπενήσι και το κάψανε μέχρι την τελευταία μέρα αυτής της εκκαθαριστικής τους επιχείρησης με την ενέδρα που τους στήσαμε στη Μακρακώμη είχαμε πια αποκάμει και είμασταν όλοι ξεπνεωμένοι.

Το χειρότερο ήταν το φόρτωμα των σκοτωμένων Γερμανών στο φορητό τους. Οι νεκροί, άλλοι πνιγμένοι στα αίματα, άλλοι με τις κοιλιές και τα άντερά τους έξω, μας έφερναν αναγούλα. Ομως έτσι είναι. Αυτά έχει ο πόλεμος, που δεν τον προκαλέσαμε εμείς βέβαια.

Στο δρόμο σέρνοντας τα πόδια μου σκεπτόμουνα πόσο κοντά πέρασα απ' το χωριό μας και δεν μπόρεσα να πάω να δω την οικογένειά μου τι κάνει και να με δουν και εκείνοι που εί-

χαμε πολύ καιρό να ανταμώσουμε. Δεν ήξερα καν αν ξαναστήσανε κάποια στέγη στο σπίτι μας που είχαν κάψει και γκρεμίσει συνθέμελα οι Γερμανοιταλοί.

Εδώ σ' αυτό το σημείο που ξαναδιαβαίνει η θύμησή μου απ' την Ευρυτανία θάθελα να κρατήσω μιας στιγμής ιερή σιγή στη μνήμη της νιότης μας που πέρασε και δεν θα την ξαναζήσουμε. Της νειότης όλων μας, ζωντανών και πεθαμένων για να συναντηθούμε νοερά στην άδολη εκείνη εποχή που ζήσαμε αγαπημένοι, προσφέροντας με χαρά τα χρυσά μας νεύρα θυσία στο βωμό της λευτεριάς. Την πολυπόθητη εκείνη λευτεριά με όσες θυσίες κι αν μας ζήτηγε. Κι όλο βιαζόμασταν, κι όλο χτυπούσε η καρδιά μας γιατί αργεί, γιατί δεν έρχεται γρήγορα, χωρίς να φανταζόμαστε ποτέ τι καλούδια θα μας έφερνε τάχα αυτή η όμορφη και ντυμένη στα αραχνούφαντα χιλιάκριβη κοπέλλα «Λευτεριά σε μας τις χιλιάδες που πεθάναμε για χάρη της».

Θυμάμαι όλους εκείνους που συνεργαστήκαμε ή που συναντηθήκαμε στον αγώνα χωρίς να ξεχωρίζω ποτέ ποιος ήταν ο πρώτος και καλλίτερος.

Είμασταν όλοι παιδιά της κατοχής και του δεύτερου παγκόσμιου πολέμου. Ποιόν να πρωτοθυμηθώ από τό-

σους και τόσους. Τι να πρωτοπαινέσω απ' τα πολλά προτερήματα του φίλου μας Μιχάλη Φαλλή που δούλεψε ειλικρινά, τίμια και ακούραστα, μέχρι την τελευταία πνοή του για τη Λευτεριά χωρίς να προλάβει να τη δει όπως ήθελε, καθώς δεν πρόλαβε να χαρεί ούτε τα δυο μικρά του κοριτσάκια και τη γυναίκα του.

Τι να πω για τον Ναπολέοντα Πολύζο, οικογενειάρχη κι αυτός με γυναίκα και δυο παιδάκια, το ένα κορίτσι και το άλλο αγόρι, που χάθηκε σ' αυτόν τον αγώνα.

Επίσης ο αξέχαστος Γιάννης Μανίκας κυνηγημένος από παιδί ακόμη με φυλακές και εξορίες σε όλη του τη ζωή μέχρι το θάνατό του για το δικίο και τη λευτεριά του λαού μας. Ο Γιάννης Μανίκας ήταν ο πρώτος στο χωριό που μας έκανε απλά μαθήματα Μαρξισμού.

Είναι τόσοι πολλοί οι αγωνιστές, ζωντανοί και πεθαμένοι, που καλύτερα θάνατο να σταματάσω γιατί τί θάβγαινε άραγε να γράψω σ' ένα ψυχοχάρτι τα ονόματα όλων των νεκρών φίλων μας αγωνιστών να τα διαβάσει και να τα λιβανίσει ένας παπάς στην εκκλησία κάποιο ψυχοσάββατο αφού δεν είχαν τολμήσει τόσα χρόνια τώρα ούτε οι manάδες τους να ξύσουν τέτοια πληγή. Μόνο εμείς οι τυχεροί

που ζούμε ακόμα θα ανακουφίσουμε την ψυχή τους ξαναζωντανεύοντάς τους στη μνήμη μας, σε κάποια ήρεμη στιγμή μοναξιάς και αναπόλησης.

Τραβήξαμε ψηλά προς το Σμόκοβο και πέσαμε στα ημιορεινά χωριά της Καρδίτσας. Όλος ο νομός κράταγε γερά. Ήταν καλά οργανωμένος και είχε πάρει τον αγώνα σαν χρέος του προς την πατρίδα. Και τι δεν έδωσε αυτή η περιοχή. Πάρα πολύ έμψυχο και άψυχο υλικό. Εκείνη την εποχή δεν είχαν ακόμη αποφασίσει οι Ιταλοί να ξαναστεριώσουν κάποιο στρατιωτικό τους τμήμα στην περιοχή αυτή. Μόνο καμιά εξόρμηση κάνανε σύντομη και ξαναφεύγανε προς τις μεγαλύτερες πόλεις Λάρισα - Λαμία.

Το δικό μας τμήμα δεν στεκόταν πουθενά μόνιμα. Γυρνούσαμε από περιοχή σε περιοχή τον κάμπο σαν να φρουρούσαμε ή περιμέναμε κάτι. Ο κάμπος όσο νάναι είχε την δυνατότητα να προσφέρει ψωμί σε κάποιο τμήμα μας πιο άνετα από τα ορεινά μας χωριά, και ο ύπνος ήταν ανεκτικότερος στα σχολεία που κοιμόμασταν περνώντας στο κάθε χωριό ή σε κάποια εκκλησία. Ειδικά στις εκκλησίες εγώ δεν είχα κανένα πρόβλημα. Τους άφηνα όλους να μπουνε πρώτοι μέσα, να διαλέξουν τη θέση που θα πλαγιάσουν και εγώ μπαίνοντας τελευταίος

τραβούσα χωρίς βιασύνη στο μόνο σημείο που ήταν φτιαγμένο με σανίδι ενώ όλη η εκκλησία ήταν στρωμένη με τιμεντένια πλακάκια. Το σημείο αυτό ήταν ο άμβωνας που ανεβαίνει ο παπάς από τη σκάλα και λέει το ευαγγέλιο κάποιες επίσημες γιορτές. Μικρός χώρος βέβαια μα και ημικυκλικός αλλά δεν βαριέσαι, δεν με πείραζε αυτό εμένα. Διπλώνόμουν σαν γάτος και έκανα έναν ύπνο θαυμάσιο, γιατί όλος αυτός ο μικρός χώρος ήταν από σανίδια στεγνά και κουβέρτα φυσικά δεν είχε κανένας μας.

Εδώ λοιπόν σ' αυτή την περιοχή οι Γερμανοί και οι Ιταλοί ορισμένες φορές λυσάγανε από το κακό τους και κάνανε εξορμήσεις. Ιδιαίτερα όταν άκουγαν την νύχτα κάποιο θόρυβο αεροπλάνου να κινείται στην περιοχή μας. Μετά μάθαμε ότι πιο πάνω από εμάς ήταν το αεροδρόμιο του ΕΛΑΣ. Οι Γερμανοί Ιταλοί είχαν πληροφορίες για την ύπαρξη του αεροδρομίου μας (δεν λείπουν ποτέ οι προδότες, αλλά βλέπεις, σπίτι χωρίς αποχωρητήριο δεν γίνεται).

Ερχονταν και ψάχνανε τακτικά με ανιχνευτικά αεροπλάνα τους όλα τα βουνά της περιοχής Καρδίτσας όμως ποτέ δεν τα κατάφεραν να τα εντοπίσουν.

Πραγματικά λοιπόν υπήρχε αερο-

δρόμιο, δεν ήταν θρύλος και μάλιστα πολλοί δικοί μας και ξένοι υπεύθυνοι του αγώνα προσγειώθηκαν και απογειώθηκαν από αυτό το αεροδρόμιο για το Κάιρο. Το αεροδρόμιο αυτό ανοίχτηκε με όλες τις προδιαγραφές σε κατάλληλο σημείο στην περιοχή του χωριού «νευρόπολη» Καρδίτσας. Όταν ήταν εντελώς έτοιμος ο διάδρομος προσγείωσης και απογείωσης, ήρθε η σειρά της προστασίας του αεροδρομίου από τα αεροπλάνα τα Γερμανικά και Ιταλικά. Η μόνη θετική προστασία ήταν να μην φαίνεται από πουθενά ότι υπάρχει πολύ δύσκολο πρόβλημα αλλά όχι και ακατόρθωτο. «Η φτώχεια τέχνες μάθαινε». Βρέθηκε η λύση και ήταν η πιο ενδεδειγμένη. Σε όλη την έκταση του αεροδρομίου με απολογισμό και μαθηματική ακρίβεια ανοίχτηκαν με λαστούς τρύπες στο έδαφος σε τέτοιο βάθος και ανάλογη διάμετρο ούτως ώστε να μην ενοχλούν καθόλου την προσγείωση ή την απογείωση του αεροπλάνου.

Σε όλες λοιπόν αυτές τις τρύπες έχωσαν μέσα και από ένα νεαρό και ψηλόλιγνο έλατο που κόψανε από άλλα σημεία του δάσους (ευτυχώς, από έλατα τουλάχιστον εκείνη την εποχή είμασταν πλούσιοι).

Έτσι λοιπόν το αεροδρόμιο του

ΕΛΑΣ καλύφθηκε απόλυτα και από ψηλά φαινόταν μια τέλεια δασωμένη περιοχή.

Στην κάθε περίπτωση που λάβαιναν μήνυμα από το Κάιρο ότι θα έρθει την τάδε ημερομηνία και ώρα (νυχτερινή πάντα) να προσγειωθεί αεροπλάνο άρχιζε η εργασία της αποκάλυψης του αεροδρομίου. Βγάζανε τα νεαρά ελατάκια από τις τρύπες σε μια άκρη του αεροδρομίου και τα ξανατοποθετούσαν μετά την εκάστοτε απογειώση. Έτσι οι Γερμανοϊταλοί ποτέ δεν βρήκαν και δεν πίστεψαν ότι πράγματι υπήρχε το αεροδρόμιο φάντασμα του ΕΛΑΣ πίσω από την πλάτη τους.

Ξεκινήσαμε ξανά συνταγμένοι σε φάλαγγα κατ' άντρα και προχωρούσαμε προς τον κάμπο με σύντομη πορεία σαν να πρόκειται να φύγουμε για μακρινή περιοχή. Ο καιρός ήταν στεγνός και ο ήλιος φώτιζε τον κάμπο. Οι αντάρτες έδειχναν όλοι ζωηροί στην πορεία και πείραζε ο ένας τον άλλο με αστεία και παροιμίες.

Διαβαίναμε την Καρδίτσα απέξω από την πόλη στη θέση που λεγόταν Λεύκα. Η φάλαγγα βάδιζε σωστά χωρίς να κόβεται όπως συμβαίνει όταν αρχίζει η μεγάλη κούραση. Περιμώνας λοιπόν σ' αυτό το σημείο που είχε αν όχι αυτοκινητόδρομο, οπωσδή-

ποτε όμως καρόδρομο απ' ότι θυμάμαι, είδα ότι η φάλαγγα έφτασε σε ένα μικρό συνοικισμό αποτελούμενο από τρία τέσσερα μικρά σπιτάκια τυποποιημένα σαν κρατικά. Δεν μου έκαναν καμιά εντύπωση μέχρις ότου βλέπω απ' το πίσω μέρος της φάλαγγας που βρισκόμουν έναν αντάρτη φίλο μου να ξεκόβει απ' τη φάλαγγα βιαστικός και με το γυλιό του φορτωμένος στην πλάτη να μπαίνει σε ένα από αυτά τα σπιτάκια.

Σκέφθηκα πως θα δίψασε και πήγε να ζητήσει νερό. Σε δυο - τρία λεπτά, άντε το πολύ τέσσερα έφτασα και εγώ στο σημείο που τον είδα να χάνεται και τον ξαναβλέπω να βγαίνει απ' το σπιτάκι πάλι αναψοκοκκινισμένος, σπητός και καμαρωτός με το γυλιό σφιχτοδεμένο στην πλάτη του κανονικά. Τον συνόδευε μια σχεδόν νέα γυναίκα με τη ρόμπα της ριγμένη στην πλάτη της και τον κρατούσε αγκαλιά από τη μέση του με χαρές και χαϊδολογήματα. Μπήκε πάλι στη φάλαγγα και τα ποδάρια του πετούσαν φωτιές και είχαν βγάλει φτερά.

Συνεχίσαμε την πορεία για την Φθιώτιδα και φτάσαμε στο χωριό Παλιόκαστρο, οργανωμένο χωριό που προσέφερε πολλές υπηρεσίες στον αγώνα, ιδιαίτερα οι νέοι.

Για διαμονή τακτοποιήθηκαμε στη

μικρή αίθουσα του σχολείου που βρισκόταν στην επίσης μικρή πλατεία του χωριού.

Είχε πιάσει μέρα με τη μέρα παλιόκαφος. Κάποιο βράδυ επιστρέφοντας από κάποια αποστολή με βροχή μπήκαμε μέσα στο σχολείο για ύπνο. Γέμισε η αίθουσα και εγώ τελευταίος. Δεν είχε άλλο χώρο στην αίθουσα και βρέθηκα στην είσοδο που τυθιμάμαι πολύ καλά ακόμη. Ήταν στρωμένη με δυο-τρεις πέτρινες τετράγωνες χοντρές πλάκες. Εκεί λοιπόν χωρίς στρώμα και με τα ρούχα νωπά απ' τη βροχή ξενουχτήσαμε. Τα ξημερώματα σηκωθήκαμε, αλλά δεν αισθανόμουν καλά. Σε λίγο άρχισα να νοιώθω ζαλάδες. Ποιός ξέρει πόσο πυρετό είχα. Γιατρός και θερμομέτρο άγνωστα είδη για εμάς. Αρχισα να βρίσκομαι σ' άλλο κόσμο. Ο καπετάνιος είδε φαίνεται τα χάλια μου και παρακάλεσε τους νέους στην πλατεία αν είναι δυνατόν να με τακτοποιήσουν σε ένα ζεστό κατάλυμα. Πράγματι με πήγαν σε ένα σπίτι, που βρισκόταν στο κάτω μέρος της πλατείας. Ευτυχώς οι άνθρωποι μου πέταξαν μια κουρελού

στη μέση σε ένα χώρο εντελώς αδειανό και ξάπλωσα κάτω χωρίς να ξέρω αν ζω. Καθώς μου είπαν μετά ήμουν δυο ημερώνυχτα πεσμένος απάνω στην κουρελού. Την τρίτη ημέρα άρχισα να αισθάνομαι. Ηρθε ο καπετάνιος και με ρώτησε αν είμαι καλύτερα και αν θα μπορέσω να ακολουθήσω το τμήμα μας γιατί φεύγουμε για την Ηπειρο. Του είπα πως καλά αισθάνομαι, θα ακολουθήσω. Κάνοντας ξερό κουράγιο σηκώθηκα τρέμοντας και βγήκα στην πλατεία, όπου συνάντησα όλους τους φίλους που ετοιμάζονταν για τη μακρυνή πορεία.

Κοντά στο μεσημέρι είχε ετοιμασθεί σουσάτιο. Ήταν κρέας βραστό και πήραμε από δυο μερίδες. Ρουφήξαμε το ζεστό ζουμί με λίγο κρέας και το υπόλοιπο το κρατήσαμε για το βράδυ. Εκείνο το ζεστό κρεατόζουμο με ανακούφισε ύστερα από την διήμερη τλαιπωρία και συνήλθα. Συζητούσαμε στην πλατεία μεταξύ μας οι αντάρτες, για το τι συμβαίνει και φεύγουμε για την Ηπειρο.

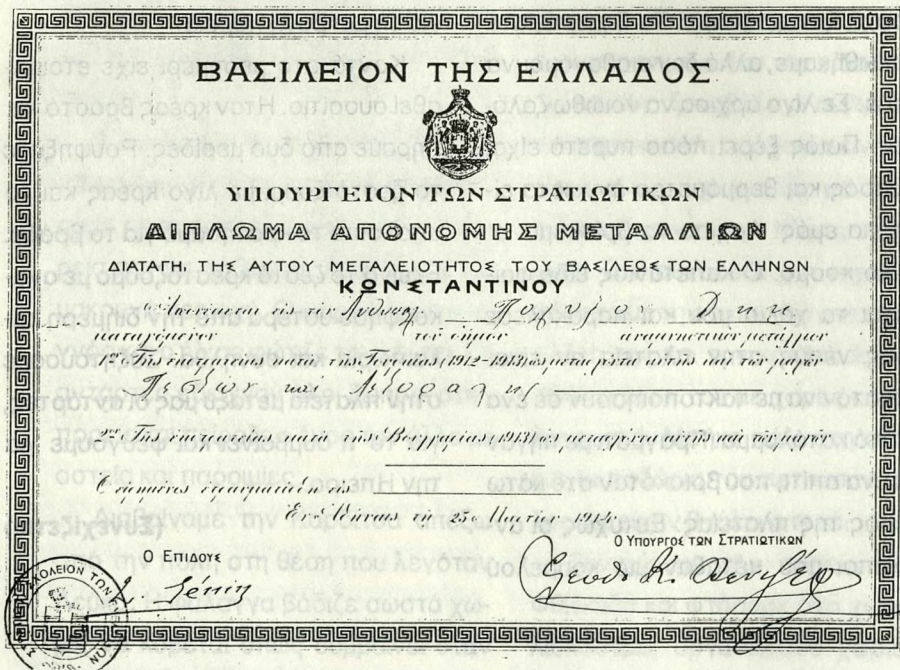
(Συνεχίζεται)

Το στρατιωτικό ημερολόγιο του Στρατηγού Δημητρίου Δ. Πολύζου (1894 - 1967)

Ο κ. Διονύσης Δ. Πολύζος γιος του αιμνήστου Μικροχωρίτη στρατηγού Δημ. Πολύζου, είχε την καλωσύνη να μας δώσει ένα αντιγραφο του ημερολογίου που δεν πρόλαβε δυστυχώς να ολοκληρώσει ο πατέρας του. Το ημερολόγιο αυτό αναφέρεται στις σπουδές του και στην στρατιωτική του καριέρα που ήταν συνυφασμένη με τους Εθνικούς Αγώνες, πέρα από τις ταραχώδεις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις, κινήματα κλπ.

Όπως κάναμε και με άλλα ημερολόγια των αιμνήστων συγχωριανών μας Γ. Ζορμπαλά και Ιωάν. Κεράση θα παρουσιάσουμε από τις στήλες του περιοδικού τα κυριότερα αποσπάσματα του με αναφορά στην δράση του αιμνήστου στρατηγού που διετέλεσε για πολλά χρόνια Πρόεδρος της Αδελφότητάς μας.

Στο παρόν τεύχος λόγω επικαιρότητας δημοσιεύουμε ένα μικρό απόσπασμα σχετικό με την κατάληψη της

Το μετάλλιο συμμετοχής στους Βαλκανικούς πολέμους του Ανθ/γού Δημ. Δ. Πολύζου.

Θεσσαλονίκης από τον Ελληνικό στρατό.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΤΟΥ 1912 ΚΑΤΑΛΗΨΙΣ ΤΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ (26.10.1912)

Πολλάκις ημφισβητήθη αν ο Βενιζέλος ή ο Κωνσταντίνος πήρε την Θεσσαλονίκην. Από την πρώτη πλευρά μάλιστα, η οποία και εδημιούργησε το ζήτημα υπεστηρίχθη πεισμόνως παρά τινων ή άποψίς της. Εκ της άλλης, εφόσον ημείς γνωρίζομεν, ουδείς ποτέ απήντησε.

Οπωσδήποτε όμως προκύπτει ανάγκη να διαλευκανθή το ζήτημα διότι οι παλαιότεροι που έχουν ζήσει τας ωραίαις εκείνας ημέρας ολονέν εκλείπομεν και θα πάρωμεν μαζί μας όσας αναμνήσεις έχομεν και όσα ατομικά στοιχεία έτυχε να γνωρίζομεν.

Ασχολούμενοι κατωτέρω ημείς με το ζήτημα δεν ισχυριζόμεθα ότι το εξαντλούμεν, αλλ' ότι συνεισφέρομεν εις την απόφασιν της ιστορικής αληθείας.

Οντως υπάρχουν τα τηλεγραφήματα του Κορομηλά «... Να εντεινώμεν ημετέρας ενεργείας όπως καταληφθή τάχιστα Θεσσαλονίκη» και Βενιζέλου «... Παρακαλώ να έχετε υπ' όψιν ότι σπουδαίοι πολιτικοί λόγοι επιβάλλουν να ευρεθώμεν μίαν ώραν ταχύτερον εις Θεσσαλονίκην».

Πράγματι όταν έφθασεν εις Κοζάνην ο προελαύνων ελληνικός στρατός αντιμετώπισε το δίλημμα προς Μοναστήριον ή προς Θεσσαλονίκην να βαδίση;

Αι προ του Ελληνικού Στρατού Τουρκικαί δυνάμεις υπεχώρουν προς Βέρροϊαν - Θεσσαλονικην. Εις την

Κεντρικήν όμως Μακεδονίαν (Σερβικόν Μέτωπον) η εκεί Στρατιά του Ζεκή Πασσά προεβλέπετο κατά την Τουρκικήν επιστράτευσιν να συγκεντρώση 340.000 άνδρας με 5-6 πυροβόλα (κατά Γερμανικάς πληροφορίας Συν/ρχου IMMANUEL DER BA'CAN KRIEG 1912I HEFF σελ. 57 πληροφορίας και εκ των LOBELLS JAHRESBERICHTEN και του Στρατηγού V. DER COLTZ οργανωτού του Τουρκικού Στρατού).

Εναντι τούτων αι Σερβικαί δυνάμεις εξ 170.000 ανδρών ήσαν καταδικασμένοι εις καταστροφήν αν δεν εβοηθούντο ενεργώς υπό των ελληνικών δυνάμεων (80.000). Το Ελληνικόν σχέδιον όθεν, βασιζόμενον εις εκτίμησιν της οπωσοούν γνωστής ανωτέρω καταστάσεως, ήτο να συγκλίνωμεν δραστηρίως προς Μοναστήριον. Εις το Μοναστήριον θα εκρίνετο η τύχη του πολέμου κατά των Τουρκων εν Μακεδονία διότι εις την περιοχήν εκείνην ευρίσκετο ο όγκος του Τουρκικού Στρατού. Εάν εχάνετο εκεί η μάχη εχάνετο το παν. Εάν άλλως τε εις των τριών Συμμάχων έπιπτεν, η συγκεντρωμένη Τουρκική δύναμις θα συνέτριβε διαδοχικώς και τους άλλους.

Εξ άλλου αι πληροφορίαί που συνέρρεον εις το Ελληνικόν Στρατηγείον ήσαν ότι οι Βούλγαροι έσπευδον προς Θεσσαλονίκην (7η Μεραρχία Θεοδωρώφ).

Η Κυβέρνησις εξ Αθηνών μετέδιδεν όλας τας πληροφορίας που ελάμβανε εκ του Εξωτερικού εις το Στρατηγείον, το οποίον φυσικόν ήτο να στερείται τότε ιδίου δικτύου πλη-

ροφοριών εις το εξωτερικόν. Από του να μεταδίδονται όμως πληροφο- ρίαι έστω και συστάσεις υπό της Κυ- βερνήσεως (τηλεγραφήματα Βενιζέ- λου ως Πρωθυπουργού) και Κορομηλά ως Υπουργού Εξωτερι- κών) μέχρι του να χαρακτηρίζονται εκ των υστέρων ως διαταγαί με αξίωσιν οπωσδήποτε εκτελέσως είναι μεγά- λη απόστασις.

Ουδείς Αρχιστράτηγος άξιος του ονόματος θα εδέχετο να διατίθενται παρ' άλλου αι στρατιωτικά δυνάμεις αι οποίαι του έχουν ανατεθεί προς τον σκοπόν της επιτυχούς διεξαγω- γής ενός πολέμου.

Συσκέψεις και συμβούλια, εκ των οποίων γέμει η νεωτέρα Στρατιωτική Ιστορία κατ' επιστροφήν προς τον κα- ταδικασθέντα 18ον αιώνα, νοούνται κατά την κατάστροφωσιν σχεδίων και σχηματισμόν μετώπων και θεάτρων πολέμου. Αφ' ης εσχηματίσθη εν μέ- τωπον ως εν προκειμένω και ήρχισεν η μάχη, ως εν προκειμένω, μόνον πληροφορίαί, και έστω ακόμη συστά- σεις νοούνται πλέον να παρέχωνται υπό της Κυβερνήσεως εις τον Αρχι- στράτηγον.

Το ότι ο Αρχιστράτηγος Διάδοχος Κωνσταντίνος χωρίς να διστάση εστράφη προς Θεσσαλονίκην αντί να στραφή προς Μοναστήριον, μόλις επληροφορήθη την εσπευσμένην κά- θοδον των Βουλγάρων προς Θεσσα- λονίκην, τούτο έγινε διότι έκρινεν ότι η κατάστασις εις το μέτωπον Μονα- στηρίου δεν ήτο εξόχως ανησυχητι- κή, παρ' ότι συνετρίβη αργότερον η Υη Μεραρχία μας εις το Αμύνταιον, όπου ετάχθη προς κάλυψιν του πλευ-

ρού του προελαύνοντος προς Θεσ- σαλονίκην Ελληνικού Στρατού.

Διότι πράγματι αντί του προβλε- πομένου όγκου των 340.000 Τούρκων συνεκεντρώθησαν μόνον 150.000 και τούτο διότι η περιφέρεια Σμύρνης (8 Μεραρχία) και της Δαμασκού (7 Με- ραρχία) που προορίζοντο να συ- μπληρώσουν την 2αν Τουρκικήν Στρατιάν Θεσσαλονίκης λόγω της δράσεως του Ελληνικού στόλου απε- κλείσθησαν και μόνον σιδηροδρομι- κώς εκ Κων/πόλεως μετεφέρθη μία Μεραρχία καί τινα τμήματα, τα οποία διετέθησαν εις το Ελληνικόν μέτω- πον.

Εξ άλλου οι Αλβανοί της νυν Σερ- βικής Μακεδονίας (περιφέρειαι Ιπέκ, Διάκοβα, Πριζρένη, Πριστίνα, Φερίζο- βιτς κλπ.) οι οποίοι κυρίως εστήριξαν την Αλβανικήν επανάστασιν 1910 - 1911 εδοκμάσθησαν σκληρότατα υπό των Τούρκων και δεν συνέβαλ- λον να επιτύχη η Τουρκική επιστρά- τευσις.

Γενικώτερον απέτυχε η Τουρκική επιστράτευσις 1912 λόγω της μεγα- λομανίας των Νεοτούρκων, καθ' ων καταφέρεται ο γερμανός Στρατηγός LORINGHOVEN Υπαρχηγός του Γερμανικού Επιτελείου εις βιβλίον του του 1914 γράφων ότι «οι Νεό- τουρκοι το 1909 πήραν ένα σφουγγά- ρι και έσβησαν ότι ίσχυε διά τον οργα- νισμόν και επιστράτευσιν του Τουρκικού Στρατού ίνα πολλαπλασιά- σουν τας μονάδας και αυξήσουν την ισχύν του, ο πόλεμος όμως του 1912 τους κατέλαβεν εν μεσω του σάλου που οι ίδιοι εδημιούργησαν». Εσχεδίασαν δηλαδή πολλές μο-

ναδας εις την Ευρωπαϊκήν Τουρκίαν, τας οποίας εφοδίασαν με τον καλύτερον εξοπλισμόν και επλαισίωσαν με τα καλύτερα σχελέχη. Οι έφεδροι όμως έπρεπε να έλθουν κυρίως εξ Ασίας. Οι Έλληνες τους απέκλεισαν τους Λιμένες Θεσσαλονίκης και Αλεξανδρουπόλεως οπόθεν συμφώνως προς το Τουρκικόν σχέδιον θα διοχετεύοντο οι γυμνασμένοι Ασιάται έφεδροι μεγάλων τμημάτων της Ασιατικής Τουρκίας προς την Μακεδονίαν αφ' ενός και την Θράκην αφ' ετέρου.

Αυτά όμως κατά σημαντικών μέρως εγνώσθησαν εκ των υστέρων. Τότε με τας ελλιπείς πληροφορίας ήσαν γενικώς συγκεχυμένα. Χαρακτηριστικόν του συσκοτισμού που επεκράτει ακόμη και μεταξύ των συμμάχων είναι το τηλεγράφημα του Κορομηλά (υπ' αριθ. 505 της 15ης. 10.12 ώρα 1.40 π.μ.) / πολεμική έκθεσις 1912 «... «οι ενταύθα Πρεσβευταί Σερβίας και Βουλγαρίας προσπαθούν να μάθουν διά τρίτου προσώπου πού θα κατευθυνυή ο Ελληνικός Στρατός. Εννοείται ότι θα ήθεόν να βεβαιωθούν ότι βαίνομεν προς Θεσσαλονίκην και ουχί προς το Μοναστήριον. Βεβαίως και δι' ημάς επιβάλλεται να καταλάβητε όσον τάχιστα Θεσσαλονίκην, αλλά πρέπει να φθάσητε προ αυτών Μοναστήριον. Καθησυχάζω λέγων ότι αγνώω το σχέδιον του Αρχιστρατήγου, αλλά ότι φαίνεται ότι βαίνομεν εις Θεσσαλονίκην».

Ευγλωττότερα των αφηγήσεων είναι τα ανταλλαγέντα τηλεγραφήματα υν μερικά παραθέτομεν.

(παραμονή της αλώσεως της Θεσσαλονίκης) «... Σέρβοι ειδοποιήθησαν

να στείλουν Στρατόν εις Μοναστήριον και Αμύνταιον (Σόροβιτς) όπου συνεκεντρώθησαν μεγάλαί Τουρκικαί δυνάμεις. Σερβική Κυβέρνησις απήντησεν ότι διέταξε την εν Περλεπέ δύναμιν να βαδίση εκείσε, δεν είναι όμως βεβαία η προέλασίς των διότι δεν γνωρίζομεν εάν διαταχθείσαι δυνάμεις είναι επαρκείς όπως μη σταματηθώσιν υπό Τούρκων. Ωστε συγκοινωνία υμών προς Κοζάνη - Σέρβια δεν είναι εξησφαλισμένα. Υπουργός Εξωτερικών ετηλεγράφησε ταύτα αλλά φαίνεται τηλεγραφήματά του δεν έφθασαν...» Βενιζέλος.

Τηλεγράφημα Κωνσταντίνου (υπ' αριθ. 732/24. 10. 12 ώρα 1.20 μ.μ Πρωθυπουργόν Αθήνας. Πληροφορήσατέ με παρακαλώ πού ευρίσκονται Βουλγαρικαί δυνάμεις βαδίζουσαι προς Σέρρας και πού αι προς το Μοναστήριον βαδίζουσαι Σερβικαί». Κωνσταντίνος.

Τηλεγράφημα Βενιζέλου. (Μετά τον πανικόν και την άτακτον υποχώρησιν της Υης Μεραρχίας) υπ' αριθ. 868/25. 10. 12 ώρα 10 π.μ. Αρχηγόν Διάδοχον «ένεκεν ατυχήματος Υης Μεραρχίας κρίνω επιβεβλημένον... όπως μία Μεραρχία εκ των υπό τας αμέσους Διαταγάς Υμετέρας Υψηλότητος επιβιβασθή ως τάχιστα ατμοπλοίων εις Σκάλαν Ελευθεροχωρίου και αποβιβασθή εις Βόλον σπεύση δε εκείθεν διά Λαρίσης προς Ελασσόνα και Σέρβια. Προτιμώ την 1ην Μεραρχία ένεκα πολλών λόγων, αλλά αν η παράταξις υμων δεν σας επιτρέπει τούτο, παρακαλώ να διατάξητε το ταχύτερον ετέραν επίσης νικηφόρον Μεραρχίαν να κατέλθη, το ταχύτερον

εις Σκάλαν Ελευθεροχωρίου ίνα εκεί επιβιβασθή. Αναφέρατέ μοι ημέραν και ώραν, καθ' ην έστι δυνατή τοιαύτη επιβίβασις. Διέταξα ήδη άμεσον αποστολήν πλοίων. Βενιζέλος.

Τηλεγράφημα Κωνσταντίνου (υπ' αριθ. 872/25/10/12 ώρα 4 μ.μ.) Πρωθυπουργόν Αθήνα. Ατύχημα Ματθαιοπούλου (Υη Μερραρχία) είναι λυπηρόν, αλλά δεν δύναται να μεταβάλη την τύχην της εκστρατείας, ήτις εξαρτάται εκ της μάχης την οποίαν θα δώση η Στρατιά μου περί την Θεσσαλονίκην. Αι συγκοινωνίαι διά Κοζάνης και αν απολεσθώσιν όπερ απίθανον, θα ανακηθώσιν υπ' εμού

κατόπιν άμα ως καταστρέψω τον απέναντίμου παρά την Θεσσαλονίκην εχθρόν...», Κωνσταντίνος.

Τηλεγράφημα Κωνσταντίνου (υπ' αριθμόν 873/25/10/12 ώρα 8 μ.μ. «Κατόπιν πρωϊνού τηλεγραφήματός μου προτεινόμενα υπό Υπουργείου μέτρα ενισχύσεως διά Βόλου αντίκεινται προς το συμφέρον του συνόλου των πολεμικών επιχειρήσεων ανωφελή διά την Υην Μερραρχίαν. Ευρισκόμενος επί τόπου και διοικών υπευθύνως τον Στρατόν θέλω λάβη έτερα μέτρα σύμφωνα προς την εν γένει πολεμικήν κατάστασιν ... Η αποστολή πλοίων περιττή». Κωνσταντίνος.

Μικροχωρίτες πολεμιστές του 1912-13. Καθιστοί από δεξιά: Ζορμπαλάς, Πολύζος, Κωστόπουλος, Ζορμπαλάς. Ορθιοι επίσης Ζορμπαλάς, Ζορμπαλάς.

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

Ο Χριστός μόλις τελείωσε το έργο του στην Γαλιλαία και ξεκίνησε την πορεία του προς τα Ιεροσόλυμα για να σταυρωθεί, έθεσε στους μαθητές του το αδυσώπητο ερώτημα: «Υμείς δε τίνα με λέγετε είναι;». Η απάντηση, που έδωσε ο Πέτρος «Συ ει ο Χριστός, ο υιός του Θεού του ζώντος», περιέχει την ορθή ομολογία, που εκφράζει το μυστήριο του προσώπου Του. Ο Ιησούς ο από Ναζαρέτ είναι ο υιός του Θεού, ο Χριστός, τέλειος άνθρωπος και τέλειος Θεός. Το ίδιο ερώτημα τίθεται αμείλικτα στον κάθε άνθρωπο και σε κάθε εποχή και κανείς δεν μπορεί να το αποφύγει. Η σχέση με τον Χριστό προσδιορίζει τον άνθρωπο, την κοινωνία, τον κόσμο, κάθε εποχή. Αυτός είναι το κριτήριο και το μέτρο πάντων των πραγμάτων.

Ωστόσο ο ίδιος ο Πέτρος, λίγο αργότερα θα αμφισβητήσει την ανάγκη του πάθους του Κυρίου και ο Χριστός θα τον αποκαλέσει σατανά, που φρονεί τα των ανθρώπων. Και το χειρότερο, λίγο πριν από το πάθος θα τον αρνηθεί τρεις φορές. Η στάση αυτή του Πέτρου, του κορυφαίου των αποστόλων, χαρακτηρίζει την στάση όλων των ανθρώπων και προ παντός των στενών του μαθητών, απέναντι στον Ιησού. Ομολογία και ταυτόχρονα προδοσία του Ιησού. Το ίδιο συμβαίνει και στην εποχή μας όσο και αν

μας συγκλονίζει και μας ταπεινώνει η διαπίστωση αυτή. Αυτό το θέμα θα πραγματευθούμε με κάθε δυνατή συντομία στην σημερινή ομιλία μας. Αρχίζουμε με το βασικό ερώτημα: Πώς κατανόησε ο κόσμος στην διαδρομή των δύο χιλιάδων χρόνων τον Ι. Χριστό;

Α. Αρχίζουμε με την παράδοση ιστορική διαπίστωση: Ο Ι. Χριστός φαινομενικά απέτυχε στο ιστορικό και κοινωνικό έργο του. κατά βάση αρνήθηκε και καταπολέμησε τις συνθήκες της εποχής του. Υπήρξε για την εποχή του ριζική πρόκληση: απέναντι στον Ιουδαϊσμό, στην πνευματική και πολιτική ηγεσία του, στις παραδόσεις του, στις λαϊκές δοξασίες περί Μεσσίας, στις πολιτικές αρχές, στους οικονομικούς κύκλους (εμπόρους), στους αιρετικούς κύκλους, στο ρωμαϊκό κράτος. Καθένας από τους κύκλους αυτούς είχε διαμορφώσει μια δική του εικόνα για τον Ιησού. Ολοι τελικά απογοητεύθηκαν από την στάση του Ιησού. Δεν ταυτίστηκε με καμμία πλευρά, ούτε αποδέχθηκε κάποια μεσσιανική παράδοση. Τελικά εγκαταλείφθηκε, προδόθηκε από τους πάντες και από τους πιο στενούς μαθητές και οπαδούς του. Ο Ιησούς εξήρε την απογοήτευση της εγκαταλείψως και της προδοσίας.

Από την άλλη πλευρά, το πρόσωπο και το έργο του Ι. Χριστού δημι-

ούργησε μία νέα παγκόσμια κατάσταση. Ο Χριστιανισμός έγινε παγκόσμια θρησκεία, συστήθηκαν χριστιανικά κράτη, χριστιανικοί λαοί, εμφανίστηκαν νέοι πολιτισμοί, νέες αρχές και αξίες, νέες παραδόσεις. Ομως ο κόσμος τουλάχιστον φαινομενικά δεν άλλαξε προς το καλύτερο. Και το χειρότερο ακόμα, στο όνομα του Χριστού συντελέστηκαν τα πλέον άνομα και ειδικά κακουργήματα. Τα 'χριστιανικά' έθνη ήρθαν σε σύγκρουση και προκάλεσαν εκατόμβες θυμάτων. «Χριστιανοί» άρχοντες αιματοκύλησαν τις κοινωνίες. Στο όνομα του Χριστού θυσιάστηκαν εκατομμύρια ανθρώπων, που δεν αποδέχθηκαν την υποταγή σε μία κεντρική εκκλησιαστική εξουσία. Στο όνομα του Ναζωραίου έγιναν σταυροφορίες, επαναστάσεις, λεηλασίες, βιαιότητες. Ο Χριστιανισμός θρυμματίστηκε σε άπειρες θρησκευτικές ομάδες, που κάθε μια επικαλείται το ευαγγέλιό του και αντιμάχεται με μίσος την άλλη. Στο όνομα του Χριστού εμφανίστηκαν αναρίθμητες οργανωμένες αιρέσεις που αναζητούσαν οπαδούς και τους οδήγησαν στην τύφλωση και τον θρησκευτικό φανατισμό. Στο όνομα του Χριστού χύνεται σήμερα άφθονο αίμα σε πολλά μέρη της γης. Εχουμε λοιπόν μια νέα προδοσία και σταύρωση του Χριστού χωρίς ανάσταση. Απέτυχε ο Χριστός να ενώσει τους ανθρώπους, να επιβάλλει την ειρήνη, την δικαιοσύνη, την τάξη, την αγάπη; Απέτυχε ο Χριστός να ανακαινίσει και

να σώσει τον κόσμο;

Τέλος, η θεολογική επιστήμη διατύπωσε τέτοιο πλήθος από θεωρίες για το πρόσωπο και το έργο του Χριστού, που προκαλούν ασφυκτική σύγχυση στον σύγχρονο άνθρωπο. Ο Χριστός των Ορθοδόξων είναι άλλος από τον Χριστό των Καθολικών και των εκατοντάδων προτεσταντικών ομολογιών. Κάθε μια από τις χριστιανικές ομολογίες προβάλλει ένα δικό της Χριστό. Πλήθος από «θεολογίες» συναγωνίζονται σήμερα η μία την άλλη και αναθεματίζουν τους οπαδούς των λοιπών. Άλλος φαίνεται να είναι ο Χριστός της Κ. Διαθήκης, άλλος της Εκκλησίας, άλλος των απλών ανθρώπων, άλλος των διανοουμένων, των φιλοσόφων, των ψυχολόγων, άλλος των θεολόγων. Κάθε εποχή προβάλλει στο πρόσωπο και το έργο του Χριστού τις δικές του ιδεολογίες και προσδοκίες και τον σύρει στην σκοπιμότητα των δικών της επιλογών.

Μπροστά στην συγκεχυμένη και πολλαπλή μορφή του Χριστού, που διαμορφώθηκε στην δισχιστική ιστορία, ο σύγχρονος άνθρωπος αισθάνεται δικαιολογημένη αμηχανία. Δεν γνωρίζει, ποιός είναι ο Χριστός, που πιστεύει. Υπαίτιοι για την σύγχυση αυτή και τις οδυνηρές της συνέπειες είμαστε από κοινού η διοικούσα Εκκλησία, οι θεολόγοι και οι πιστοί. Ίσως εμείς πρώτοι δεν συνειδητοποιήσαμε, ότι η στάση απέναντι στον Χριστό δεν είναι απλώς ένα ερώτημα

ιστορικό, φιλολογικό, θεολογικό ή ιδεολογικό, αλλά προ παντός ζήτημα ζωής ή θανάτου, ζήτημα υπάρξεως.

○ Ωστόσο για να αρχίσουμε την συζήτηση πρέπει να θέσουμε τα αδυσώπητα ερωτήματα, που θέτει το ίδιο πρόσωπο και το έργο του Ι. Χριστού. Γιατί είναι το πρόσωπο του Χριστού ζήτημα ζωής και θανάτου; Ποιός είναι λοιπόν ο αληθινός Ι. Χριστός, ο χθες και σήμερα και ο αυτός εις τους αιώνας; Και ακόμα:

Ποιά είναι η πραγματική πρόκληση του Ι. Χριστού; Πώς μπορεί κανείς να γνωρίσει ορθά το πρόσωπο και το έργο του; Γιατί αποτελεί αδυσώπητη πρόκληση και πρόσκληση για τον κάθε άνθρωπο. Υπερέβαλε ο Ιησούς τα ανθρώπινα μέτρα, ούτως ώστε να φαίνεται απραγματοποίητο το ευαγγέλιό του; Τι είναι αυτό που κάνει τον Ι. Χριστό πάντα επίκαιρο, ζωτικό και μοναδικό; Πώς γνωρίζεται ο Ι. Χριστός στον σύγχρονο άνθρωπο; Τι έχει ειδικότερα να πει σήμερα ο Χριστός;

○ Β. Για να απαντήσουμε στα ερωτήματα αυτά πρέπει να σκιαγραφήσουμε περιληπτικά το ιστορικό έργο του. Το έργο τούτο αφορά αποκλειστικά και μόνο τον άνθρωπο, αυτόν αναζήτησε και θεράπευσε, για χάρη του έπραξε και δίδαξε, για χάρη του έπαθε, σταυρώθηκε και αναστήθηκε. Για να νοιώσουμε την ανάγκη του Χριστού πρέπει να γνωρίζουμε με απόλυτη τιμότητα την κατάσταση του ανθρώπου, όπως τον κατάντησε η

αμαρτία. Αλλά για να γνωρίσουμε τον άνθρωπο, πρέπει πρώτα να γνωρίσουμε τον Χριστό.

1) Ο Ι. Χριστός έζησε ως τέλειος και αληθινός άνθρωπος. Συμμετείχε τέλεια στα ανθρώπινα, δεν αρνήθηκε τίποτα από τον κόσμο, εκτός από την αμαρτία, συναναστράφηκε κυρίως τους ασθενείς και ταπεινούς, ούτε και προτίμησε κάποια κατηγορία ανθρώπων.

2) Ο Χριστός υπήρξε επαναστατική πρόκληση για την εποχή του. Προκάλεσε ριζική ανατροπή των αξιών, των θρησκευτικών, πνευματικών, κοινωνικών, οικονομικών του τότε κόσμου. Στην ουσία αποκάλυψε τους αληθινούς όρους της ζωής. Ομως όχι άρνηση των συνθηκών του κόσμου. Νέα ζωή, καινή κτίση. Αποκάλυψε τον προσωπικό Θεό της αγάπης, του έλεους και της δικαιοσύνης.

3) Αποκάλυψη της φύσεως και της λειτουργίας του κόσμου. Ο κόσμος δεν συντηρείται με αξίες ανθρώπινης εμπνεύσεως και προελεύσεως. Δεν είναι ο κόσμος και η ιστορική ζωή το έσχατο κριτήριο και μέτρο της ζωής.

4) Ριζική ερμηνεία και αναδημιουργία του ανθρώπου. Δεν είναι έρμαιο της τύχης, των ιστορικών μηχανισμών, των πολιτικών σκοπιμοτήτων ή των κοινωνικών εξελίξεων. Ανύψωση του ανθρώπου στο επίπεδο του τέκνου του Θεού.

5) Κατάργηση των παντός είδους διακρίσεων, κοινωνικών, φυλετικών,

οικονομικών, ταξικών. Πλήρης ισότητα και ιερότητα. Κατάργηση προνομίων, που απορρέουν από την ιστορική, κοινωνική ή άλλη συγκυρία. Υπευθυνότητα του ανθρώπου για τον συνάνθρωπο, για την κτίση, για την κοινωνία. Ενότητα του ανθρωπίνου γένους, επειδή ακριβώς οι άνθρωποι προέρχονται από τον Χριστό και καταλήγουν σ' αυτόν.

6) Ο Ι. Χριστός συνέστησε μια νέα ανθρωπότητα, μια νέα κοινωνία, μια νέα τάξη πραγμάτων, ένα νέο κόσμο. Ελευθέρωσε τον άνθρωπο από την μόνωση, την μοναξιά, την εγκατάλειψη. Τον κάλεσε από την αφάνεια στην αληθινή κοινωνική ζωή. Δεν οργάνωσε μια νέα κοινωνία, αλλά αναγέννησε τον άνθρωπο σε μια νέα κοινωνική ζωή. Δεν κατήγγησε τους κοινωνικούς νόμους, αλλά υπέταξε τους κοινωνικούς νόμους στην ελευθερία του ανθρώπου. Αυτή η νέα κοινωνία, η Εκκλησία, είναι η απαρχή μιας νέας κοινωνικής ζωής, που τρέφεται με τις δωρεές του Θεού και όχι με τους νόμους της ιστορίας.

7) Το έργο τούτο επιτέλεσε ο Χριστός όχι με προγραμματισμούς και υποσχέσεις, με οργάνωση και μεθόδευση. Ούτε ζήτησε από τον άνθρωπο κάτι, που υπερβάλλει τις ανθρώπινες δυνατότητες. Ο ίδιος έζησε και πραγματοποίησε ό,τι ζήτησε από τον άνθρωπο. Δεν υποσχέθηκα τίποτα το φρούδο και ανέλπисто, αλλά το αληθινό και ιστορικά πραγματικό. Ετσι έγινε το πρότυπο, ο αληθινός και μο-

ναδικός άνθρωπος.

8) Υπάρχουν πολλοί δρόμοι για να γνωρίσει κανείς τον Ι. Χριστό. Η γνώση του Ι. Χριστού, όπως δίδαξε ο ίδιος, δεν γίνεται με την ιστορική έρευνα, την πειθώ, την πληροφορία, την διαίσθηση ή ενόραση. Με τον τρόπο αυτό γνωρίζουμε μόνο τα ιστορικά και ανθρώπινα και η γνώση αυτή είναι περιορισμένη, αποσπασματική και θνησιμαία. Ο Χριστός έθεσε ως όρους της γνώσεώς του την μετάνοια και την πίστη.

Γ. Το ουσιαστικό ερώτημα που πρέπει οπωσδήποτε να θέσουμε είναι τώρα; Πως γνωρίζουμε σήμερα τον Χριστό, ύστερα από δύο χιλιάδες χρόνια; Πώς διαπιστώνουμε την παρουσία και το έργο του; Πώς μας προσκαλεί και πώς μας σώζει;

Ποιά είναι λοιπόν η πρόκληση του Χριστού σήμερα; Αποκλειστικά και μόνο η σωτηρία, η αλήθεια και η αξία του ανθρώπου. Ο Χριστός στην απόλυτη και μοναδική επικαιρότητά του, αποκαλύπτει και δημιουργεί τον αληθινό άνθρωπο. Ο άνθρωπος είναι το κέντρο και ο σκοπός. Αυτό το ερώτημα περιλαμβάνει τα πάντα. Εδώ βρίσκεται η μόνιμη και μοναδική επικαιρότητα του Χριστού.

Δ. Στην σύγχρονη εποχή μας πρέπει να κηρύξουμε ολόκληρο τον ζωντανό Χριστό και Κύριο. Δεν υπάρχουν ειδικές πλευρές του έργου, που σήμερα μόνο είναι ιδιαίτερα επίκαιρες. Ο Χριστός δεν μερίζεται ούτε αλλοιώνεται. Δεν μπορούμε να τον

ιδιοποιηθούμε ή να τον προσεταιρισθούμε για τον εαυτό μας. Πρέπει να γνωρίζουμε πάντα τα όρια της ορθοδοξίας και της αιρέσεως. Όπως ο Χριστός είναι ένας και μοναδικός, έτσι είναι ένας και μοναδικός ο τρόπος που τον γνωρίζουμε και σωζώμεθα. Από το ολόκληρο ευαγγέλιο, το πρόσωπο και το έργο του Ι. Χριστού δεν πρέπει όμως σε καμιά περίπτωση να λησμονήσουμε ή να αποσιωπήσουμε ό,τι αποτελεί την ανάγκη και την κρίση της σύγχρονης εποχής μας. Την ασυμβίβαστη και αδιστακτη μαρτυρία του Χριστού ως την ενσάρκωση της αληθινής ζωής, του ανθρώπου και του κόσμου. Ο Χριστός δεν έκρινε ούτε κατέκρινε κανένα, μόνο την αμαρτία κατέκρινε και αφάνισε. Το ίδιο και σήμερα δεν μπορούμε εμείς να κρίνουμε και να καταδικάσουμε. Ούτε μπορούμε να σώσουμε τον εαυτό μας ή κάποιον άλλο. Ο Χριστός είναι ο μοναδικός κριτής και σωτήρας. Η ριζική και ανυπέβλητη διαφορά του Χριστιανισμού με κάθε άλλη ιδεολογία ή θρησκεία βρίσκεται ακριβώς στο ότι ο Χριστός σαρκώθηκε ως τέλειος άνθρωπος και τέλειος Θεός και συμμετέσχε στα ανθρώπινα χωρίς την αμαρτία και ενέβαλλε μέσα στην ανθρώπινη φύση την ενέργεια της θεότητος. Αυτός κατήγγησε τις δυνάμεις του κόστους και της φθοράς και αυτός μας χάρισε την αιώνια ζωή και βασιλεία.

2) Ο Χριστός είναι η απόλυτη προσωπική αγάπη. Η αγάπη είναι το μονα-

δικό αίτιο και κίνητρο της ενσάρκωσης του Χριστού. Φανερώθηκε στο πρόσωπό του και αποτελεί τον τρόπο, με τον οποίο ενεργεί και παρουσιάζεται στη ζωή. Αυτή η αγάπη του Χριστού, που υπερβάλλει άπειρα τον συναισθηματισμό, την αλληλεγγύη, την φιλία και τον έρωτα, είναι ο όρος και ο τρόπος της θείας ζωής. Δεν γνωρίζει όρια, δεν περιορίζεται σε λίγους ή στους ημέτερους ούτε και αποζητά προσωπικά συμφέροντα. Η αγάπη είναι η μοναδική καταξίωση του ανθρώπου, επειδή ακριβώς με την αγάπη ενώθηκε ο Θεός με τον άνθρωπο.

3) Ο Χριστός είναι η απόλυτη προσωπική αλήθεια. Η μοναδική αλήθεια, ανάμεσα στο πολλαπλό και πολύμορφο ψεύδος της εποχής μας, είναι μόνον ο λόγος του Θεού. Αυτό σημαίνει, ότι η αλήθεια δεν είναι ανθρώπινης προελεύσεως ή ανθρώπινο κατασκεύασμα, οπουδήποτε και αν εμφανίζεται. Δεν είναι η ορθή γνώση για τα ιστορικά πράγματα, για την φύση, την λειτουργία και τις δυνάμεις του κόσμου και της ζωής. Με τον Χριστό γνωρίζουμε την ίδια την αλήθεια στην προσωπική της υπόσταση, που είναι η αποκάλυψη του Θεού, η ίδια η ζωή του Θεού. Η αλήθεια είναι η χαρισματική βεβαίωση για τον Θεό. Για τον λόγο ακριβώς τούτο η αλήθεια εκπορεύεται, δωρίζεται και λειτουργεί ως αλήθεια του Θεού.

4) Ο Χριστός είναι η οριστική νίκη πάνω στον κόσμο και τις δυνάμεις

του. Ο περίγυρος του κόσμου που ζούμε σήμερα στενάζει κάτω από την φθορά, την ασθένεια, τον πόνο, την δυστυχία, την αγωνία και αβεβαιότητα, την ανέχεια, την κοινωνική σήψη, την εκμετάλλευση, τον εμπαιγμό, την αρχομανία, τους πολέμους και τον θάνατο.

Την ελπίδα για κάποια ανακούφιση αποζητά ο σύγχρονος άνθρωπος στον ψεύτικο κόσμο των ναρκωτικών, των νυκτερινών κέντρων, της απάτης, του καρνάβαλου, της καλοπέρασης. Την θεραπεία για τις παθήσεις του αναζητά στα φάρμακα.

Ενώ γνωρίζει, ότι η διαφυγή είναι μόνο πρόσκαιρη και το αύριο θα είναι ακόμη χειρότερο από το σήμερα. Αν όμως δεν γνωρίζει ο σημερινός άνθρωπος, ότι η αιτία για την σύγχρονη τραγικότητα και σχιζοφρένεια είναι η άγνοια του Χριστού, τότε δεν έχει καμιά ελπίδα να βρει κάποιο νόημα στη ζωή του.

5) Ο Χριστός είναι η μοναδική σωτηρία του ανθρώπου. Η λέξη σωτηρία έχει παρανοηθεί ριζικά στην σύγχρονη εποχή μας. Σχετίζεται με την απαλλαγή από πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά ή φυσικά δεινά και με την απόκτηση καταναλωτικών αγαθών. Κανείς δεν σκέφτεται την προσωπική σωτηρία του από τα δεινά της υπέρβρωσης, όπως είναι ο σατανάς, το κακό, ο θάνατος, η φθορά και η απελπισία. Τους σωτήρες του αναζητά ο σύγχρονος άνθρωπος σε κομματικούς αρχηγούς, σε οργανωμένα κινήματα, σε

ψευτο-ιδεολόγους, σε γόητες και μάντιες, σε αιρετικούς ή σε επίπλαστα ιδώματα.

Αν δεν γνωρίσει ο κόσμος ότι η σωτηρία είναι αποκλειστικά και μόνο η αλήθεια, η αγάπη, η ελευθερία, η ελπίδα και η πίστη του Χριστού, τότε η διοικούσα Εκκλησία και η θεολογία θα έχουμε χρεωκοπήσει.

Ο Χριστός γνωρίζεται πάντα με τους ίδιους όρους από τον άνθρωπο. Με τους όρους της μετάνοιας και της πίστεως, όπως δίδαξε και ζήτησε ο ίδιος.

Γνώση του Χριστού σημαίνει πάντα κλήση, μαθητεία και αποστολή μέσα στον κόσμο. Η ιδιότητα του χριστιανού γνωρίζεται μόνον με τους καρπούς της εν Χριστώ ζωής.

Όποιος φέρει μέσα του τον Χριστό, αυτός παρουσιάζει τα ιδιώματα του Χριστού.

Αυτός είναι ο άγιος, ο παρατεινόμενος ζωντανός Χριστός. «Θαυμαστός ο Θεός εν τοις αγίοις αυτού».

Αυτός είναι ο χριστοφόρος και θεοφόρος και πνευματοφόρος. Ο άγιος είναι η μοναδική βεβαιότητα για τον κόσμο, ότι ο Χριστός ενεργεί, σώζει και ανασταίνει τον άνθρωπο.

Ο Χριστός γνωρίζεται μόνο σε προσωπική συνάντηση μέσα στο μυστήριο του σώματός Του, της Εκκλησίας.

Ο εν Χριστώ πιστός της Εκκλησίας, ο άγιος, αυτός τελικά μαρτυρεί και βεβαιώνει για την παρουσία του Χριστού.

Ο άγιος είναι η ευχή, η ελπίδα και το μέλλον του κόσμου. Ωστόσο όλοι οι άνθρωποι έχουν κληθεί στην αγιότητα του Χριστού. Αρα η ευθύνη μας απέναντι στον Χριστό, την Εκκλησία και τον σύγχρονο κόσμο παραμένει ακέραιη.*

Ιωάννης Παναγόπουλος

Καθηγητής Θεολογικής Σχολής
Πανεπιστημίου Αθηνών

* *Εισήγησις εις το Δ' Θεολογικόν Συνέδριον. (Ναύπακτος, 6-7 Φεβρουαρίου 1993).*

ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΑΝΑΧΩΡΗΣΕΩΣ ΜΑΣ ΑΠΟ ΑΥΤΗ ΤΗ ΖΩΗ

1. Ωρα αναχωρήσεως: Καθε λεπτό καθ' όλο το 24ωρον.

2. Τα εισιτήρια εκδίδονται στον ουρανό, αλλά πληρώνονται στη γη.

3. Τιμή εισιτηρίου: Αυτό πληρώνεται με πολύ αγάπη, υπομονή, αγώνες και θυσίες.

4. Τα βρέφη δεν πληρώνουν εισιτήριο γιατί ταξιδεύουν στην αγκαλία της μητέρας Εκκλησίας.

5. Το εισιτήριο είναι προσωπικό και δεν μεταβιβάζεται σε άλλο άτομο.

6. Οι επιβάτες ταξιδεύουν χωρίς αποσκευές. Οι άγγελοι τις έχουν μεταφέρει σε προηγούμενο δρομολόγιο.

7. Εισιτήριο μετ' επιστροφής δεν εκδίδεται.

8. Χρήματα δεν μεταφέρονται. Οι

επιβάτες τα έχουν καταθέσει στην Τράπεζα των Ουρανών. Οι αποδείξεις βρίσκονται στα χέρια των πτωχών.

9. Δηλώσεις συμμετοχής. Τα ονόματα των επιβατών είναι γνωστά στον οδηγό της αμαξοστοιχίας.

10. Ειδοποιήσεις διά την ημέρα αναχωρήσεως κάθε επιβάτου δεν στέλνονται. Γι αυτό πρέπει όλοι να είμεθα πάντοτε έτοιμοι διά μετανοίας, εξομολογήσεως και Θείας Κοινωνίας, για το ταξίδι προς την αιωνιότητα.

(Μας δόθηκε από τον σεβαστό μας αιθαλή μπάρμπα Σπύρο Κομπορόζο που πάντα δίνει πνευματική τροφή και προ παντός ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ιεραποστολικού ζήλου σε φιλανθρωπικά έργα).

ΟΙ ΑΚΡΑΙΟΙ ΦΡΟΥΡΟΙ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Υποσχεθήκαμε σε προηγούμενο τεύχος να παρουσιάσουμε τα εξωκλήσια του Μικρού Χωριού και την κατάσταση στην οποία αυτά βρίσκονται σήμερα (1992).

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Αρχίζουμε την σύντομη περιγραφή τους κατά αλφαβητική σειρά ξεκινώντας έτσι πρώτα από τον Άγιο Αθανάσιο.

Τοποθεσία - Ιστορία

φει: «Ο Ναός ούτος ανηγέρθη δαπάνη Αθ. Κ. Κυράνη, 8 Ιουλίου 1900». Ωστόσο από τις επιγραφές στο εσωτερικό και τις αφιερώσεις των εικόνων φαίνεται ότι και οι Κυριτσαίοι (ένα παρακλάδι τους) είχαν κτητορικούς τίτλους παλαιότερα τουλάχιστον. Στο κέντρο του ξύλινου ταβανιού (μοναδικού απ' όλα τα εξωκλήσια) που είναι φρεσκοανακαινισμένο όπως και ολόκληρο το κτίσμα, υπάρχει πάνω σε μουσαμά κυκλική η εικόνα του «Κτήτορος Ιησού Χριστού». Διαβάζουμε

Βρίσκεται στο ψηλότερο σημείο του παλαιού οικισμού, στη θέση «Γούμενος». Ως κτήτορες του φέρονται οι Κεραναίοι. Μια «συμεληη» κτητορική πλάκα πάνω δεξιά στην βορειοανατολική πλευρά του, το επιβεβαιώνει αφού γρά-

στην κυκλική γραφή του: «**Ιδετε, ιδετε ότι εγώ ειμί και ουκ έστι Θεός πλην εμού. Εγώ εποίησα γην και άνθρωπον επ' αυτής. Εγώ τη χειρί μου εστερέωσα τον ουρανόν (1903) Αθανασίου Ιω. Κεράνη, Αθανασίου Ιω. Κυρίτση**».

Η παράδοση του χωριού συνδέει το γραφικό αυτό εκκλησάκι με την ιστορική επίσκεψη του βασιλικού ζεύγους Οθωνα - Αμαλίας στο Μικρό Χωριό περί τα μέσα του 19ου αιώνα. Σύμφωνα με την παράδοση το βασιλικό ζευγάρι φιλοξενήθηκε στο σπίτι του καπετάν Κυριτσονικολάκη. (Δυστυχώς το σπίτι αυτό σήμερα δεν υπάρχει. Βρισκόταν ανάμεσα στην Κυρτσοθανάσενας (ιδιοκτησία της Κυρτσοπούλας Αγαπούλας Κουτσούκη) και τις ιδιοκτησίες - προίκες δύο αδελφών: 1) της Παπαχαλαμπίνας (Κωστοπούλου) και 2) Παπαδοσταύρενας (Παπαδή και Φαλή), ενώ η τρίτη αδελφή τους η 3) Πλάκενα κράτησε το ιστορικό πατρογονικό από τον πατέρα τους Κυρτσογιάννη, έναν από τους γιους του Κυρτσονικολάκη.

Μια τέταρτη αδελφή τους η Γιαννούλα έγινε νύμφη στους Κεραναίους (ένα παρακλάδι πήρε τον Αθανάσιο Κεράνη) και είχε σπίτι λίγο πιο πέρα. Σύμφωνα λοιπόν με την παράδοση τα δυο πιάτα, στα οποία έφαγαν οι δυο υψηλοί φιλοξενούμενοι οι Κυριτσαίοι τα κράτησαν ως ιστορικά κειμήλια. Όταν όμως χτιζόταν ο Αη-Θανάσης τα έδωσαν σύμφωνα με παλαιό έθιμο και εντοιχίστηκαν πάνω από την κόγχη του ιερού σε ανάμνηση λέγεται του ιστορικού αυτού γεγονότος, όπως πράγματι ήταν η επίσκεψη των βασιλέων στο χωριό μας τότε. Αξίζει να θυμίσουμε εδώ ότι το Μικρό Χωριό δεν ήταν τότε μόνο το κεντρικό πέρασμα από Καρπενήσι για Μεσολόγγι αλλά είχε δεθεί με την επανάσταση του 1821. Υπήρξε για ένα διάστημα στρατηγείο του Μάρκου Μπότσαρη και άλλων αγωνιστών αλλά και το ίδιο είχε πολλούς αξιωματούχους Αγωνιστές, όπως

ο Ζορμπαλόπουλος, ο Κυρτσονικολάκης, ο Μητσόπουλος κ.α.

Η τοποθέτηση ως διακοσμητικών πιάτων στο πίσω ή μπροστινό μέρος της εκκλησίας είναι ένα έθιμο παλιό που το βρίσκει κανείς σε πολλά μέρη της χώρας μας. Στο Μικρό Χωριό όμως σε καμιά άλλη εκκλησία δεν βρέθηκαν τέτοια πιάτα παρά μόνο στον Αη-Θανάση. Από τα δυο σήμερα σωζεται μόνο το ένα.

Εσωτερικό του ναού:

Στον Αη-Θανάση παραμένει ακόμη ζωντανή η συνήθεια των προγόνων μας (για πρακτικούς λόγους) να εισέρχονται στην Εκκλησία από την πλαγινή πόρτα. Σήμερα μπαίνουν όλοι αδιακριτως απ' αυτήν. Παλαιότερα όμως έμπαιναν μόνο οι άνδρες, ενώ οι γυναίκες χρησιμοποιούσαν την μπροστινή και βρισκόταν σε χώρο περιφραγμένο (είδος γυναικωνίτη), ξέχωρα από τους άνδρες.

Αυτή η πρακτική ήταν σε χρήση στην παλαιά ιστορική εκκλησία της Μεταμόρφωσης μέχρι το 1924 που χτίστηκε η νέα Μεταμόρφωση.

Ο εισερχόμενος έτσι στον Αη-Θανάση εντυπωσιάζεται από το ξυλόγλυπτο τέμπλο, λαϊκού τεχνίτη, όπως είναι και οι εικόνες που το στολίζουν δεξιά και αριστερά από τον Δεσπότη (Μέγας Αρχιερέυς) της κυρίας πύλης, η οποία έχει δίφυλλη είσοδο επίσης ξυλόγλυπτη. Δίπλα στην εικόνα της Παναγίας (Μήτηρ Θεού) ο Άγιος Αθανάσιος ο Αλεξανδρείας, ενώ δίπλα στον Ι. Χριστό, η εικόνα του Αγ. Ιωάννου του Προδρόμου. Μετά τους αρχάγγελους Μιχαήλ και Γαβριήλ από δύο εικόνες των Αγ. Νικολάου, Αγ. Γεωργίου και Αγ. Σπυριδωνος και Αγ. Δημητρίου αντίστοιχα Όλες δαπάνη Αθανασ. Ιω. Κυρίτση 1901.

Στην ολόσωμη εικόνα: Ο Αρχων Μιχαήλ φοβερός με την επιγραφή: Θεού στρατηγός εμί, την σπάθην φέρων και τους ενταύθα εισιόντας εν φόβω φρουρώ, προμαχών και υπερμαχών σκέπη τους δε καρδιά ρυπαρά εισιόντας πικρώς εκτέμνω». Από την δική του θέση ο Αρχων Γαβριήλ προαναγγέλλει: «Οξύγραφον κάλαμον τη χειρί φέρων των εισιόντων συνταγάς απογράφω φρουρώ στέργοντας είδε μη φθερώ τάχει».

Προεκτεινόμενο προς τα πάνω το ξυλόγλυπτο τέμπλο έχει δυο σειρές από εικόνες, σχετικά μικρές τοποθετημένες μέσα σε ξυλόγλυπτες θήκες, συνολικά 24. Στην πρώτη σειρά παρελαύνουν γνωστοί Άγιοι, με πρώτο τον Αγ. Ιάκωβο τον Αλφαίο και τελευταίο (δεξιά) τον Ιάκωβο τον Ζεβεδαίο.

Ανω πάνω η χορεία πολλών προφητών και η επιγραφή: «Τω 1901 εζωγραφίσθησαν οι Άγιοι Προφήται και Απόστολοι». Το ξυλόγλυπτο τέμπλο κλείνει με ξυλόγλυπτες παραστάσεις: δύο δράκους - φίδια που υποτάσσονται όμως κάτω από τον θριαμβευτή Σταυρό, ένα δεξιά, ένα αριστερά και πάνω η επιγραφή: «Αρχή Σοφίας φόβος Κυρίου».

Στο ψηλότερο σημείο του τέμπλου στηρίζονται επίσης τέσσερα ξυλόγλυπτα πουλιά αριστερά και τέσσερα δεξιά. Απ' αυτά όλα κρέμονται ισάριθμα καντήλια του λαδιού. Δίπλα στο τέμπλο (δεξιά) υπάρχει μια προσκυνηματική εικόνα του Αγ. Αθανασίου. Πίσω και δεξιά από

το ψαλτήρι είναι μια επιβλητική εικόνα (50X60) που μας πληροφορεί ότι είναι «έργο Ιωάννου και Αβερκίου των μοναχών, εν Αγίω Ορει 1933».

Μερικές ασήμαντες ή φθαρμένες εικόνες βρίσκονται μέσα στο ιερό. Δεξιά: Άγιος Δημήτριος (αφιέρωση: Χαρ. Χ. Μπάκης), το Άγιο Μανδήλιο, (αφιέρωμα: Αργύρης Πιστιόλης 1979), Αγ. Σπυρίδων, Μήτηρ Θεού (Χ. Μπάκης). Αριστερά: Μήτηρ Θεού, σε κουτί 30X40 και άλλες μικρότερες, χάρτινες μέσα σε θήκες από τζάμι.

Ονόματα προσώπων του χωριού είναι χαραγμένα ή γραμμένα με μολύβι στην πόρτα από το μέσα μέρος όπως: Γ. Αθ. Κυράνης. Το όνομα του αείμνηστου, κατόπιν καπνοβιομηχάνου, είναι γραμμένο 19 φορές. Στην 2οή σειρά το όνομα: Αθ. Δ. Κωστόπουλος 1915. Λίγο πιο πέρα του επίσης μετέπειτα καπνοβιομηχάνου Σ. Φλέγγα και ακολουθούν τα ονόματα: Κακκαβιάς (1924) (εξ φορές), Γιάννης Γρατσούνης, Πάνος Γρατσούνης 5 φορές. Πιο κάτω Δ.Α. Πιστιόλης, 12.4.24 (5 φορές) και πάλι: Ν.Σ. Κακκαβιάς, Σταύρος Ν. Γεωργούλης, πάλι Πάνος Γρατσούνης (7 φορές), Α. Δημόπουλος, Ανάγλυφο σκάλισμα κυπαρίσσι (ΝΣΚ), χειρ Αθ. Κυράνη (1924). Τέλος προστέθηκαν διάφορα ονόματα σε νεώτερους χρόνους (1965, 1980).

Στο επόμενο θα γράψουμε για τους Αγίους Άποστόλους και τον Άγιο Γεώργιο (Αθανάσιο / Μαρίνα).

M.K.

ΑΠ' ΟΣΑ ΘΥΜΑΜΑΙ

Γράφει ο Σταύρος Γεωργούλης

Στα παλιά χρόνια τα καλά όπως συνηθίσαμε να τα λέμε ήταν πιο απλή και πιο φυσική η ζωή. Παράδειγμα η τουαλέτα ή λουτροκαμπινές ή μπάνιο όπως το λέμε σήμερα ή το «αναγκαίο» όπως λεγότανε τότε, ήταν έξω από το σπίτι κάπου στο χωράφι και ήταν συνήθως πρόχειρο κατασκεύασμα με λατσουδία ή το πολύ με κανένα παλιό τσίγκο για σκεπή. Εκεί βέβαια καταφεύγανε όχι για το καθημερινό μπανάκι, αν και πολλές φορές κάνανε μισόγδυτοι χωρίς να το θέλουν ντους με τη βροχή, αλλά για το «αναγκαίο τους» από το οποίο φαίνεται πήρε και το όνομα. Και πολλές φορές δεν υπήρχε και αυτό το «αναγκαίο» αλλά πηγαίνανε κατ' ευθείαν στο χωράφι και με τον τρόπο αυτό βρίσκονταν πιο κοντά στη φύση κι έτσι και τα καλαμπόκια πρόκοβαν αλλά και την ρύπανση αποφεύγανε με την συγκέντρωση των λυμάτων.

Στο χωράφι λοιπόν κατευθύνθηκε μια νύχτα καλοκαιρινή κι ασέληνη, όπως θάλεγε και ο Αλέξανδρος Δουμάς πατήρ και ο ήρωας της ιστορίας μας.

Για κακή του τύχη όμως την ίδια ώρα διάλεξε να βρίσκεται μέσα στα καλαμπόκια για άλλο λόγο βέβαια και κάποιον ζωντανό άγριο ή ήμερο δεν εξακριβώθηκε που έκοβε καλαμπόκια και που διακριτικά σταματούσε το θόρυβο όταν θορυβούσε ο φίλος μας

και συνέχιζε όταν σταματούσε. Και δω πάλι δεν είναι εξακριβωμένο το είδος των θορύβων που γινότανε και από τις δυο πλευρές.

Πάντως όμως ο ακαθόριστος θόρυβος που έκανε το ζωντανό και δε σταματούσε δημιούργησε φόβο, ανησυχία και στο τέλος πανικό στον ήρωά μας που αποδείχτηκε ότι δεν ήταν και τόσο ήρωας. Ανθρωπάκι του Θεού ήταν ο καημένος που η φαντασία του τούπαζε άσχημο παιγνίδι με άγρια θηρία ή και ληστές, άσχετα αν δεν είχε τίποτα να του πάρουν οι τελευταίοι.

Ετσι άρχισε να υποχωρεί «τ' κώλ» που λέμε σιγά - σιγά στην αρχή και ύστερα τρεχάλα ποδοπατώντας τα καλαμπόκια να προλάβει να μπει μέσα στην πόρτα και να την μανταλώσει να σιγουρευτεί. Και θα τα κατάφερνε να γλυτώσει τον υποτιθέμενο κίνδυνο αν η κακοτυχία του δεν του είχε στήσει άλλη παγίδα. Δίπλα στην πόρτα βρισκότανε στημένο όρθιο ένα τσαπί κι όπως έτρεχε και δεν έβλεπε που πατούσε το πάτησε και του πήρε το τσαποστούλι στο «δόξα πατρί» και τούρθε ο ουρανός σφοντύλι. Η τρομάρα του και η φαντασία του έφτασε στο κατακόρυφο. Νόμισε ότι δεν τη γλυτώνει πια και έβγαλε φωνή μεγάλη ζητώντας βοήθεια. «Π'λαλ'ατε μωρέ. Ωχ ο έρμος μ' έφαγαν απόψε».

Η ιστορία δε λέει αν πρόλαβε να

τελειώσει τη δουλειά για την οποία βγήκε στο χωράφι. Γιατί αν δεν πρόλαβε και την τελείωσε τρέχοντας τότε τρομάρα στα παντζάκια του.

Και συνεχίζω.

Σας ξανάκανα λόγο για το φίλο μας το Ζορμπαλά Βασιλή και αξίζει τον κόπο να πω και κάτι που θυμήθηκα τώρα. Είναι γνωστό στους παροικούντας ότι το σπίτι του Βασιλή γειτόνευε με το σπίτι του Σιδ'ραντρέα γνωστού για την αδυναμία του στην τράπουλα. Από τα τραπουλόχαρτα που ξεφεύγανε δω και κει από το Σιδερέϊκο και συμπληρώνοντάς τα με αυτοσχέδια τραπουλόχαρτα από άδεια κουτιά τσιγάρων Τσιχριντζή Γιαννουκάκη, Μαργαρίτη κλπ. φτιάχτηκε μια τράπουλα και άρχισε το παιγνίδι.

Ο Βασιλής πρωτοστατούσε και δω. Τόση δε ήταν η επίδοσή του που όταν τον σήκωσε ο δάσκαλος στον πίνακα να κάνει μια πρόσθεση ο Βασιλής με τη φόρα που πήρε πρόσθεσε «τέσσερα και τρία εφτά και ο... άσσοσ οχτώ». Αυτός ο άσσοσ τον πρόδωσε και ακολούθησαν απ' το δάσκαλο οι γνωστές συνέπειες. Κι έτσι ο Βασιλής χωρίς να παίξει πρέφα πλήρωσε τους άσσοσ.

Άλλο. Κάποτε μέστειλε μια γριούλα να της αγοράσω από τον Κομπορόζο το μπακάλη ένα «μακαρά κόατς» κι επειδή αυτό δεν τόπιανε η γλώσσα μου μου εξήγησε νάναι μαύρος και 40 νούμερο. Ολα αυτά τάκουγα πρώτη φορά και νόμιζα τι σπουδαίο πράγμα

θάναι. Τα επανέλαβα πολλές φορές όσο να τα πω στον Κομπορόζο κι όταν εκείνος μούδωσε μια κουβαρίστρα δίσταζα να την πάρω. «Μα μου είπανε μακαρά και συ μούδωσες κουβαρέτα., του λέω γιατί κουβαρέτα την ήξερα εγώ.

Ο Κομπορόζος δεν έλεγε πολλά.

Κι έτσι πήρα την κουβαρέτα με κρύα καρδιά και με τη βεβαιότητα ότι τα θαλάσσωσα και δεν ήμουνα «κατίρκος» να τελειώσω μια παραγγελιά.

Και όταν την έδωσα διαπίστωσα με ανακούφιση ότι ο μακαράς είναι κουβαρίστρα και απογοητεύτηκα γιατί έτσι έγινε τόσο ντόρος για μια κοινή κουβαρέτα.

Και το τελευταίο για σήμερα.

Με τον τουρισμό έρχονταν κι έρχονται στο χωριό αρκετοί Ξένοι.

Τους τραβάει το κλίμα, το νερο, η θέα, ο καθαρός αέρας κλπ.

Κάποιοσ λοιπόν απ' αυτούς αφού θαύμασε τις φυσικές καλλονές του χωριού, ρώτησε το ντόπιο γκαρσόνι.

«Μέσα σ' αυτή την καθαρή ατμόσφαιρα πόσα χρόνια ζούνε οι χωριανοί σας;»

Να σας πω ποιά ήταν η απάντηση: «Νηστικοί ζούνε 80, 90 ή και 100 χρόνια.

«Και χορτάτοι;» Ξαναρώτησε περίεργος ο άλλος.

«Δεν ξέρω απάντησε ο ντόπιος. Γιατί χορτάτος δεν πέθανε κανένας στο χωριό».

Σ.Ν.Γ.

ΓΙΑΤΙ;

Θεός ανθρώπους έταξε να ζουν σ' ένα τραπέζι
κι όλοι μαζί να τρώγουνε κι όλοι μαζί να πίνουν
κι όλοι μαζί να τραγουδούν μαζί και να χορεύουν
κι όλοι μαζί να χαίρονται αυτά που περισεύουν.
Κι αν τύχει μέσα στους πολλούς αγκάθι κάποιος νάιναι
να μη διστάζουν οι καλοί σε δίκη να περνάνε.
Αμέσως απομόνωση και πέρασμα στην άκρη
προτού ξεσπάσει θύελλα χυθεί το μαύρο δάκρυ.
Πνίξτε τον κάθε Χουσεΐν, Ντενκτάς, Στάλιν και Χίτλερ
Εγκέλαδους και τα μποφόρ και τα πολλά τα ρίχτερ.
Ποτέ μην αγριεύουνε μη σκάνουνε κεφάλι
και δοκιμάζουν οι ισχνοί των ισχυρών την πάλη.
Θεός δεν είπε τρώγεστε, πείτ ισχυροί το αίμα
αυτών που είν' αδύνατοι και ζείστε μεσ' το ψέμα.
Όλοι μαζί να χαίρονται οφέλη να μοιράζουν
κι όχι οι δυνατότεροι ό,τι θα βρουν ν' αρπάζουν.
Τους άπληστους κι αχόρταγους στη θέση τους να βάζουν
να μην υπάρχουν άνθρωποι τον κόσμο να διχάζουν,
Εχθροί να μην υπάρχουνε, κι αν είναι να ημερεύουν
κι όλοι στο δρόμο του Θεού ευθεία να πορεύουν.
Αγάπη είπε ο Χριστός, χαρά και ευτυχία
πολέμοι μην υπάρχουνε ούτε και αδικία.
Γιατί αυτοί οι πόλεμοι γιατί η αδικία
γιατί το μίσος το σκληρό κι η τόση απληστία;
Γιατί αυτό το μακελιό γιατί ποτάμι αίμα
να τρέχ' απ' το συνάνθρωπο χωρίς οίκτο κανένα;
Γιατί τόση κατάπτωση γιατί τόση μαυρίλα
γιατί τόσα μαρτύρια και τόση ανατριχίλα;
Τι είν' αυτό που παίρνουμε στον "δη όταν πάμε
και τι κομάντο κάνουμε στον τάφο για να φάμε;
Γιατί, γιατί, γιατί, γιατί τόσα γιατί
ευρίσκονται στο χόρο μας 88 σ' αυτή την εποχή;
Γιατί να είν' ο Περσικός, γιατί η Παλαιστίνη,
γιατί να είν' η Κύπρος μας κι η Βόρειο Ήπειρό μας
όλοι αυτοί αιχμάλωτοι στον κάθε ισχυρό μας;
Δεν πρέπει ναν ελεύθεροι να τρώνε το ψωμί τους
που ο Θεός τους χάρισε απλόχερα στη γή τους;
Και ο μικρός κι αδύνατος δικαίωμα δεν έχει
να ζει κι αυτός σαν άνθρωπος και χώρα να κατέχει,
δικαίωμα δεν έχουνε, άνθρωπ αυτοί δεν είναι
δικό τους χώρο νά 'χουνε, την κεφαλήν τους κλίνει;
Δεν πρέπ' αυτοί να χαίρονται δεν πρέπει να στοχεύουν
και με ελπίδες κι όνειρα στο νου να ταξιδεύουν;
Πολέμου εργοστάσια κλείστε τα να χαθούνε
κι ειρήνης τέτοια πάμπολλα αμέσως να βρεθούνε.
Ανοίξτε εργοστάσια ο κόσμος να δουλείει
το γέλιο και η σιγουριά παντού να βασιλεύει.

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΖΟΡΜΠΑΣ (Συντ/χος Εκπ/κός - ΛΑΜΙΑ)

ΕΝΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΣ ΘΥΜΑΤΑΙ!

(Απ' τις αναμνήσεις Γιωργούλα Γιαννακόπουλου)

Ήμουνα που λες δεκαοκτάχρονο παιδί, τσιλιγγρό και στεγνό, σφιχτοδεμένο με νεύρα συρματένια σαν τσιντάρικο μουλάρι και δεν στεκόταν μύγα στο σπαθί μου.

Όλος ο κόσμος μίλαγε για τον Παύλο Μελά. Ένα λεβέντη που βγήκε ψηλά στα βουνά της Μακεδονίας και Θεσσαλίας και μαζώνει αγωνιστές για τη λευτεριά μας. Εγώ δεν ήθελα και δεύτερη κουβέντα. Έφυγα απ' το χωριό και αντάμωσα το πρώτο ασκέρι ψηλότερα απ' τη Θεσσαλία, πίσω απ' τον Κόζιακα σε ένα χωριό που το λέγανε Τύρνα. Εκεί κατατάχτηκα στις ομάδες του Παύλου Μελά, φόρεσα το σκούρο ντουλαμά και πήρα το Γκρά στον ώμο μου.

Τραγουδώντας με το ντουφέκι στην πλάτη τραθήξαμε για την Κοζάνη και περνώντας από τα χωριά συγκεντρώναμε πληροφορίες από δικούς μας ανθρώπους, πού θα πάμε να χτυπήσουμε. Τις πιο πολλές φορές χτυπά-

γαμε εχθρικά φυλάκια και κονάκια κανενός πασά. Κάποτε πύγαμε πάλι προς την Αργιθέα. Ο καπετάνιος μας μου λέει, Γιωργούλα, εσύ τα ξέρεις ετούτα τα μέρη, να τραθήξεις για τ' Άγραφα, στο χωριό Τροβάτο, να ζητήσεις να βρεις έναν δικό μας άνθρωπο που λέγεται Νιαθής. Να του πεις να φροντίσει στα χωριά της περιοχής αυτής Πιγγιανά - Βραγγιανά - Πετρίλια, καθώς και σ' όλα τα χωριά των Αγράφων να τους μιλήσει, όσοι θέλουν να 'ρθούνε να ανταμώσουν μαζί μας στις ομάδες του Παύλου Μελά. Επίσης να πάει και στο κοπάδι του Τσιγαριδά να μιλήσει στους μπιστικούς να στείλουν κι αυτοί κάποια απ' τα παιδιά τους.

Το κοπάδι του Τσιγαριδά στ' Άγραφα - του Χατζηγάκη στα Τρίκαλα - και του Βελέντζα στο Βελούχι ήταν κοπάδια που σ' έπιανε ζαλάδα να τα βλέπεις να περνάνε και ν' ακούς τα κουδούνια τους. Ήταν από πέντε - έξη χιλιάδες πρόβατα το κάθε κοπάδι. Το Μάη του Αγίου Κωνσταντίνου που ανέβαιναν από τα χειμαδιά στις βουνοκορφές κάνανε ένα μήνα περνώντας, μπροστά οι οικογένειες των βλάχων με τα μουλάρια και τα βαρβάτα και στο τέλος ερχόταν ήρεμο και σιγά - σιγά το κοπάδι με τα γαλάρια. Αν τύχαινε καμμιά πρώιμη άνοιξη και φέρναν το κοπάδι να γεννήσει στο βουνό. Τότε ήταν μεγάλο γλέντι.

Έστειλαν οι τσελιγγάδες, τελάληδες πληρωτούς και φώναζαν στα χωριά να μαζωχτούν στην τάδε περιοχή να γλεντήσουν όλοι μαζί. Θα ψήσουν κριάρια και θα έχουν κρασί και όργανα, γιατί άρχισε το κοπάδι να γεννάει.

Αυτές τις μέρες έφυγα λοιπόν εγώ, περνώντας πολλές ράχες, μέχρι που πήρα μια πλαγιά κι άρχισα σιγά - σιγά να κατηφορίζω προς το χωριό ΠΕΤΡΙΛΙΑ.

Στην κατηφόρα περπατούσα ξεκούραστα. Πέρασα το όπλο στις πλάτες μου όπως ο Τσοπάνης την γκλίτσα του και κρέμασα απ' τους αγκώνες τα χέρια μου να ξεκουραστούν. Έτσι μου ήρθε το κέφι κι άρχισα να λιανοτραγουδάω "Βλαχούλα ν' εροβόλαγε από ψηλή ραχούλα".

Δεν πρόλαβα να πω άλλη λέξη και πετάγεται πίσω από ένα έλατο ένας Γκέκας, ένα θηρίο ανήμερο και μ' άρπαξε απ' το σθέρκο, έτσι που μερμήγκιασε όλο το κορμί μου. Δεν μπορούσα να αναδέψω από το σφίξιμο που μου είχε κάνει. Γκισούρ. Κεραταλάρ, φώναζε. Με πήρε μισοσβαρνώντας και με έσυρε πίσω από ένα κλώσμα που ήταν κρυμμένο ένα ολόκληρο απόσπασμα, πέντε έξη Τούρκοι, που άκουσα να τον λένε Τσαούσ (λοχία) αυτόν που έπιασε εμένα.

Το ξύλο που μου 'ριξαν όλοι τους καλύτερα να μην το θυμάμαι.

Είχαν μια τεράστια φωτιά αναμμένη για να ζεσταίνονται και τα ντουφέκια τους κρεμασμένα 'δω και 'κει στα έλατα.

Εμένα, βέβαια, δεν με υπελόγιζαν αν ζω ή πεθαίνω και το όπλο μου το είχαν κάνει κομμάτια, αλλά εγώ δεν σκεφτόμουν ούτε το ξύλο που έφαγα ούτε τις κλωτσιές ούτε το όπλο μου. Το μόνο που σκεπτόμουν ήταν να μην με ρίξουν μέσα στα αναμμένα κούτσουρα της φωτιάς. Καθώς με κράταγε ο Τσαούσης σφιχτά με τα χέρια του, κατάλαβα ότι σιγά - σιγά άρχισαν να ξεσφίγγουν. Δεν είχα ελπίδες για δεύτερη ευκαιρία. Μάζωξα όλη τη δύναμη της νιότης μου στο δεξί μου ποδάρι και του τραβάω μια κλωτσιά στα αχαμνά του, τόσο δυνατή που απ' τον πόνο απαρτίτησε εμένα αμέσως και κουλουριάστηκε πιάνοντας τα λιμπά του. Σφήκα κι αέρας έγινα και δεν μ' έπιανε ούτε σφαίρα.

Ωσπου να καταλάβουν οι άλλοι τι έγινε και να ξεκρεμάσουν τα ντουφέκια τους απ' τα έλατα ρίχνομαι σε μια σάρα πολύ κατηφορική και τρέχοντας και κουτρουβαλώντας έφτασα στο βάθος της ρεματιάς. Οι Τούρκοι με ντουφέκιζαν συνέχεια, αλλά ρίχναν στο γάμο του Καραγκιόζη.

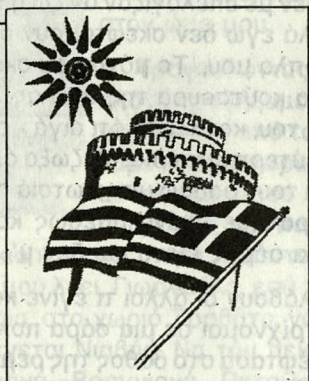
Στη ρεματιά με χάσανε εντελώς.

Απόσταση πολύ και κοντανάσαινα λαχανιασμένος. Με το ξύλο που μου είχαν δώσει και με τις τούμπες που είχα πάρει τον κατήφορο στουμπίστηκε και μελάνιασε όλο το κορμί μου. Έτρεξα λίγο ακόμα πιο μακρύτερα, δεξιότερα απ' το ρέμα και κάπου βρήκα μια νεροσυρμή να τρέχει σε κάτι φτέρες και αγριόκλαρα, τρύπωσα μέσα, πίσω απ' τη νεροσυρμή. Δεν είχα και τίποτε άλλο να κάνω. Είχα αποκάμει πια.

Απέναντί μου στο ύψωμα ήταν ένας τσοπάνης με κάτι λίγα προβατάκια του. Άκουσα απ ψηλά και τον ρωτούσαν τούρκικα για μένα, βέβαια. Την εποχή εκείνη όλοι ξέραμε από δυο τρεις λέξεις τούρκικες. Άκουσα την απάντηση του τσοπάνη που τους φώναξε ("Γκαστί", έφυγε).

Υστερα από λίγη ώρα, αφού συγουρεύτηκε ο πατριώτης τσοπάνης ότι έφυγαν οι Τούρκοι και δεν υπήρχε πλέον κανένας κίνδυνος ήρθε ψάχνοντας και σφυρίζοντας για να ξετρυπώσω και με συμμαζώξε στο καλύβι του. Βλέποντας τα χάλια που είχα έτρεξε και έσφαξε αμέσως μια προβατίνα, την έγδαρε και έτσι που ήταν ζεστό και μισοζώντανο το τομάρι της έντυσε το κορμί μου κατάσαρκα για να τραβήξει το στουμπισμένο αίμα από τα όσα χτυπήματα που είχα. Με κράτησε στο κονάκι του τρεις μέρες, μέχρι που αισθανόμουν ότι μπορώ να φύγω. Πήγα στο Τροβάτο, συνάντησα το Νιαβή και ένα νέο παιδί, τσοπάνη του Τσιγαρίδα, τους είπα τα χαμπάρια απ' το αρχηγείο και γύρισα ξανά για τα βουνά της Πίνδου.

(Την αφήγηση διέσωσε ως τις μέρες μας ο γιος του Χρήστος).

ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Στη στήλη αυτή δημοσιεύονται πάντοτε γράμματα Μικροχωριτών ή μη που απευθύνονται προς το περιοδικό ή την Αδελφότητα. Κατά προτίμηση δημοσιεύονται τα γράμματα των ξενητεμένων, γιατί τους δίνεται έτσι η ευκαιρία να επικοινωνήσουν με όλους τους συγχωριανούς, τους ευχαριστούμε που μας σκέφτονται.

Ευχαριστούμε θερμά όλες και όλους που από καιρό σε καιρό μας στέλνουν τα γράμματά τους. Είτε προς το περιοδικό είτε προς την Αδελφότητα και το Διοικητικό Συμβούλιο. Είναι όλα ευπρόσδεκτα και τα δημοσιεύουμε εδώ γιατί απηχούν μια φωνή Μικροχωρίτικη από κάποια άκρη της γης.

Με τα γράμματα αυτά νόερά οι Μικροχωρίτες επικοινωνούν μεταξύ τους, όσο μακριά κι αν βρίσκονται. Σήμερα όλοι μας έχουμε ανάγκη και προ πάντος οι ξενητεμένοι, από επικοινωνία με τη γενέτειρά και τους συγχωριανούς. Λόγω μακρινών αποστάσεων η ανάγκη αυτή ικανοποιείται ως ένα βαθμό, με την αλληλογραφία. Να λοιπόν γιατί τα γράμματά σας είναι πολύτιμα και συγκινούν πάντοτε όλους μας.

Γι' αυτό το περιοδικό μας τηρεί ως αρχή την δημοσίευσή τους από τη στήλη αυτή, όταν δεν είναι αυστηρά προσωπικά. Αλλά και τότε ακόμη, εφ' όσον θίγονται σ' αυτά θέματα που ενδιαφέρουν τους Μικροχωρίτες, τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού και γενικά θίγουν θέματα που εντάσσονται στους ευρύτερους σκοπούς της Αδελότητάς μας.

Περιμένουμε λοιπόν πάντοτε ευπρόσδεκτα τα γράμματά σας για την στήλη: «ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ».

ΕΥΡΥΤΑΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ

3 Ιουνίου 1992

Πρόεδρο Κοινότητας

κ. Πρόεδρε,

Το Ευρυτανικό Ίδρυμα επέλεξε εφέτος μεταξύ άλλων και την Κοινότητά σας, να βοηθηθούν δύο πτωχά ή και ανάπηρα παιδιά ή κορίτσια από το κληροδότημα Μαρίας Τσαμτσούρη που διαχειρίζεται.

Επειδή σύμφωνα με το κληροδότημα, η εκλογή των δύο παιδιών ή κοριτσιών δέον να γίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο του Ίδρυματος, παρακαλούμε να μας προμηθεύσετε με πρώτη σας ευκαιρία, αλλά όχι αρ-

γότερα του τέλους Σεπτεμβρίου, με κατάλογο τέτοιων παιδιών και κοριτσιών με μια σύντομη περιγραφή πτωχίας ή αναπηρίας των.

Τα δύο βοηθήματα, ανά δολλ. 500 έκαστον, τελικά θα βρίσκονται στο κατάστημα Καρπενησίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και εγκαίρως θα ειδοποιήσουμε τους δικαιούχους για την παραλαβή.

Σας ευχαριστούμε προκαταβολικά για την εξυπηρέτηση και ευχόμεθα κάθε καλό για την Κοινότητά σας.

Συμπατριωτικά

Δ.Ν. Πολύζος, Γραμματεός

Ευρυτανικού Ίδρυματος

ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΩΝ «Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ»

Προς άπαντα τα μέλη της Αδελφότητας

Αγαπητοί μας,

Χρόνια πολλά για όλες τις γιορτινές χαρμόσυνες μέρες και με υγεία και χαρά το νέο χρόνο που έρχεται. Το τέλος του 1992 και η αρχή του 1993 σημαδεύουν δύο ιστορικές επετείους για το χωριό μας.

1) Κλείνουν φέτος 50 χρόνια από την ιστορική μάχη του Μικρού Χωριού (18 Δεκεμβρίου 1942) που οδήγησε στην πυρπόληση του χωριού μας από τους Ιταλούς φασίστες, στην σύλληψη δεκάδων ομήρων και τέλος στην εκτέλεση των 13 εθνομαρτύρων συμπατριωτών μας. Η Αδελφότητά μας, εκτός από την συμμετοχή της στο πάνδημο μνημόσυνο που οργάνωσε ο Σύνδεσμος των Μεγαλοχωριτών (13.12.92) οργανώνει διάλεξη από τον διακεκριμένο Ευρυτάνα λογοτέχνη, συγγραφέα κ. Μιχάλη Σταφυλά (της Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών) με θέμα τα ιστορικά εκείνα γεγονότα του Μικρού Χωριού.

Λεπτομέρειες της εκδήλωσης θα ανακοινωθούν με τις προσκλήσεις που θα κυκλοφορήσουν και τις οποίες θα μπορείτε να προμηθεύεστε με-

τά τις 10 Ιανουαρίου από τα μέλη του Δ.Σ. και το περίπτερο του κ. Ν.Δ. Κεράνη.

2) Στις 13 Ιανουαρίου 1993 συμπληρώνονται 30 χρόνια από την αποφράδα εκείνη μέρα που το αγαπημένο μας Χωριό καταπλακώθηκε και έγινε θρύψαλα και λάσπη εξαφανίζοντας μαζί με τα σπίτια μας το «βιος» μας και το χειρότερο, 13 αγαπημένους συγχωριανούς μας.

Για όλους αυτούς τους δικούς μας ανθρώπους η Αδελφότητα θα τελήσει στις 17 Ιανουαρίου 1993 στον Άγιο Γεώργιο Κυψέλης, όπου θα λειτουργήσει για χάρη μας ο συμπατριώτης μας Πρωτοπρεσβύτερος Κων. Βαστάκης, ώρα 9 το πρωί. Με το πέρας της λειτουργίας θα ακολουθήσει καφές στο παρακείμενο γηροκομείο της ενορίας (οδός Κεφαλληνίας αρ. 19). Ελπίζουμε και από τις δύο αυτές εκδηλώσεις να μη λείψει κανείς Μικροχωρίτης.

3) Σας πληροφορούμε, τέλος, ότι το Δ.Σ. απεφάσισε την κυκλοφορία λαχείων για την οικονομική ενίσχυση του Συλλόγου, ιδιαίτερα για την επισκευή του καμπαναριού και του Λαογραφικού Μουσείου που ανακαινίζε-

ται. Οι δύο τυχεροί λαχνοί θα κερδίσουν μια έγχρωμη τηλεόραση 21" (ο πρώτος) και ένα μίξερ (ο δεύτερος).

Παρακαλούμε να στηρίξετε την προσπάθεια αυτή αγοράζοντας λαχνούς (500 δραχ. ο ένας) από τα μέλη του Δ.Σ. καθώς και από τους κ.κ. Μάχο Κομπορόζο και Νίκο Κεράνη.

Με πατριωτικούς χαιρετισμούς

Το Διοικ. Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος: Κλ. Κουτσούκης. Ο Γραμματέας: Ιω. Αθανασόπουλος.

7η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Κύριε Πρόεδρε,

Κατ' αρχήν συγχωρήστε την καθυστέρηση της συναντήσεώς μου προς την από 16.11.1992 επιστολήν σας. Υπηρεσιακοί λόγοι με ανάγκασαν να ευρισκωμαι στην Αθήνα επί πολύ διάστημα και έτσι να μη τύχετε της αμέσου απαντήσεώς μας.

Οφείλω να ομολογήσω ότι το ενδιαφέρον του Δ.Σ. της Αδελφότητός σας για το κωδωνοστάσιον, που είναι συνδεδεμένον με την ιστορίαν, ασχέτως της παλαιότητός του, δεν είναι ανάξιον ιδιαιτέρας επισημάνσεως, αφού δυο υχώς η περίοδος που δια-
νούμε χαρακτηρίζεται από την αδια-

φορίαν προς τους επαναστάτες εκείνης της εποχής και στους οποίους θα χρεωστούμε, εσασί, την ελεύθερη ύπαρξή μας.

Εδιάβασα την τεχνικήν έκθεσιν του πολ. μηχανικού κ. Ι. Μπούσιου, την οποίαν ήδη παρέδωσα εις τους συναδέλφους του, που υπηρετούν στην Εφορία μας, σύντομα δε θα επισκεφθούν το Μικρό Χωριό, για να εξετάσουν την κατάστασιν του κωδωνοστασίου και να εισηγηθούν ώστε να μεθοδευθεί η διάσωσις του, αφού πρώτον κηρυχθεί ως ιστορικόν διατηρητέο μνημείο και εν συνεχεία υποβληθεί αρμοδίως η σχετική μελέτη προς έγκρισιν. Ομως και λόγω του επερχομένου χειμώνας και της ελλείψεως πλέον των πιστώσεων, αφού το έτος λήγει, η όλη επιχειρήσις της στερεώσεώς του αναβάλλεται για ευθετώτερον χρόνον, δηλ. μόλις οι καιρικές συνθήκες το επιτρέψουν και μας δοθούν οι νέες πιστώσεις.

Θεωρούντες ως δεδομένην την συνεργασίαν σας καθώς και την αρωγήν σας για την εξεύρεσιν των χρημάτων.

Διατελούμεν μετά τιμής

Ο Προϊστάμενος της Εφορείας

Λάζαρος Δεριζιώτης

Αρχαιολόγος με βαθμό Α'

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΜΠΑΝΑΡΙΟ

Μετά από επιτόπου αυτοψία στο καμπαναριό της εκκλησίας Παλαιού Μικρού Χωριού Ευρυτανίας που πραγματοποιήθηκε στις 1 Νοε 1992 από τον υπογράφοντα πολιτικό μηχανικό Μπούσιο Ιωάννη, παρουσία του Προέδρου της Κοινότητας, του συνταξιούχου δασκάλου και του τεχνίτη του χωριού και ύστερα από έρευνα και συλλογή στοιχείων και φωτογραφιών και προσεκτική παρατήρηση αυτών διαπιστώθηκαν τα κατωτέρω.

Το καμπαναριό που αποτελείται από μία καλά δομημένη λιθοδομή παρουσιάζει μια σειρά ρηγματώσεων στους πεσσούς κυρίως του πρώτου και του δευτέρου επιπέδου.

Από την πρώτη μικροσκοπική εξέταση συμπεραίνεται ότι οι ρωγμές του πρώτου επιπέδου είναι συνέπεια σεισμικών φορτίσεων σε συνδυασμό με μεγάλα κατακόρυφα θλιπτικά φορτία ενώ του δευτέρου επιπέδου οφείλονται κυρίως σε σεισμικές καταπονίσεις. Οι ρωγμές επεκτείνονται κυρίως κατά μήκος των ορμών της λιθοδομής λόγω της κακής ποιότητας του κονιάματος συνδέσεως εν αντιθέσει με την υψηλή αντοχή των λίθων.

Ως εκ τούτου θα πρέπει, έχοντας πάντα υπ' όψιν την ιδιαιτερότητα του κτίσματος τόσο από δομικής άποψης, όσο και λόγω της μνημιακής του αξίας, οι οποιοσδήποτε επεμβάσεις να γίνουν ύστερα από εμπειριστατωμένη μελέτη που θα εκπονηθεί από ειδικευμένους

στο συγκεκριμένο θέμα Μηχανικούς.

Προκειμένου να καθορισθούν με ικανοποιητική προσέγγιση οι αιτίες των βλαβών, ώστε να προταθούν οι πλέον ενδεδειγμένοι τρόποι επεμβάσεως απαιτείται η εκπόνηση μελέτης από ομάδα Μηχανικών που θα αποτελείται από ένα Πολ. Μηχανικό εξειδικευμένο σε αποκατάσταση δομικού σκελετού φέρουσας τοιχοποιίας, ένα Αρχιτέκτονα Μηχανικό εξειδικευμένο σε αποκατάσταση μνημείων και ένα Χημικό Μηχανικό εξειδικευμένο σε υλικά αποκαταστάσεως λιθοδομών εν αστοχία. Η μελέτη αυτή κρίνεται απολύτως αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η φέρουσα στατική επάρκεια του κτίσματος, καθώς και τα συστήματα υλικών που θα χρησιμοποιηθούν, ως την μη πρόκληση με το χρόνο ασυμβατοτήτων μεταξύ τους. Επιδίωξη είναι η ελάχιστη επέμβαση στην αρχιτεκτονική και λειτουργία του μνημείου.

Η παρούσα τεχνική έκθεση παρέχει προτάσεις προσωρινών επεμβάσεων που θα βοηθήσουν το κτίσμα να διατηρηθεί σε όσο το δυνατόν καλύτερη κατάσταση χωρίς ιδιαίτερα υψηλά κόστη, πριν από την οριστική επέμβαση αποκαταστάσεων.

Η προσωρινή επέμβαση λοιπόν εστιάζεται στους ορμούς συνδέσεως, όπου το συνδετικό κονίαμα λόγω κυρίως της υψηλής υγρασίας, γηράνσεως αλλά και της χαμηλής του ποιότητας έχει καταστεί αναποτελεσματικό. Οι ορμοί αυτοί θα αποκατασταθούν με την τεχνική των τιμμεντενέσεων που συνεπά-

γεται την βελτιωμένη - ενισχυμένη σύνδεση των λίθων μεταξύ τους.

Σκόπιμο κρίνεται παρά την εγγενή της δυσκολία η αντικατάσταση όσων λίθων έχουν διαμπερείς ρωγμές με άλλους συμπαγείς από το ίδιο πέτρωμα. Ακόμα είναι επιβεβλημένο να γίνει έλεγχος και στους ελκυστήρες που υπάρχουν στις καμάρες για να διαπιστωθεί η σωστή τους λειτουργία (δηλ. αν έχουν λασκάρει ή όχι).

Πέραν τούτων η μαρκίζα μεταξύ πρώτου και δεύτερου επιπέδου λόγω προβλημάτων υγρασίας θα πρέπει να καλυφθεί με άοπλη τσιμεντοκονία με 450 κ. τσιμέντο σε ένα κυβικό μέτρο τσιμεντοκονίας, καθώς και να έχει κλίση προς το έξω μέρος του καμπαναριού, ενώ στο σημείο επαφής του τσιμεντοκονιάματος με τον τοίχο να δημιουργηθεί λούκι. Μετά το πέρας της στρώσεως

του τσιμεντοκονιάματος κρίνεται απαραίτητη η επιμελημένη διαβροχή του με νερό.

Η χρησιμοποίηση πρόσμικτου βελτιωτικού τσιμεντοκονιάματος τύπου REVINEX σε αναλογία 1:3 έως 1:5 προσφέρει θεαματικά αυξημένη πρόσφυση, ελαχιστοποίηση ρωγμών συστολής ξηράνσεως καθώς και της συρρικνώσεως της μάζας του εν λόγω κονιάματος.

Πρέπει να θεωρείται πιθανή η πάκτωση βλήτρων με χρήση εποξειδικών ρητινών 2 συστατικών, στο άκρο των οποίων θα δεθούν κοτετσόσυρμα ή ελαφρό δομικό πλέγμα προς εξασφάλιση στατικής συλλειτουργίας λιθοδομής και κονιάματος.

Αργυρούπολη, Νοε 1992

Ο Μηχανικός

ΜΠΟΥΣΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Εικονίζονται από αριστερά: Χ. Ναστρογεωργόπουλος, Ηλίας Πλάκας, ; Κων. Πριόβολος, Δ. Ζαχαρόπουλος

En Martinez CA, τη 4 Ιαν. 1993

Αγαπητέ φίλε και χωριανέ Μένιο χαιρετώ, καθώς και οικογένειαν χαιρετώ. Υγιαίνομεν άπαντες το όμοιον και σιά εσάς ποθώμεν. Εν πρώτοις έρχομαι να σας ευχηθώ διά το Νέον Έτος που μόλις ανέτειλε χρόνια πολλά, ειρηνικά και ευτυχημένα.

Με την ολιγόλεπτη συνάντηση που είχαμε τον παρελθόντα Σεπτέμβριον εις το Χωριό, δεν ήτο αρκετός ο χρόνος για περισσότερη συζήτηση, περί των ζητημάτων του χωριού μας, και διά την πνευματικήν γωνιά του χωριού μας που στερείται ακόμη πολλά ενθύμια που νομίζω πως υπάρχουν. Πολλά παλαιά και σύγχρονα είχε και το δικό μας σπίτι. Τουύ κάκου όμως, η καταλίσθησις τα παρέσυρε εις την ρεματιάν. Συλλέξαμε μερικά από τα χαλάσματα, τα μηναιά των Αγίων Αποστόλων και τον φωνόγραφον, διότι με αυτήν την λέξιν τον άκουσα όταν ήμουν παιδί, είναι ιστορικός και έλαβε μέρος εις τας διασκεδάσεις του χωριού. Σας στέλνω μίαν φωτογραφίαν διά να τον δείτε. Επίσης σας στέλνω και φωτογραφίες από τα μηναιά των Αγίων Αποστόλων, τα οποία χρονολογούν από τας αρχάς του εικοστού αιώνος, όταν ακόμη η Ορθόδοξος Εκκλησία εβάδιζε με το παλαιό ημερολόγιο. Αν θέλετε ημπορείτε να τις βάλετε τις φωτογραφίες

εις τα Μικροχωρίτικα γράμματα. Η φωτογραφία του φωνογράφου δεν έχει και πολύ επιτυχία, ημπορώ να σας στείλω άλλη, διά του χρόνου.

Φέτος συμπληρώνονται τριάντα έτη από την φρικτήν εκείνη καταστροφήν του χωριού μας. Η ανέγερσις όμως του νέου χωριού μας χαροποιεί, διότι συνεχίζεται η ιστορία και η πρόοδος, που πάντα εδιακρίνετο διά την πρόοδον το χωριό μας. Εσωκλείστως θα βρείτε την συνδρομήν μου διά το νέον έτος 1993. Να διαβιβάσετε τους χαιρετισμούς εις όλους τους ρωτώντας διά ημάς. Καθώς και εσείς έχετε, από οικογένειά μου και αδελφία μου.

Σας χαιρετώ και εγώ, με αγάπη και εκτίμηση
ο φίλος σας και χωριανός σας
Στέφανος Χρ. Μαστρογεωργόπουλος

Καρπενήσι, 8.5.92

Αγαπητέ εν Χριστώ αδελφέ κύριε Μένιο, Χριστός Ανέστη και εύχομαι ο Θεός να σας έχει πάντα καλά, καθώς και εγώ υγιαίνω. Με ιδιαίτερη χαρά πήρα το γράμμα σας και σας ευχαριστώ για τα επαινετικά καλά σας λόγια. Θα περιμένω με χαρά το περιοδικό σας. Είμαι στην ευχάριστη θέση να σας πω ότι έχω πάρει τελευταία και άλλο βραβείο Α' σε Πανελλήνιο Διαγωνισμό, ως τώρα έχω πάρει 3 τιμητικές διακρίσεις και 2 βραβεία.

Μ' εν Χριστώ Αγάπη

Δημήτρης Κολλημένος

Νομαρχία Ευρυτανίας

Καρπενήσι 26.2.1992

Θέμα: Απάντηση σε έγγραφό σας.

Σε απάντηση του με αρ. Πρ. 1072/22.1.92 τηλεγράφημά σας, με το οποίο ζητάτε την χρηματοδότηση για την ανακαίνιση της Πνευματικής Γωνιάς και Λαογραφικού Μουσείου καθώς και για την διεξαγωγή αρχαιολογικών ερευνών, σας γνωρίζουμε ότι:

Αυτή την περίοδο έχει δοθεί ιδιαίτερο βάρος στην κατασκευή των βασικών έργων υποδομής του Νομού, έργα τα οποία θα συμβάλλουν αποφασιστικά στην ανάπτυξη του, και ως εκ τούτου δεν υπάρχουν περιθώρια για την χρηματοδότηση άλλων μικρότερων έργων και ενεργειών.

Τα έργα που προτείνετε είναι σημαντικά για την ανάδειξη της ιστορίας του χωριού σας και θα είναι στις άμεσες προτεραιότητες της Νομαρχίας αμέσως μόλις το επιτρέψουν οι χρηματοδοτικές δυνατότητες του Προγράμματος.

Ο Νομάρχης

Χρήστος Ράπτης

Μικρό Χωριό, 28 Ιαν. 1993

Αξιοτιμε κύριε Πρόεδρε του Συλ-

λόγου,

Μ' αυτό το γράμμα εμείς οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου Μικρού Χωριού θέλουμε να σας ευχαριστήσουμε για την ευγενική σας χειρονομία να μας στείλετε τις ευχές μέσω των δώρων σας για τον καινούργιο χρόνο. Εκτός απ' τη χαρά που πήραμε απ' τα ίδια τα δώρα, νιώσαμε και συγκίνηση για το πραγματικό σας ενδιαφέρον για μας.

Ευχαριστούμε θερμά όλα τα μέλη του Συλλόγου σας.

Σας ευχόμαστε καλή χρονιά και ο Σύλλογος να είναι πάντα δραστήριος και δημιουργικός.

Οι μαθητές

(έπονται υπογραφές)

Dec. 19, '92, USA

Αγαπητέ Μένιο, σε χαιρετώ οικογενειακώς. Σας εύχομαι χρόνια πολλά για τις Αγίες ημέρες των Χριστουγέννων, κι ευτυχές το Νέον ανατέλλον έτος 1993. Είθε υγεία, αγάπη, χαρά και ευτυχία εύχομαι διά μέσου του περιοδικού τα «Μικροχωρίτικα Γράμματα» εις τους απανταχού Μικροχωρίτες και συνδρομητάς και φίλους του Συλλόγου «Η Μεταμόρφωσις του Σωτήρος».

Θερμά συγχαρητήρια για την εξαιρετον ύλην του περιοδικού μας του τόσο αγαπητού σε όλους εμάς τους ξενητεμένους αδελφούς σας. Το πε-

ριμένουμε με ανυπομονησία. Κι ευχόμεθα ποτέ να μην σταματήσει η έκδοσή του.

Με αγάπη και εκτίμηση

Λαμπρινή Κουφομιχάλη

(πατρικό Κ. Τριχιά)

Υ.Γ. Θα χαιρόμουναπολύ εάν ήταν εύκολο να δημοσιευθεί το ποίημά μου.

Η συνδρομή μου για το '93 θα πληρωθεί στο χώρο το καλοκαίρι πρώτα ο Θεός, ειδικά Άλως θα σταλεί σύντομα.

Ευχαριστώ.

Ποίημα για την νοσταλγία του Έλληνα μετανάστη «ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ»

Χωριό μου παλιό Μικρό Χωριό
χωριό μου φτωχικό σε πλούτη,
μα πλούσιο σε χάρη και φυσική ομορφιά,
συχνά, πολύ συχνά το συλλογίζομαι
να ξαναρθώ κοντά σου.

Εκουράσθηκα στα ξένα κι ήθελα απ' εδώ να φύγω
να γυρίσω στην Ελλάδα, να χαρώ λίγη λιακάδα.
Στο πατρικό μου το σπιτάκι ήθελα να ξαναγυρίσω
κι ότι κέρδισα στα ξένα, εκεί να τα γλεντήσω.

Με τυρί και το ψωμάκι στου Μάρκου Μπότσαρη
την βρουσούλα να καησω, την Καλιακούδα να
κοιτάζω, κι όλα να τα λησμομήσω.
Τρέχει εκεί γάργαρο νεράκι στο κοινοτικό αυλάκι,
πίνουν εκεί και του βοσκού οι γίδες.

Και τι όμορφα που είναι κάθε απόγευμα
στο μικρό καφεενεδάκι.
Παίζουν πρέφα και ταβλάκι, ξένοι και δικοί
τι απλή που είναι η ζωή τους,
δίχως τους μποςάδες στο αυτί τους.

Χίλιες εικόνες έρχονται στον νου μου, οι καλλίτερες.
Στάζουν δύο δάκρυα, μια χούφτα αναμνήσεις.

Αχ κι ας ήταν να σ' αγνάντευα χωριό μου
χωριουδάκι μου απ' τον Αη-Γιάννη, αχ πέρα,
να δώ καπνό να βγαίνει στις στέγες των σπιτιών σου
Στον ίσκιο του πλατάνου σου να ρθω να ξαποστάσω
να πιω νερό απ' τις βρύσες σου στο χάνι,
κι ο Ξενοδόχος μου κεράσει και γλυκό κεράσι
θε να με κεράσει, κι εγώ εις την υγεία
όλων εκεί θα πίνω.

Κι ύστερα στην ρεματιά θε να κατεβώ
και κράνια να μαζέψω και χαμοκέρασα γλυκά
όλα του λαχταριστά.

Κι εκεί θα θυμηθώ όλα τα παλιά αλησμόνητα
τα παιδικά μου χρόνια, που έπαιζα με όλα

τα παιδιά σ' απάνω και κάτω μα-
χαλά
τσελίγκα και πεντόβολα και το
κρυφτό
και το κουτσό απ' έξω απ' το
σχολείο.

Και πριν ο ήλιος πέσει, στα
εξωκκλήσια θε να
πάω και τα καντήλια τους ν' ανά-
ψω,
σεμνά να προσκυνήσω τον ύπνο
μου εκεί να σβήσω.

Την Κυριακή στην εκκλησιά την
λειτουργιά
ν' ακούσω. Μετά την απόλυση με
χωριανούς
να σμίξω. Κουβέντα θε να αρχί-
σω που τελειωμό δεν έχει.

Και τον χορό στον πλάτανο κά-
ποιος μερακλής
θ' αρχίσει και η χαρά στο
πρόσωπο όλων εμάς θ' ανθίσει.

Τότε κι εμένανε της νοσταλγίας μου
ο
πόνος θε να σβύσει και βάλσαμο η
ψυχούλα μου θα εύρει.

Με όλη μου την αγάπη
Λαμπρινή Κουφομιχάλη
(πατρικό Κ. Τριχιά)

★

Καρπενήσι 4 Μαρτίου 1993

Αγαπητέ κύριε Κλεομένη,

Σας εύχομαι υγείαν και χαράν
προσωπικήν και οικογενειακήν.
Όπως σας είπα και κατά την προχθε-
σινήν τηλεφωνική επικοινωνία μας, με
το Μικρό Χωριό συνδέομαι ιδιαίτε-
ρως, από την εποχή που υπέστη την

κατολίσθησιν το 1963.

Επιθυμία μου ήταν να παρίσταμαι
εις την εκδήλωσιν της 16ης Φεβρουα-
ρίου ε.ε. Δυστυχώς όμως η ενχείρη-
σις εις την οποίαν υπεβλήθην προ-
σφάτως εις το πόδι μου, δεν μου
επιτρέπει την εκτός Καρπενησίου με-
τακίνησή μου.

Με την από 2 Φεβρουαρίου επι-
στολή μου προς την Αδελφότητα Μι-
κροχωριτών «Η Μεταμόρφωσις του
Σωτήρος» έσπευσα να εξηγήσω τους
λόγους της απουσίας μου. Την θυσία
των 13 εθνομαρτύρων δεν ξεχνώ και
με έργα εδήλωσα, το σεβασμό τον
οποίον τρέφω στη μνήμην των. Εσω-
κλείστως σας αποστέλλω πέντε χιλιά-
δες δραχμές (5.000) συνδρομή μου
διά το τρέχον έτος 1993.

Εις την οικογένειά σας παρακα-
λώ να διαβιβάσετε τα δέοντα.

Με θερμούς χαιρετισμούς.

Γεώργιος Ν. Μοναστηριώτης

Επίτιμος Δ/ντής Υπ. Κοιν. Υπηρε-
σιών

★

Καρπενήσι 6.4.92

Αγαπητέ και αξέχαστε φίλε κύριε
Μένιο, καλημέρα κιεύχομαι ο Θεός να
σας έχει πάντα καλά, καθώς και εγώ
είμαι καλά. Επί ευκαιρία του Αγίου Πά-

σχα σας γράφω αυτές τις ολίγες σειρές να σας εκφράσω τις ευχές μου. Το περιοδικό σας έχω πολύ καιρό να το πάρω. Σας στέλνω και ένα ποίημά μου από το βιβλί μου «Καθρεφτίσματα του 20ού αιώνα» με το οποίο έχω πάρει τελευταία παγκόσμιο βραβείο από τα Ηνωμένα Έθνη, το βιβλίο αυτό το είχα στείλει σε διαγωνισμό διά μέσου του Ιδρύματος ο Φάρος των Τυφλών Ελλάδος. Αν νομίζετε μπορείτε να το δημοσιεύσετε στο περιοδικό σας το ποίημα και το βραβείο. Σας ευχαριστώ και σας εύχομαι Καλό Πάσχα με εν Χριστώ Αγάπη.

Δημήτρης Κολημένος

Υ.Γ. Επίσης σας στέλνω και βραβείο που πήρα σε διαγωνισμό.

★

Λαμία, 16.10.92

Αγαπητέ κ. Κουτσούκη,

Ελαβα τα βιβλία, που είχατε την καλωσύνη να μου αποστείλετε και σας ευχαριστώ ειλικρινά και ανυπόκριτα. Σας παρακαλώ να δεχθήτε τα συγχαρητήριά μου για το αξιόλογο πνευματικό έργο, που επιτελείτε.

Επίσης σας παρακαλώ να στέλνετε στο «Ιστορικό Αεχείο» τα «Μικροχωρίτικα Γράμματα», κάθε φορά που θα εκδίδονται.

Με εκτίμηση

Δημ. Θ. Νάτσιος

Αθήνα, 17.6.92

Αξιότιμε κ. Κουτσούκη

Ελαβα το περιοδικό σας «Μικροχωρίτικα Γράμματα» και σας ευχαριστώ. Είναι ένα θαυμάσιο περιοδικό για το Μικρό Χωριό με τις πολλές εντυπώσεις του, συζητήσεις ήθη και έθιμα, παραδόσεις και λαογραφία, πολύ όμορφη και η Λογοτεχνία του με ποιήματα και πεζά. Είστε ένας καλός άνθρωπος, φιλότιμος κι ενεργητικός για να τυπώνετε ένα τόσο ωραίο περιοδικό... Σας στέλνω 2 ποιήματά μου να τα δημοσιεύσετε. Μιλάνε για τη ζωή του βουνού και του χωριού.

Νάστε πάντα καλά.

Σας χαιρετώ φιλικά.

Σταύρος Β. Παρζάλης

★

ΤΣΟΠΑΝΙΚΟ

Απ' τη ράχη κατεβαίνουν
πρόβατα κι αρνιά
Και, τα σαλαγάει πέρα
βοσκοπούλα νια...

Τσοπανόπουλο προσμένει
πρόσχαρο κι αγνό
για φιλή και για στεφάνι
από το πουρνό.

Και, γαυγίζουνε οι σκύλοι
και πηδούν τ' αρνιά
Κι ο βοσκός κι η βοσκοπούλα
δίνουνε φιλιά.

Σταύρος Παρζάλης

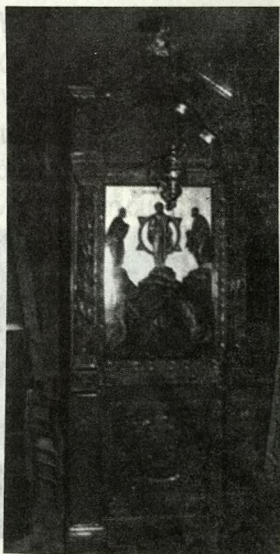
από τη σκοπιά της αδελφότητας:

Προβλήματα, Δράση, Σχόλια

ΑΓΙΑ ΚΥΡΙΑΚΗ: ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ Η ΑΓΙΟΓΡΑΦΗΣΗ

Βαίνει προς το τέλος της η αγιογράφηση της Αγ. Κυριακής. Αν υπάρξουν μερικές γενναιόδωρες αφιερώσεις να καλύψουν το κομμάτι που βρίσκεται δεξιά και πάνω από την είσοδο, τότε θα αξιωθούμε όλοι του χρόνου να γιορτάσουμε την ολοκλήρωση του έργου. Οσοι για κάποιο λόγο δεν πρόλαβαν να κάμουν το τάμα τους ας σπεύσουν. Η Αγία Κυριακή τους περιμένει.

Η ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ

ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ : ΔΩΡΕΑ ΑΦΩΝ ΛΙΑΠΗ

Από καιρό ο Παπα-Νίκος αλλά και άλλοι ειδήμονες περί τα εκκλησιαστικά, είχαν επισημάνει την έλλειψη κατάλληλης εικόνας της Μεταμόρφωσης που να χρησιμεύει ως προσκυνητάρι στην είσοδο στον Ιερό Ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος. Χάρης στην γενναιόδωρη προσφορά των αδελφών τέκνων Νικολ. Λιάπη η Μεταμόρφωση απέκτησε ένα αρχοντικό προσκυνητάρι αληθινό κόσμημα. Πρόκειται για ξυλόγλυπτο αριστούργημα που φιλοτέχνησαν οι Παντελής και Ηρακλής Λιάπης και μαζί με τα άλλα αδέρφια τους αφιέρωσαν στη μνήμη του πατέρα τους, αείμνηστου Νικολάου Ι. Λιάπη.

Με την πράξη τους αυτή οιαδελφοί Λιάπη συνεχίζουν την παλιά παράδοση των αειμνήστων προγόνων τους Λιαπαίων (Λιαποπουλαίων) που διεκρίνοντο για την θεοσέβειά τους και πολλά πρόσφεραν από τον 19ο αιώνα στα εξωκλήσια του χωριού μας, όπου πολλές εικόνες φέρουν το όνομά τους.

Η σημερινή εικόνα αναγράφει: Η Μεταμόρφωση του Σωτήρος. Χειρ Δ. Νικολούλου, Λαμία 92. Δωρεά τέκνων Νικολάου Ι. Λιάπη 1992 και δεξιά κάτω: Έργον Παντ(ελή) και Ηρα(κλή) Ν. Λιάπη. Λαμία 1992.

Αξίζει να σημειώσουμε εδώ ότι πέρυσιν ένα άλλο παρακλάδι των Λιαπαίων, τα παιδιά του αείμνηστου Βασιλείου Λιάπη

(Δημήτριος και Ελένη) πρόσφεραν για τον Ιερό Ναό της Μεταμόρφωσης το ποσό των 250 χιλ. δραχμών για το οποίο γράψαμε σε προηγούμενο τεύχος.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ ΣΤΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ

Ο πρώτος πολίτης Καρπενησίου ο Δήμαρχος Καρπενησίου κ. Γιάννης Παπαδόπουλος, ιατρός, επέλεξε τον ιστορικό Ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος στο Μικρό Χωριό για να τελέσει τους γάμους του με την εκλεκτή της καρδιάς του, στις 20 Σεβρίου 1992.

Το αρχιτεκτονικό κόσμημα της Μεταμόρφωσης με τις πανύψηλες λεύκες και τα γύρω επιβλητικά ιστορικά κτίρια δημιουργούν ένα ειδυλλιακό τοπίο που με άνεση δέχτηκε εκατοντάδες προσκεκλημένους μέσα κι έξω από την εκκλησία.

Υπήρξε μεγάλη συρροή κόσμου απ' όλη την περιοχή. Ενας γάμος που θα γραφεί ασφαλώς στα ιστορικά της Ευρυτανίας.

Το Μικρό Χωριό σεμνύνεται για την τιμή που του έγινε κι εύχεται στους νεόνυμφους «καλορίζικα».

ΚΩΝ. ΤΣΑΤΣΟΣ: 5 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠ' ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ

Για τα πέντε χρόνια από τον θάνατο του αείμνηστου Ευρυτάνα Προέδρου της Δημοκρατίας έγινε μνημόσυνο στον Ιερό ναό της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος (Πλάκας) Αθηνών.

Αξίζει να θυμίσουμε εδώ με την ευκαιρία της 30ής επετείου από την κατολίσθηση του Μικρού Χωριού ότι ο αείμνηστος Πρόεδρος ως Υπουργός Πρόνοιας τότε, το επισκέφτηκε αμέσως και αργότερα συνέβαλε στην ανοικοδόμησή του. Γι αυτό και η Κοινότητά μας τον ανεκήρυξε Επίτιμο Μικροχωρίτη στα 1976 οπότε και το ξαναεπισκέφτηκε.

Η φιλοσοφία του μεγάλου πολιτικού και πνευματικού ηγέτη περικλείεται στην ακόλουθη φράση που υπάρχει γραμμένη στην προτομή του που βρίσκεται στον περίβολο της Μεταμόρφωσης: (Κων. ΤΣΑΤΣΟΣ, 1899 - 1985) «Η ΑΓΑΠΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΑΣ Η ΓΝΗΣΙΑ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΣΕΜΝΗ, ΑΥΤΟΝΟΗΤΗ ΚΑΙ ΒΑΡΕΙΑ ΔΙΑΚΟΝΙΑ».

1963 - 1993: 30 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΣΗ !

Ιανουαρίου 17, 1993. Ημέρα μνήμης

Στιγμιότυπο από τα εγκαίνια του νέου Μικρού Χωριού, αρχές του 1964.

για τον χαμό 13 Μικροχωριτών πριν 30 χρόνια, στις 13 Ιανουαρίου 1963. Στον Ιερό ναό του Αγ. Γεωργίου Κυψέλης τελέσθηκε το μνημόσυνο των 13 προσφιλών μας συγχωριανών που έχασαν την ζωή τους την μέρα της κατολίσθησης.

Μετά το μνημόσυνο που διάβασε ο πρωτοπρεσβύτερος Κων/νος Δ. Βαστάκης προσφέρθηκε καφές και κόλυβα σε παρακείμενη αίθουσα του Γηροκομείου Κυψέλης του οποίου προΐσταται ο π. Κων/νος. Μια φιλόξενη αίθουσα κι ένα ανθρώπινο, ζεστό περιβάλλον, βοήθησαν να φέρουμε στη μνήμη μας τα αγαπημένα πρόσωπα που χάθηκαν αναπάντεχα. Αιώνια τους η μνήμη.

ΟΙ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΟΙ ΜΑΣ

Από τον Σεπτέμβριο οι δυο μετεωρολόγοι του χωριού μας Π. Ζήσιμος και Κ. Τριχιάς με βάση τα «μερομήνια» πρόβλεψαν την εξέλιξη του καιρού ως το Πάσχα. Και οι δύο τόνισαν ως χαρακτηριστικό τις πολλές βροχές και όχι τόσο τα χιόνια. Εντονη όμως ήταν και η παγωνιά. Πάντα αφήνουν κι ένα άγνωστο Χ στις προβλέψεις τους. Τον Μάρτιο το χωριό γνώρισε χιόνια πολλά του «παληού καλού καιρού». Γενικά όμως συμφώνησαν και δεν φαίνεται να έπεσαν έξω.

ΓΑΛΑ ΓΙΔΙΝΟ = ΟΝΕΙΡΟ ΑΠΑΤΗΛΟ!

Μας το διηγήθηκε φίλος έμπορος και διανοούμενος με πνευματικά και ερευνητικά ενδιαφέροντα. Ευρυτάν

στην καταγωγή με ρίζες στην Ευρυτανική παροικία της πόλης, όπου έζησε τα παιδικά του χρόνια. Παραθέριζε πέρυσι στο χωριό μας και θέλησε να επισκεφθεί στον ξενώνα του χωριού φιλική του οικογένεια που είχε αφιχθεί το προηγούμενο βράδυ. (Σύζυγος, μητέρα και δύο παιδιά). Προτίμησε να πάρει μαζί τους το πρωινό. Ηλθε ο σερβιτόρος και πήρε την παραγγελία. Γάλα για τα παιδιά, μαρμελάδα, καφέ κλπ. Σε λίγο επιστρέφει με το βραστό γάλα και γεμίζει τις φλυτζάνες. Στην θέα του, κατάλευκο και αχνιστό όπως ήταν, γυρίζει η σύζυγος πανευτυχής και λέει αποτεινόμενη στον σερβιτόρο, αλλά και στον φίλο μας με ανείπωτη χαρά:

—Επιτέλους, θα πιουν τα παιδιά γίδινο, ντόπιο γάλα! Ο φίλος την κύτταξε γεμάτος ερωτηματικά. Αυτή διαισθανόμενη κάτι ρωτάει τον σερβιτόρο:

—Γίδινο δεν είναι το γάλα;

—«Νουνού» απαντάει εκείνος.

Στο άκουσμα της λέξης «Νουνού» η κυρία «κατέρρευσε». Ο φίλος μας ένοιωσε την απογοήτευση της φίλης τουρίστριας, που νόμιζε ότι σ' ένα ορεινό χωριό της Ευρυτανίας, ανάμεσα στα έλατα, πουρνάρια και βλάστηση, τι πιο φυσιολογικό από το να περιμένει να πει αυτή και τα παιδιά της λίγο φρέσκο γάλα.

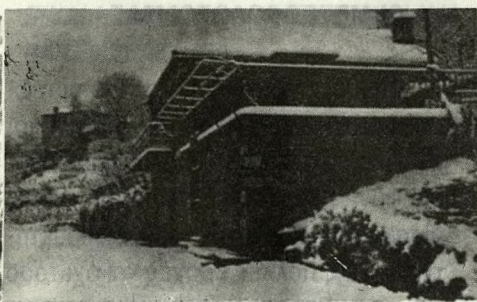
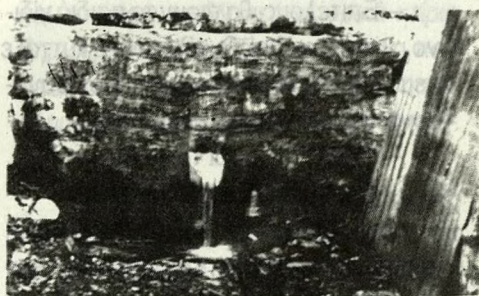
Αλλά σαν Ευρυτάν ένιωσε δυο φορές κατάκαρδα την θλίψη από την έλλειψη ενός γνήσιου, ντόπιου προϊόντος, που φυσιολογικά θα περίμενε κανείς να βρει σ' ένα ορεινό Ευρυτανικό χωριό, όπως το δικό μας.

Το περιστατικό αυτό μπορεί να μας

οδηγήσει σε αναπόληση βέβαια παλαιότερων εποχών, αλλά και σε δική μας απογοήτευση για το παρόν και το μέλλον της περιοχής μας. Ασφαλώς ο χώρος δεν επιτρέπει να πούμε πολλά. Περιοριστήκαμε να πούμε μόνο ό,τι συνέβη με το γίδινο γάλα, πουήταν «νουνού», ασφαλώς συμβαίνει και με άλλα ντόπια προϊόντα που ο επισκέπτης αποζητά και περιμένει να γευθεί όπως το ντόπιο αυγό, το ζυμωτό ψωμί, το βαρελίσιο κρασί, το τυρί κ.α. Δεν λέμε τίποτε

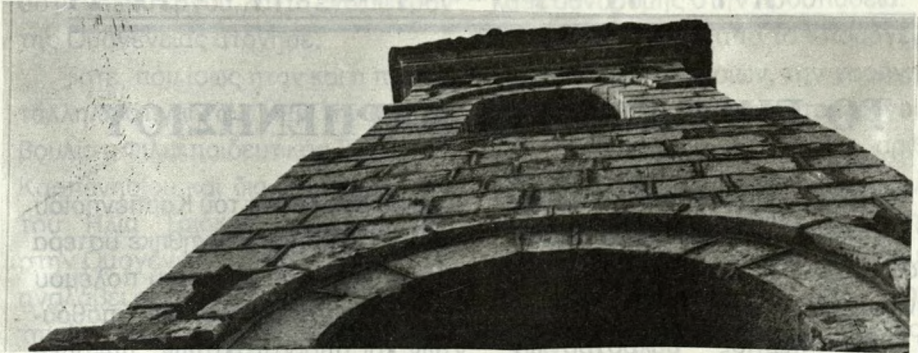
για το καλαμποκίσιο αλεύρι που είναι ακόμη σπάνιο. Μάταια το μάτι μας πλανάται στα χέρσα χωράφια να δει καμιά καλαμποκιά κι ένα καλαμποκί για δείγμα. Παραπονιόμαστε γιατί έφυγαν οι «κουρέκλες» και οι «κουρεκλες», μας εγκατέλειψαν κι αυτές! Αφού δεν βρίσκουν να φάνε; Χαζές είναι να πεθάνουν της πείνας;

Θλιβερές διαπιστώσεις που οδηγούν σε θλιβερές σκέψεις.

Το σπίτι της Μαρίας Δ. Κεράνη, λίγο πριν το συντρίψει η κατολίσθηση και δίπλα του η «αείμνηστη» βρύση «Καστανόβρυση».

Ένα αιωνόβιο καμπαναριό για το Βιβλίο «Γκίνες»

Όσοι κοσμογυρισμένοι βλέπουν το καμπαναριό, στο παλαιό Μικρό Χωριό εντυπωσιάζονται όχι μόνο από την αρχιτεκτονική και λίθινη κατασκευή του, αλλά και από το πρωτότυπο μεγάλο ρολόι στο κέντρο του.

Τα κλασικά ρολόγια φέρουν την συνθησιμένη αρίθμηση είτε με λατινικούς, είτε με αραβικούς αριθμούς. Το ρολόι του Μικρού Χωριού φέρει αρίθμηση με γράμματα της Ελληνικής αλφαβήτου, που ολοκληρώνουν το όνομα «ΕΛΕΝΗ Γ. ΣΙΔΕΡΗ» στην μνήμη της οποίας χτίστηκε το καμπαναριό στα 1894 στην είσοδο της ιστορικής εκκλησίας της Μεταμόρφωσης από την οποία σύμφωνα με την παράδοση πέρασε ο Μ. Μπότσαρης (1823). Αλλά δυστυχώς κατεδαφίσθηκε εκατό χρόνια αργότερα (το 1924) για να γίνει λίγο πιο πέρα η καινούργια εκκλησία.

ΑΞΙΟΣ, ΑΞΙΟΣ, ΑΞΙΟΣ

Ο πατήρ Νικόλαος Αζακάς, ο εφημέ-

Με τον τρόπο αυτό το αιωνόβιο καμπαναριό διεκδικεί μια θέση στο περίφημο βιβλίο των παγκόσμιων ρεκόρ «Γκίνες». Με άλλα λόγια περνάει στην παγκόσμια ιστορία.

Μετά την κατολίθωση το καμπαναριό είναι το ιστορικότερο κοινοτικό κτίσμα που επιβιώνει σήμερα στο παλαιό Μικρό Χωριό.

Φροντίζοντας για την συντήρησή του, διατηρούμε ένα τεκμήριο ιστορίας του Μικρού Χωριού. Αξίζει τον κόπο να το δούμε με στοργή και έμπρακτο ενδιαφέρον. Ευχαριστούμε γι αυτό την Εφορεία Βυζαντινών Μνημείων που έδειξε από την πρώτη στιγμή ενδιαφέρον για το μνημείο αυτό, καθώς και τον Γεν. Δ/ντή του Υπ. Πολιτισμού κ. Ζηρογιαννίδη για το ιδιαίτερο ενδιαφέρον του που μας κάνει να αισιοδοξούμε.

ριος του χωριού μας, μας επεφύλαξε δυο μεγάλες εκπλήξεις που μας κάνουν να νοιώθουμε περήφανοι γι αυτόν.

Πέρυσι (1992) έλαβε το πτυχίο της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, γενόμενος έτσι ο πρώτος στην ιστορία των σεπτών ιερέων του χωριού μας, που κατέχει Πανεπιστημιακό δίπλωμα.

Η δεύτερη έκπληξη, συνέπεια ίσως της πρώτης, είναι, ότι έλαβε τον ανώτατον βαθμό στην ιεραρχία των πρεσβυτέρων λαβαίνοντας τον τίτλο του Οικονόμου.

Στον σεβαστό μας Παπά Νίκο στέλνουμε όλοι οι Μικροχωρίτες τα θερμά μας συγχαρητήρια και αναφωνούμε από καρδιάς το άξιος, άξιος, άξιος.

ΤΟ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Από πέρυσι τον Αύγουστο άρχισε να λειτουργεί το Γηροκομείο Καρπενησίου. Το Πανευρυτανικό αυτό φιλανθρωπικό ίδρυμα υπήρξε έμπνευση και καρπός μακροχρόνιων προσπαθειών πολλών Ευρυτάνων ξενητεμένων και μη και κυρίως Ευρυτανικών Συλλογικών φορέων.

Την θεάρεστη αυτή προσπάθεια ορθά διαβλέποντας ήλθε να την αγκαλιάσει η επίσημη πολιτεία και να την κάνει αντικείμενο συνεχούς πλέον κρατικού ενδιαφέροντος.

Ετσι η ολοκλήρωση του Γηροκομείου ενισχύθηκε αποτελεσματικά στο πλαίσιο της κρατικής πολιτικής πρόνοιας για την τρίτη ηλικία και σήμερα το Γηροκομείο, δυναμικότητας 100 περίπου τροφίμων λειτουργεί με συνεχή κρατική φροντίδα.

Επειδή το ίδρυμα αυτό ενδιαφέρει όλους τους Ευρυτάνες, για ενημέρωση δίνουμε παρακάτω περίληψη του ιστορικού του Γηροκομείου που είχε την καλωσύνη να μας αποστείλει ο Πρόεδρος του Ιδρύματος κ. Γ. Αρμάγος.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΟΥ ΓΗΡΟΚΟΜΕΙΟΥ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ

Η ίδρυση και λειτουργία του Γηρο-

κομείου στην πόλη του Καρπενησίου είναι μια ιδέα που γεννήθηκε ύστερα από τη λήξη του εμφυλίου πολέμου για την προστασία των δεινοπαθόντων και απροστάτευτων υπερηλικών και ατόμων που δεν μπορούσαν να αυτοεξυπηρετηθούν.

Ομως αν και η ιδέα είχε γεννηθεί σε πολλούς φορείς όπως: Την Πανευρυτανική Ένωση, τον Σύνδεσμο ΕΥΓΕΝΙΟΣ Ο ΑΙΤΩΛΟΣ, το Δήμο Καρπενησίου, το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών διά του Τμήματος Πρόνοιας Ευρυτανίας, κανένας δεν ανέλαβε να την υλοποιήσει, κι έτσι το Γηροκομείο παρέμεινε ένα απραγματοποίητο όνειρο για πολλές δεκαετίες.

Το καλοκαίρι του έτους 1975, υπήρξε μία περίοδος μεγάλης κινητικότητας ομογενών Ευρυτάνων της Αμερικής προς την γενέτειρα. Στις ιδιαίτερες επαφές και συσκέψεις με τους αρμοδίους, αλλά και με παράγοντες της κοινωνικής ζωής του τόπου, οι ομογενείς εξέφρασαν την βούλησή τους να βοηθήσουν και να συμβάλουν σε περίπτωση που κάποιος από αυτούς θα ανέλαμβανε την ευθύνη και την προσπάθεια ίδρυσης και λειτουργίας Γηροκομείου στο Καρπενήσι.

Ομως κανένας φορέας δεν θέλη-

σε να αναλάβει την ευθύνη, ενός τόσο μεγάλου έργου, και το ενδιαφέρον της Ομογένειας ατόνησε.

Τότε, που ίσως ήταν και η πιο κατάλληλη στιγμή, ανέλαβε την πρωτοβουλία ο Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος Καρπενησίου και διά του Προέδρου του Ηλία Τσιάκου, γνωστοποίησε στην Ομογένεια την απόφασή του να αναλάβει αυτός την ίδρυση, αλλά και την λειτουργία του Γηροκομείου, στο Καρπενήσι.

Παράλληλα, με την γνωστοποίηση αυτή, τροποποίησε το καταστατικό του και συμπεριέλαβε στους σκοπούς αυτού και την ίδρυση και λειτουργία Γηροκομείου.

Η Ομογένεια, όπως προκύπτει από το κείμενο, σχετικού εγγράφου, στην απόφαση αυτή του Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου διετήρησε καθαρήν επιφυλάξεις.

Όμως ο Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος, αποφασισμένος ήδη για την πραγμάτωση του έργου, ανέθεσε σε Εταιρεία την σύνταξη της προμελέτης αυτού και ζήτησε από το Δημοτικό Συμβούλιο Καρπενησίου την δωρεάν παραχώρηση οικοπεδικού χώρου για την οικοδόμηση των κτιριακών εγκαταστάσεων.

Παράλληλα, απευθύνθηκε στους πολιτικούς άνδρας του τόπου μας της εποχής εκείνης, ήτοι τον αιμνήστο Βουλευτή Ευρυτανίας Χρυσόστομο Καραπιπέρη και τον επίσης Βουλευτή Ευρυτανίας Κωνσταντίνο Σαψάλη (τότε η Ευρυτανία είχε δύο

βουλευτές) την παροχή βοήθειας και κάθε συνδρομής στην προσπάθεια.

Επίσης ζήτησε από το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών, την χορήγηση αδείας σκοπιμότητας του έργου. Το Υπουργείο με την αριθ. 2360/9.10.1979 απόφαση της Υφυπουργού Άννας Συνοδινού, χορήγησε την άδεια αυτή, δηλαδή της ίδρυσης και λειτουργίας από τον Φιλεκπαιδευτικό Σύλλογο, Γηροκομείου δυναμικότητας 80 κλινών μηκερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Ο Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος, αφού έλαβε την άδεια, σκοπιμότητας, αλλά και τη διαβεβαίωση του Δήμου Καρπενησίου, ότι θα παραχωρηθεί η αναγκαία οικοπεδική έκταση, ανέθεσε με δικές του δαπάνες την εκπόνηση της τεχνικής μελέτης σε ιδιωτικό Τεχνικό Γραφείο.

Ενώ βρισκόντουσαν σε πλήρη εξέλιξη, όλες αυτές οι ενέργειες, ο Σύλλογος άρχισε να κινείται και προς την κατεύθυνση εξεύρεσης των αναγκαίων οικονομικών πόρων για την οικοδόμηση του Γηροκομείου.

Ήδη, από την απόφαση ίδρυσης του Γηροκομείου του έτους 1975, έχουμε χρονικά φτάσει στο καλοκαίρι του 1979.

Το καλοκαίρι εκείνο, οι Ομογενείς Ευρυτάνες της Αμερικής το ΒΕΛΟΥΧΙ, στο ετήσιο Συνέδριό τους αποφάσισαν να συνδράμουν στην ίδρυση του Γηροκομείου με το ποσό των 100.000 δολλαρίων, το οποίο ποσό τελικά, ανήλθε στο ύψος των

150.000 δολλαρίων.

Από το Φθινόπωρο του 1979, όταν καθήκοντα Προέδρου του Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου Καρπενησίου ανέλαβε ο Γεώργιος Χρήστου Αρμάγος, μέχρι και το καλοκαίρι του έτους 1981, οι προσπάθειες προσέκρουσαν σε μεγάλο εμπόδιο. Και το εμπόδιο αυτό, ήταν η δυσκολία κατεδάφισης των τριών αποθηκών TOLLS που υπήρχαν στο παραχωρηθέντα από το Δήμο Καρπενησίου χώρο, από την εποχή του εμφυλίου πολέμου.

Το έτος 1981, ετελεσφόρησαν οι προσπάθειες εξεύρεσης των πόρων για την οικοδόμηση των κτιριακών εγκαταστάσεων, με την εγγραφή του έργου στο πρόγραμμα Δημοσίων επενδύσεων του έτους 1981, με απόφαση του Υφυπουργού Συντονισμού Γεωργίου Σουφλιά.

Ετσι, ξεπεράστηκαν όλα τα εμπόδια και ο Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος, επίσημα πλέον φορέας του έργου, ανέλαβε το τεράστιο βάρος, που επί τόσα χρόνια έφερε και φέρει ακόμα.

Με όλα τα προβλήματα πλέον ξεπερασμένα και τα οικονομικά εξασφαλισμένα, ορίστηκε η δημοπράτηση του έργου για τις 30 Νοεμβρίου 1981.

Και ενώ αναμένετο εναγωνίως το αποτέλεσμα της δημοπρασίας, με τηλεγραφική διαταγή του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών της 26ης Νοεμβρίου 1981 διατάχθηκε η ματαίωση της δημοπρασίας με το αιτιολογικό της εξ'υπαρχής μελέτης ίδρυσης ή μη

του Γηροκομείου αυτού.

Τότε και κάτω από ένα βαρύ κλίμα και αισθήματα πικρίας και απογοήτευσης, ο Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος αναγκάστηκε να απευθύνει:

α) Το αριθ. 32/17.12.81 σκληρό έγγραφο του προς τον τότε Πρωθυπουργό Ανδρέα Παπανδρέου και

β) Το αριθ. 34/30.12.81 επίσης σκληρό έγγραφο, προς το Υπουργείο Κοινωνικών Υπηρεσιών και συγκεκριμένα στα Γραφείο της Υφυπουργού Μαρίας Κυπριωτάκη, ζητώντας την άμεση ανάκληση της άδικης για την Ευρυτανία διαταγής.

Το αποτέλεσμα των εγγράφων αυτών που έγιναν και με την συμφωνία του τότε Βουλευτή Ευρυτανίας Κωνσταντίνου Τσιγαρίδα, ο οποίος πράγματι αγωνίστηκε με το Φιλεκπαιδευτικό Σύλλογο για το ξεπέραςμα των πολλών προβλημάτων που παρουσιάστηκαν στην πορεία του έργου, ήταν να έλθει στο Καρπενήσι μέσα στο χειμώνα η Υφυπουργός Μαρία Κυπριωτάκη να διαπιστώσει το δίκαιο του αιτήματος και να δώσει την εντολή επανάληψης της δημοπρασίας, η οποία και πραγματοποιήθηκε στις 26 Απριλίου 1982, με ανάδοχο τον εργολάβο Δημοσίων Εργων Αθανάσιο Καρέτσο.

Για την οικοδόμηση και λειτουργία του Γηροκομείου έχουν συμβάλει οικονομικά:

1) Το Ελληνικό Δημόσιο.

2) Η Ένωση Ευρυτάνων Αμερικής το ΒΕΛΟΥΧΙ.

3) Ο Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος και

4) Σωματεία, Σύλλογοι και διάφοροι επώνυμοι και ανώνυμοι δωρητές.

ΕΤΟΣ	1982	ΔΡΧ.	6.000.000
»	1983	»	19.500.000
»	1984	»	13.000.000
»	1985	»	20.000.000
»	1986	»	50.000.000
»	1987	»	36.000.000
»	1988	»	8.000.000
»	1989	»	19.138.483
»	1990	»	42.886.829
»	1991	»	147.179.766
»	1992	»	79.820.969

Στην προμελέτη και τη μελέτη του Γηροκομείου προβλέπονταν και η ανέγερση Ιερού Ιδρυματικού Ναού για τις θρησκευτικές ανάγκες των τροφίμων.

κός σκελετός του Ναού και μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα να αρχίσει να λειτουργεί στο όνομα του ΟΣΙΟΥ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΑΙΤΩΛΟΥ, με αφιετηρία τον μεγάλο ΕΣΠΕΡΙΝΟ που προηγήθηκε των εγκαινίων του Ιδρύματος την 8ην Αυγούστου 1992.

Ο Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος, θέλοντας να παραδώσει στην πόλη Καρπενησίου και το Νομό Ευρυτανίας γενικώτερα ολοκληρωμένο έργο, αποφάσισε την ανέγερση του Ιδρυματικού Ναού του Γηροκομείου.

Βέβαια για την αποπεράτωση του Ναού κατά μετρίους υπολογισμούς απαιτείται ακόμα ποσό 4.000.000 δραχμών. Ομως πιστεύεται ότι και εδώ θα υπάρξουν δωρητές και ο Ναός του Μεγάλου Διδασκάλου του Γένους και ευεργέτου της Ευρυτανίας και του Καρπενησίου ειδικώτερα θα εγκαινιαστεί το καλοκαίρι του χρόνου τούτου.

Μη έχοντας όμως τους αναγκαίους οικονομικούς πόρους, διότι το έργο αυτό, δεν χρηματοδοτήθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο, ζήτησε τη βοήθεια των Ομογενών Ευρυτάνων Αμερικής το ΒΕΛΟΥΧΙ, διαφόρων σωματείων, συλλόγων, οργανισμών και μεμονωμένων ατόμων.

Με την λειτουργία του Ιδρύματος (Γηροκομείου) που απασχολεί ένα πολυάριθμο προσωπικό και τη διαμονή (80) τροφίμων, δόθηκε μια δυνατή οικονομική πνοή στο Καρπενήσι, αφού στην αγορά του μόνον, για το προηγούμενο χρόνο 1992, εισέρρευ-

Η ανταπόκριση στο κάλεσμα αυτό ήταν συγκινητική, με αποτέλεσμα σε χρόνο ρεκόρ, των τεσσάρων (4) μηνών μόνο, να οικοδομηθεί ο οικοδομι-

σαν πάνω από 200.000.000 δρχ. Και η οικονομική αυτή πνοή θα συνεχίσει να δίνεται κάθε χρόνο και μεγαλύτερη.

Πέραν όμως όλων αυτών, το συγκρότημα του Ιδρύματος μαζί με τον Ιδρυματικό Ναό θα αποτελεί παντοτεινό κόσμημα της πόλης μας και θα είναι μνημείο Αγάπης προς τον Ανθρώπο.

Γεώργιος Χρήστου Αρμάγος

Πρόεδρος

του Φιλεκπαιδευτικού Συλλόγου και του Ιδρύματος Κοινωνικής Πρόνοιας Ευρυτανίας

ΤΟ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙ ΣΕ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ!

Ισως λίγοι συμπατριώτες μας Ευρυτάνες αντέληφθησαν ότι ένα από τα

γραμματόσημα που επικολλάμε στα ταχυδρομοσύμενα φάκελλα (εσωτερικού δρχ. 60) απεικονίζει την πόλη του Καρπενησίου, την πρωτεύουσα της Ευρυτανίας. Διακρίνονται οι κεραμοσκεπείς στέγες, το ψηλό καμπαναριό της Ιστορικής Αγίας Τριάδος, και στο βάθος κάτασπρες οι χιονισμένες πλαγιές του Βελουχιού.

Μια τιμητική χειρονομία για την ιστορική πόλη, τροφός αγίων που σήμερα δίνει έντονα το παρόν στην αναπτυξιακή προσπάθεια της περιοχής και τον Ευρωπαϊκό εκσυγχρονισμό της.

ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΧΩΡΙΟ ΕΤΟΙΜΟ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ!

Τρία μεγάλα αναπτυξιακά έργα που ολοκληρώνονται σύντομα στο χωριό ανεβάζουν τις μετοχές του στην τουριστική αξιοποίηση και ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής που εκτός από τους εσωτερικούς άρχισε να δέχεται και Ευρωπαίους τουρίστες. Πρόκειται για την επέκταση και ανακαίνιση των δύο ξενοδοχείων του (νέο και παλαιό χωριό) που διπλασιάζουν την δυναμικότητά τους σε κλίνες συνολικής δαπάνης 100 εκ. δρχ. Παράλληλα παραδίδεται το εργοστάσιο ηλεκτροπαραγωγής που θα αποφέρει εισόδημα στην Κοινότητα αρκετών εκατομμυρίων.

Ανπροσθέσουμε σ' αυτά την τοποθέτηση περίπου 90 τηλεφώνων (παλαιό και νέο) με το νέο τηλεφωνικό κέντρο που χτίσθηκε στο ίδιο το χωριό, τότε έχουμε μια πολύ αισιόδοξη δυναμική εικόνα του Μικρού Χωριού που παίρνει πάλι τα πρωτεία στην ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό. Το Μικρό Χωριό είναι ευγνώμων σε όσους είδαν με κατανόηση και έδωσαν λύσ στα πρωταρχικά αυτά προβλήματα που χρόνιζαν.

Η ΧΕΛΙΔΟΝΑ ΕΧΕΙ ΠΑΡΕΑ!

Η τοποθέτηση του τηλεφωνικού κέντρου στο Μικρό Χωριό απαίτησε μεταξύ άλλων την τοποθέτηση μιας τεράστιας κεραίας ψηλά στην φαλακρή κορυφή της Φιδόπλατης.

Αθέλητα το μάτι μας τώρα από τον «μοναχό τον έλατο» πάει στην ψηλόκορμη κεραία που λαμπυρίζει στον καταγάλανο ουρανό. Για όσους δεν το γνωρίζουν θα πρέπει να πούμε ότι το αυτοκίνητο πάτησε προ πολλού κι αυτές τις κορφές. Πέρυσι με δικό μας αυτοκίνητο πήραμε το δασικό δρόμο που μας έφερε ως τον «απάνω ποτιστή». Απίστευτο, αλλ' όχι ρομαντικό!

ΤΑ ΠΟΥΛΙΑ ΜΑΣ ΕΧΟΥΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΕΙ!

Μια τραγική διαπίστωση που γίνεται άθελά μας όταν βρεθούμε στο χωριό είναι ότι δεν βλέπουμε πλέον γύρω μας πουλιά να πετούν όπως πρώτα! Αλλοίμονο. Δεν ξέρουμε ποιοι θα πρέπει να νοιώθουν τύψεις γι αυτή την ερήμωση. Οπωσδήποτε το πρόβλημα είναι γενικότερο. Αεροψεκασμοί σε διάφορες περιοχές, δηλητηριώδεις ουσίες, χημικά λιπάσματα, μόλυνση του περιβάλλοντος, έλλειψη καλλιεργειών, η ερήμωση γενικά. Αν προσθέσει κανείς και τους παράνομους και λαθροκυνηγούς που ξεσπούν στα «πετούμενα» ίσως έχουμε έναν θλιβερό κατάλογο αυτών που εγκληματούν εναντίον της οικολογικής μας ισορροπίας, του περιβάλλοντος, των μελλοντικών γενεών... Η φύση αρχίζει να μας προειδοποιεί. Καιρός να αλλάξουμε νοοτροπία και στάση απέναντί της. Οι κυνηγετικοί, ορειβατικοί και περιβαλλοντικοί σύλλογοι της περιοχής πρέπει να σκεφθούν, να συσκε-

φθούν και να κάνουν κάτι.

ΒΕΛΟΥΧΙ - ΠΑΝΕΥΡΥΤΑΝΙΚΗ

Με επίκεντρο τον σχηματισμό επιτροπής εποπτείας υποτροφιών από το Βελούχι ψυχράνθηκαν οι σχέσεις του «Βελουχιού» (ΗΠΑ) και της Πανευρυτανικής (Ελλάδα). Αντηλλάγησαν επιστολές και δόθηκαν αμοιβαία εξηγήσεις. Ο αείμνηστος πρόεδρος Τάκης Πολύζος συνέβαλε στην άρση των παρεξηγήσεων που κατά μεγάλο μέρος οφείλεται σε υποβολιμαίες πληροφορίες και την έλλειψη κατανόησης (λόγω διαφορετικού τρόπου ζωής) της ευαισθησίας των προσώπων που είναι εντεταλμένα από τις Γενικές Συνελεύσεις των Συλλόγων.

ΟΜΑΔΑ ΙΑΤΡΩΝ ΠΑΝΕΥΡΥΤΑΝΙΚΗΣ

Η ομάδα Κοινωνικής Αλληλεγγύης των Ιατρών της Πανευρυτανικής Ενωσης κατά το τριήμερο 19-21.2.93 επισκέφθηκε και εξέτασε ασθενείς στη Φραγκίστα και το Καρπενήσι κάτω από δυσμενείς καιρικές συνθήκες. Ως γνωστόν την προσπάθεια αυτή ενισχύει οικονομικά η Ενωση Ευρυτάνων Αμερικής το «Βελούχι». Στην ίδια εξόρμηση οι γιατροί κ.κ. Τσίρου (οφθαλμίατρος), Φακιολάς (καρδιολόγος), Κοντομέριος (ρευματολόγος), έδωσαν διαλέξεις αντίστοιχα πάνω σε θέματα της ειδικότητάς τους στην αίθουσα του Ιδρύματος Πρόνοιας.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΜΕΓΑΛΟΧΩΡΙΤΩΝ ΤΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ ΤΩΝ 13 ΕΘΝΟΜΑΡΤΥΡΩΝ

Στο παρεκκλήσι του Φιλοπτώχου Ιδρύματος του Αγ. Γεωργίου Κυψέλης έγινε το μνημόσυνο των 13 εθνομαρτύρων στις 13 Δεκεμβρίου 1992 με φροντίδες του Συνδέσμου Μεγαλοχωριτών «Αγία Παρασκευή», του Πρωτοπρεσβυτέρου π. Κων/νου Δ. Βαστάκη. Χοροστάτησε ο Μητροπολίτης Κεντρίας Αφρικής κ. Τιμόθεος. Ακολούθησε ειδική εκδήλωση με κεντρικό ομιλητή τον κ. Παναγιώτη Βλάχο, Επίτ. Επιθ. Μέσης Εκπαίδευσης, ο οποίος με γλαφυρό τρόπο αναπαρέστησε το μαρτύριο των αγρίως βασανισθέντων και εκτελεσθέντων εθνομαρτύρων προκαλώντας συγκίνηση στο ακροατήριο. Η ποιήτρια κ. Χατζηγιαννίου απήγγειλε ποίημά της «Η μπαλλάντα του Παπαβαστάκη». Την

εκδήλωση άνοιξε ο Πρόεδρος του Συνδέσμου κ. Ν. Καρβέλης και έκλεισε ο Σεβασμιώτατος κ. Τιμόθεος.

Παρέστη πολύς κόσμος και αρκετοί Μικροχωρίτες. Την Αδελφότητα εκπροσώπησαν ο Πρόεδρός της, ο οποίος κατέθεσε εν συντομία σύγχρονες μαρτυρίες Μικροχωριτών για τους 13 ενθομάρτυρες και ο κ. Γ. Δημόπουλος. Η όλη εκδήλωση βιντεοσκοπήθηκε και ο π. Κων. Βαστάκης δώρησε στην Αδελφότητά μας μια βιντεοκασέτα εις ανάμνηση του γεγονότος και τον ευχαριστούμε για αυτό. Μια άσφογα οργανωμένη σεμνή και υποβλητική εκδήλωση όπως άρμοζε στα 50 χρόνια από τον θάνατο των ηρωικών συμπατριωτών μας.

Το απέριπτο μνημείο των δύο εθνομαρτύρων αιμνήστων Παπα-Βαστάκη και Κατσιμπα δίπλα στο χώρο του μαρτυρίου τους.

ΑΝΑΠΟΛΩΝΤΑΣ ΤΑ ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ

Γράφει ο Φώτης Πανογιώργος

Αποφασίζω σήμερα να γυρίσω πολλά χρόνια πίσω, να φέρω στην δημοσιότητα την ζωή εκείνη που έζησα. Γεννήθηκα το 1929 στην Μεγάλη Χώρα Αργινίου ή Ζαπάντη. Σήμερα όλη αυτή η περιοχή έγινε Δήμος με την ονομασία Δήμος Νεαπόλεως.

Τα παιδικά μου χρόνια τα πέρασα στο χωριό μου το Βύθισμα, κοινότης Ψιανών. Η κοινότης αποτελούταν τότε αλλά και τώρα από τρία χωριά: Σέλισα ή Καστανούλα, Ψιανά η έδρα και Σέλας ή Βύθισμα που μετονομάστηκε έτσι μετά την κατολίωση που έγινε το έτος 1928.

Το δημοτικό σχολείο το τελείωσα στο χωριό μου. Το σχολικό έτος άρχιζε τον μήνα Απρίλιο και τελείωνε τον Οκτώβριο. Αυτό γινότανε διότι το χειμώνα κατεβαίναμε στους κάμπους.

Εκείνος ο Οκτώβριος που τελείωσα το σχολείο ήταν Οκτώβριος του 1940 που κηρύχθηκε ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος. Θυμάμαι σαν να ήταν χθές που ακούγαμε τα κανόνια από το Καλπάκι που από την πρώτη βολή άρχισαν οι Έλληνες μαχητές να προελαύνουν στα χιονισμένα και αιματωβαμένα βουνά της Βορείου Ηπείρου τρέποντας σε φυγή τον εχθρό.

Η ζωή τότε αν την συγκρίνεις με την σημερινή, το άλφα με το ωμέγα. Σχολείο στο χωριό δεν είχαμε, μάθημα κάναμε στον Αη Γιώργη, μεγάλη νάναι η χάρη του. Για αθλητικά παπούτσια που σήμερα υπάρχουν μάρκες πολλές και διάφορες, εμείς είχαμε τότε τα γουρνοτσάρουχα από το δέρμα γουρουνιού που θρέφαμε και σφάζαμε τα Χριστούγεννα. Βιβλία για διάβασμα μόνο και μόνο το αναγνωστικό. Μιά πλάκα με το κοντύλι και ένα μολύβι. Είχαμε και το μπουκάλι με τη μελάνη κρεμασμένο στην μαρούδα

όπως την λέγαμε τότε. Αν έχανες τον κοντυλοφόρο με την πέννα έπαιρνες ένα σαμάκι ή καλάμι, τοποθετούσες επάνω την πέννα και έκανες τη δουλειά σου.

Κάτι παρόμοιο έκανες και με το κοντύλι της πλάκας αν το έχανες ή σου έσπαζε.

Έφτιαχνες από μια μαλακιά πέτρα να μην χαρακώσεις την πλάκα. Όταν πηγαίναμε καμιά εκδρομή, η μάνα μας ετοίμαζε την μπομπότα νά ναι καλοψημένη, μας έβαζε και λίγο κλοτσούρι και για πετσέτα που πολλές φορές δεν είχε χρησιμοποιούσε το κολοκυθόφυλλο. Έτρωγες και ευφραίνονταν η ψυχή σου.

Με τέτοιες συνθήκες μάθαινες τα χρόνια εκείνα τα γράμματα και ανέβαινες πολύ ψηλά.

Ποιό είναι το καλύτερο σήμερα που υπάρχουν τόσα και τόσα στην ζωή. Διαφορά υπάρχει μόνο που μας κυριέυσε το άγχος της ζωής.

Σεβασμός μεγάλος τότε στους μεγαλύτερους, κοκκίνιζες αν συναντούσες κάποιον μπροστά σου.

Σήμερα που ο άνθρωπος πάτησε το φεγγάρι και προσπαθεί να κυριεύσει και τη γή, τα παραπάνω από αυτά δυστυχώς χάθηκαν και παραμένει για όφελός του η μαριχουάνα, το χασίσι και άλλα που δεν θέλω να αναφέρω. Η μεγάλη εξέλιξη φέρνει την σημερινή ζωή άνω κάτω και οι εφιάλτες μεγαλώνουν. Το γέλιο σήμερα χάθηκε από τον άνθρωπο. Πολλοί δεν το γνωρίζουν. Αποχαζέψανε μπροστά στις τηλεοράσεις, στα βίντεο, τις κασέττες και πολλά άλλα.

Τις τηλεοράσεις, τα βίντεο, τις κασέττες εκείνη την εποχή τις αντικαταστούσε το στόμα του κάθε νέου ή νέας. Θυμάμαι έθιμο από ετοιμασία

γάμου στο χωριό.

Την Τετάρτη το βράδυ, καλεσμένοι όλοι οι χωριανοί για τα προζήμια της νύφης ή του γαμπρού.

Μαζεύονταν το βράδυ στο σπίτι. Ο γαμπρός ή η νύφη είχε το ζυμάρι έτοιμο για ανάπιασμα. Έφερνε ένα σκαφίδι μία σήτα και το αλεύρι με το ζυμάρι. Ένας νέος, πάντα αγόρι ήτανε αυτός, είχε για βοηθούς τρία τέσσερα άτομα, κορίτσια ή αγόρια. Έβαζε το αλεύρι στην σήτα και έκανε πως δεν κοσκινίζει για να σταυρώσουν με χρήματα να αρχίσει να βγαίνει το αλεύρι. Όταν θα αρχίζει το ζήμωμα η νύφη ή ο γαμπρός θάτρεχε να κρυφτεί να μην τον αλείψουν με ζυμάρι τα παιδιά. Καθ' όλο το διάστημα του ζυμώματος, κορίτσια τραγουδούσαν το τραγούδι αυτό: *Πυκνοσέτικα τα αλεύρια και κλεφτάτα τα προζύμια και ο νιός που τα ζυμώνει νάχει μάνα και πατέρα νάχει συγκένιο μεγάλο* είχε και συνέχεια.

Έτσι τραγουδιστά τελείωνε όταν έβγαινε ο ήλιος. Και κάθε βράδυ μετά, μέχρι την Κυριακή το βράδυ με το μεγάλο τραπέζι του γάμου.

Κάτι ακόμα από εκείνα τα χρόνια: επάνω από το πατρικό μου σπίτι έμεινε η θεία Καμαρέτσινα. Είχε δύο κερασιές που μάντευαν νωρίς τα κεράσια. Εγώ μικρός τότε δεν είχα πάει ακόμα σχολείο. Ένα πρωί μου φώναξε να πάω να τις μαζέψω. Πήγα αμέσως διότι ήμουνα από τότε φρουτοφαγός. Το παράξενο είναι τούτο: Όταν ανέβηκα και άρχισα να μαζεύω μου λέει από κάτω: Πες κανένα τραγούδι διότι σε ακούω που τραγουδάς καλά. Γιατί αυτό, γιατί άλλο να μην τρώω κεράσια.

Εγώ να μην την ξαποστείλω διότι ήμουν φίλος στα κεράσια γέμιζα την χούφτα μου και έβαλα πολλά μαζί στο στόμα μου. Τα κουκούτσια τα πέταγα μακριά να μην πέφτουν κάτω και

συνέχιζα το τραγούδι.

Στην συνοικία τσαπατούνη είχαμε και μεις μια κερασιά. Η μακαρίτισσα η μάνα μου όταν άρχιζαν να γίνονται έβαζε στον κορμό κέδρα που ξεραίνονταν και δεν ανέβαιναν επάνω άνθρωποι να φάνε.

Κάτι ακόμα σχετικά μ' αυτά. Ένα απόγευμα βρήκαμε πάνω στην κερασιά τον μακαρίτη τώρα Λάμπρο Αναστασόπουλο ή Αλοίμονο (ήταν το παρατσούκλι του). Σκοτώθηκε επί κατοχής από τους Γερμανούς πολεμώντας με τους εγγλέζους στην Ναύπακτο. Ο Λάμπρος έμεινε κοντά στον έλατο που είχαμε τον σύμαντρο κρεμασμένον. Αυτός τον κτύπαγε κάθε πρωί. Την άλλη μέρα πρωί πήγα και του είπα να τον κτυπήσω εγώ να μην το πω στο δάσκαλο. Ο μακαρίτης φοβήθηκε και έτσι κτύπησα και εγώ για πρώτη φορά το σύμαντρο.

Η μεταξική δικτατορία το 1936 με βρήκε αν θυμάμαι καλά στην πρώτη ή δευτέρα τάξη. Σε μάς τους μικρούς μας φέρανε ρούχα σκαπανέων με την γραβάτα την άσπρη. Δεν ήξερε να την δέσει κανένας και τα πλήρωνε όλα ο δάσκαλος.

Μέχρι που τελείωσε η κατοχή ζούσαμε στο χωριό. Μετά μεσολάβησε ο εμφύλιος πόλεμος εγκαταλείψαμε το χωριό διότι ήτανε κατεστραμένο από την κατολίσθηση και αποκατασταθήκαμε όπου ο καθένας βρήκε την τύχη του, άλλος εδώ και άλλος εκεί. Εγώ έφυγα από την επαρχία και ήρθα στην Αθήνα το έτος 1960, Απρίλιο μήνα. Στις 19 του ίδιου μηνός έπιασα δουλειά στο Υπουργείο Προεδρίας.

Το Υπουργείο εστεγάζετω τότε αλλά και μέχρι το 1970 μέσα στο κτήριο της βουλής.

Την εποχή που έπιασα εγώ δουλειά το υπουργείο είχε μόνιμο προσωπικό, λιγότερους από 30 υπαλλήλους μόνιμους. Σήμερα ελέγχει την

κρατική μηχανή. Από εκεί βρέθηκα αποσπασμένος για δύο χρόνια στο Υπουργείο Εξωτερικών και από εκεί στο Συντονισμό, σήμερα Εθνικής Οικονομίας.

Απεχώρησα με σύνταξη τον Ιούλιο του 1991 με τριανταένα χρόνια και δύο στρατιωτικό, 33.

Όλα μου τα χρόνια στον δημόσιο βίο τον υπηρέτησα με αγάπη και σεβασμό πάντα στα Γραφεία των εκάστοτε Υπουργών.

Εκεί είδα, έμαθα και διδάχθηκα

πολλά μέσα από την πολιτική ζωή.

Τώρα για τα υπόλοιπα χρόνια που μου απομένουν ζητάω για καταφύγιο μια ερημιά νάχω για παρέα την φύση και τα πουλιά.

Και τώρα αγαπητοί μου φίλοι και γνωστοί στα παραπάνω που κάθησα και έγραψα όπως ακόμα στέκουν στην μνήμη μου, αφιερώνω τα παρακάτω τετράστιχα στιχάκια τα οποία όταν τα έγραφα συγκινήθηκα διότι μου φέρανε πολλές αναμνήσεις από τα παιδικά μου χρόνια μέχρι και σήμερα:

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ

1

Τα χρόνια μου τα παιδικά
θυμάμαι από το χωριό μου
Στον ύπνο μου πάντα κυλά
το μόνο όνειρό μου.

2

Να γύριζαν για μια φορά
πίσω να τα γνωρίσω
τα χρόνια γρήγορα κυλούν
προτού να αποδημήσω.

3

Να πάω να προσευχηθώ
ψηλά στον Αη Γιώργη
και να καθίσω ευλαβικά
να πω ένα μοιρολόι.

4

Το μοιρολόι θα το πω
στους τάφους των προγόνων
γιατί εκεί θα μένουνε
στα βάθη των αιώνων.

5

Τους φίλους μου ν' αντάμωνα
όλους μέσ τη πλατεία
καφέ να πίναμε μαζί
στα τότε καφενεία

6

Μια εκδρομή να κάνουμε
να πάμε στα ταμπούρια
γέλια να κάνομε πολλά
να πούμε καλαμπούρια

7

Να αναβούμε και πιο ψηλά
πάνω στην Καλλιακούδα
να στήσωμε κι ένα χορό
αγνάντια στην ανούδα

8

Τα γέλια τώρα χάθηκαν
πού βγαιναν απ το στόμα
και παραμένει μάρτυρας
το πικραμένο σώμα

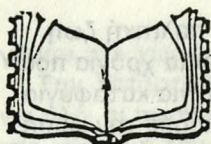
9

Σήμερα άλλαξε η ζωή
μας ήρθαν μεγαλεία
και βασανίζουν όλους μας
με τη μελαγχολία

10

Αφήνω όμως μια ευχή
σε όλα τα παιδιά μας
τον δρόμο που θα πάρουνε
να βρίσκεται κοντά μας

ΦΩΤΗΣ Κ. ΠΑΝΟΓΙΩΡΓΟΣ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΕΝΤΥΠΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Στη στήλη αυτή, παρουσιάζονται συνοπτικά βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες και γενικά έντυπα που αποστέλλονται στην Αδελφότητα ή την Δ/ση του περιοδικού και αφορούν την Ευρυτανία ή γενικότερα την Ρούμελη.

└ Γιώργος Α. Κουρβετάρης,
Ποιήματα της Νοσταλγίας και της Ξενιτειάς. Αθήνα, 1992.

Ανθολογία 79 ποιημάτων που είναι ταξινομημένα σε 7 ενότητες στα "φυσιολατρικά", της "Ξενιτειάς", της "πατρίδας" και της "νοσταλγίας", της "μάνας", του "χωριού και της στάνης", τα "πατριωτικά και εορταστικά", της "αγάπης και της ειρήνης". Τα ποιήματα αυτά εκφράζουν, όπως δείχνουν οι παραπάνω ενότητες, την ποιητική ευαισθησία ενός διακεκριμένου Έλληνα της διασποράς, του φίλου καθηγητή της Κοινωνιολογίας, Ανδρέα Κουρβετάρη, στο πανεπιστήμιο του Ιλινόις (ΗΠΑ). Στα ποιήματά του αυτά ο κοινωνιολόγος απελευθερώνεται φαντασιακά για να εκφραστεί ποιητικά. Ο κοινωνιολογικός στοχασμός ντύνεται την ποιητική φαντασία αναζητώντας πνευματική ανάταση και ψυχική ανακούφιση. Όπως γράφει χαρακτηριστικά στον πρόλόγό του, "οι ποιητικοί μου αυτοί στοχασμοί είναι για μένα ένα μικρό και ταπεινό προσκύνημα ευγνωμοσύνης και ανάμνησης στους απλούς ανθρώπους που μας έφεραν στη ζωή, μας μεγάλωσαν με δικές τους στερήσεις σε μια πρωταρχική και φτωχή κοινωνία του χωριού". Με τους λιτούς και απέριπτους στίχους που αναπλάθουν νοσταλγικά μια χαμένη πια παραδοσιακή ζωή, ο ποιητής κατορθώνει να μας κάνει συγκοινωνούς και συμπροσκυνητές ενός κόσμου που αν και πέρασε άφησε ανε-

ξίτηλα ίχνη μέσα στην ψυχή μας.

Ιδιαίτερα επιμελημένη η αισθητική παρουσίαση των ποιημάτων και άσπωση η όλη εμφάνιση του τόμου χάρις στη φροντίδα της Τερέζας Χατζοπούλου.

□ Κωνσταντίνος Α. Σαρρής,
**Χρονικό Κορυσχάδων:
Το Μοναστήρι Καταφυγίου -
Κουμασίων.** Αθήνα 1992

Ακούραστος ο κ. Σαρρής, μας δίνει τώρα το πέμπτο τεύχος της τμηματικής ιστορίας των Κορυσχάδων. Αυτή τη φορά ανατρέχει σε χρονολογικά ταξινομημένα συμβάντα και χειρόγραφα κείμενα που έχουν σχέση με τα Κουμάσια, το ομώνυμο ιστορικό μοναστήρι που οι ιστορικές του ρίζες φθάνουν στον 17ο αιώνα. Μια αξιόλογη, επίμοχθη προσπάθεια, που μεθοδικά βοηθάει το παζλ της Ευρυτανικής ιστορίας και θα ευχόμασταν να είχε πάρει τη μορφή τυπωμένου βιβλίου, γιατί έτσι υποβαθμίζεται η τόσο σημαντική αυτή προσπάθεια. Νομίζουμε ότι το αξίζει και διερωτόμεθα γιατί ο Σύλλογος Κορυσχαδίων δεν υιοθετεί αυτή την τόσο φιλότιμη και αξιόπαινη ερευνητική αυτή προσπάθεια.

□ Θανάσης Παπαθανασόπουλος.
Το Αψηλάφητο.
Αθήνα: Μελέαγρος 1992.

Μια ακόμη ποιητική συλλογή του ταλαντούχου πολυβραβευμένου Ρουμελιώτη ποιητή και δοκιμογράφου, που είναι ταυτόχρονα λειτουργός της

Θέμιδος. Φέτος τιμήθηκε με το πρώτο κρατικό βραβείο πεζογραφίας κι ακόμη με το βραβείο Ιπεκταί.

□ Γιώργος Τριανταφύλλου,

1) Φύλλων θροΐσματα και

2) Πηγής Κελαρίσματα.

Αθήνα, 1992.

Δυο κομψές ποιητικές ανθολογίες, εμπνευσμένες τόσο από την καθημερινή ζωή, όσο και από την εθνική μας ιστορία, τους εθνικούς μας αγώνες και πανανθρώπινες αξίες.

□ Χρυσόστομος Πατούλας,

Λεπτές ισορροπίες.

Αθήνα, Βιβλιογεονία 1992.

Η νέα ποιητική συλλογή του περιέχει "ποιητικά κείμενα ορθού προσανατολισμού και εσωτερικής πορείας", όπως τα αποκαλεί στον υπότιτλο ο ίδιος ο συγγραφέας. Πυκνοί στίχοι με φιλοσοφικό συχνά περιεχόμενο που πηγάζει από τις ποικίλες εμπειρίες της ζωής.

□ Γιάννης Κουτσοχέρας,

Ο αείφεγγος Βράχος της Ακρόπολης.

Αθήνα - Βιβλιοπωλείο της Εστίας.

Μια ποιητική σύνθεση του διακεκριμένου ποιητή και κοινωνικού εργάτη, που στηρίζει την πρότασή του στην ΟΥΝΕΣΚΟ, να καθιερωθεί μια "παγκόσμια ημέρα της Ακρόπολης σαν σύμβολο της παιδείας, του πολιτισμού και της ειρήνης". Γιατί θεωρεί την Ακρόπολη "φάρο ανέσπερο του κόσμου - διαχρονικό - Δωρικός διδάχος του απλού - του εύρυθμου - του μέτρου - του λόγου - του διαλόγου - του αντιλόγου - της σύνθεσης - του ευζην και του ευπράττειν". Μέσα από την ποιητική του αυτή σύνθεση παραλαύνει η ελληνική ιστορία με τα πα-

νανθρώπινα ιδεώδη και τις πολιτισμικές αξίες που οφείλει σήμερα ολόκληρη η ανθρωπότητα να υπηρετεί για να ζήσει εν ειρήνη και αρμονία.

□ Νίκος Α. Παπακωνσταντίνου,

Αετριάδα.

Φλιππότης 1988.

Η τέταρτη ποιητική σύνθεση του γνωστού ηθοποιού του εθνικού θεάτρου και συγγραφέα Νίκου Παπακωνσταντίνου. Όπως εξηγεί και ο ίδιος, η Αετριάδα του είναι έργο συμβολικό. Έχει όμως την πλοκή ενός δράματος, που συντελείται στους κόλπους της παγκόσμιας κοινότητας, μεταξύ των ισχυρών και των αδυνάτων, του κατεστημένου και των ελεύθερα σκεπτομένων αγωνιστών των μεγάλων και μικρών εθνών κ.ά. Κεντρικός ήρωας ο αληθινός και δημιουργικός καλλιτέχνης που στη διάρκεια της δίκης του τα αθώρητα στοιχεία θα καταγγείλουν την αρπακτικότητα των "χρυσόθεων αστών" και θα επιβάλουν, τελικά, με τη δική τους κρίση παγκόσμια τάξη και ειρήνη, χαρίζοντας λύτρωση στο δοκιμαζόμενο άνθρωπο. Δίνει έτσι μια αισιόδοξη και ελπιδοφόρα έκβαση στην πορεία της ανθρωπότητας.

□ Γιάννης Σπανόπουλος,

Ένδον, Διαλογισμοί για τη ζωή, για τον Άνθρωπο, για το Αύριο.

Αθήνα 1993.

Στο τελευταίο του αυτό βιβλίο ο ζωγράφος και λογοτέχνης Γιάννης Σπανόπουλος εκθέτει τις σκέψεις του για τη ζωή και τον άνθρωπο, για την πίστη και την τέχνη, το θάνατο και τον έρωτα, τον πόλεμο και την ειρήνη. Με τα κείμενά του αυτά, ο συγγραφέας δείχνει μια ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα της καθημερινής μας ζωής και εμβαθύνει σ' αυτά με το δικό του φιλοσοφικό στοχασμό.

□ **Θέμις Σταφυλά,**
Η Τρώγλη
(ιστόρημα) με προλογικό γράμμα
του Νικηφόρου Βρεττάκου.
Αθήνα, 1990.

Το αυτοβιογραφικό αυτό κείμενο της κ. Σταφυλά έχει ως αφετηρία την τραυματική εμπειρία της ζωής ενός προσφυγόπουλου κοριτσιού από τη Σμύρνη σε μια "τρώγλη" της Αθήνας. Σιγά, σιγά η τρώγλη αναβαθμίζεται στη ζωή της ώσπου γίνεται πια με ανάμνηση. Η σφραγίδα που άφησε όμως στη ζωή της οδηγεί τη συγγραφέα με λιτό και παραστατικό λόγο να μας δώσει καίρια γεγονότα της πνευματικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής, που τα 'ζησε η ίδια με μια ιδιαίτερη ευαισθησία και στοχασμό που δεν αφήνει αδιάφορο τον αναγνώστη.

□ **Ιωάννης Κουμουλίδης και**
Λάζαρος Δεριζώτης - Σταυρούλα
Σδρόλια,
Το Μοναστήρι της Τατάρνας:
Ιστορία και κειμήλια.
Αθήνα 1991.

Ο καθηγητής Ι. Κουμουλίδης (Η-ΠΑ) μαζί με τους βυζαντινολόγους Λ. Δεριζώτη και Σ. Σδρόλια χάρις στις γενναιόδωρες προσφορές αξιόλογων χορηγών (Μόμπιλ Ελλάς κ.ά.) μας χάρισαν μια μνημειώδη έκδοση αντάξια της ιστορίας και των πολύτιμων κειμηλίων της Μονής Τατάρνης.

Αφού μας δώσουν το ιστορικό της ίδρυσης της Μονής στην ελληνική και αγγλική γλώσσα μας παραθέτουν στη συνέχεια λεπτομερή καταγραφή εικόνων, αμφίων, αργυρών σκευών, χειρογράφων εντύπων κ.ά. που συνοδεύονται από θαυμάσιες αντίστοιχα φωτογραφίες. Από αυτές εύκολα διαπιστώνει κανείς αρκετές γνώριμες εικόνες και άλλα σκεύη από εκκλησίες χωριών της Ευρυτανίας, νεοβυ-

ζαντινής τεχνοτροπίας (αφοί Ζωγράφοι, Αναγνώστης κ.ά.). Η σημαντική αυτή έκδοση συμβάλλει αναμφίβολα στην προβολή της ιστορικής μονής Τατάρνης και των ιστορικών κειμηλίων που φυλλάσσονται σ' αυτήν.

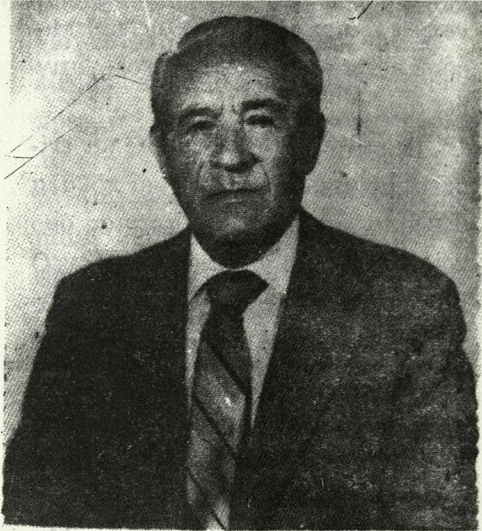
□ **Αρχμ. Δοσιθέου,**
Ο Ψοποιών Μαγγανείαι ήγουν
Καλογηρική Μαγειρική.
Έκδοσις Ιεράς Μονής Τατάρνης,
1992.

Διακόσιες συνταγές φαγητών και τριάντα τρεις ζαχαροπλαστικής, αλφαθητικά γραμμένες για διευκόλυνση του αναγνώστη. "Η μαγειρική είναι παράδοσις και ταπεινώσις" γράφει στον πρόλογό του ο π. Δοσίθεος και αναφέρει τα ονόματα αγίων που υπήρξαν μάγειροι, όπως ο Άγιος Ιωάννης Επίσκοπος Κολωνίας, ο Άγιος Ευφροσύνης ο Μάγειρας κ.ά.

Ο π. Δοσίθεος πρωτοτυπεί και ξαφνιάζει με το καινούργιο του βιβλίο που είναι βίωμα και μόχθος μιας μακρόχρονης μοναχικής ζωής. Σε μεγάλο βαθμό καρπός της προσωπικής του εμπειρίας εν πολλοίς στα Ευρυτανικά ιστορικά μοναστήρια Προυσού και Τατάρνης. Όσοι από μας, προσκυνητές στους ιερούς αυτούς χώρους, είχαμε τη χαρά να απολαύσουμε τα γευστικότερα παρασκευάσματα από τα χέρια του π. Δοσιθέου, τώρα έχουμε στα χέρια μας και τις συνταγές των γευστικών αυτών φαγητών γραμμένες από τον ίδιο με ιδιαίτερη φροντίδα και μεράκι. Το συνταγολόγιο αυτό του π. Δοσιθέου έχει ιδιαίτερη αξία γιατί δεν βασίζεται στο κρέας, από το οποίο απομακρύνεται όλο και περισσότερο ο κόσμος και δίνει συνταγές φαγητών που μπορούν να καλύψουν όλες τις μέρες του χρόνου. Για το λόγο αυτό πιστεύουμε ότι θα βρει μεγάλη απήχηση η "Καλογηρική Μαγειρική" του π. Δοσιθέου.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ν. ΠΟΛΥΖΟΣ (1915 - 1993) ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΧΩΡΙΤΗΣ ΠΟΥ ΞΕΧΩΡΙΣΕ

Βαθύτατα συγκινημένη η παροιμία των Μικροχωριτών στην Ελλάδα και την Αμερική, έμαθε το δυσάρεστο νέο

ότι ο Τάκης Ν. Πολύζος, μετά ολιγόχρονη πάλη, έχασε τη μάχη με την επάρατη αρρώστεια (τέλη Μαρτίου 1993).

Ετσι ένα εκλεκτό τέκνο του Μικρού Χωριού που διακρίθηκε και λάμπρυνε το όνομά του στην ξένη δεν θα είναι πλέον ανάμεσά μας, ανάμεσα σ' αυτούς που κάθε χρόνο περιμένουμε να μας έλθουν από τα ξένα. Ιδιαίτερα η Αδελφότης Μικροχωριτών χάνει έναν πολύτιμο συμπαραστάτη και συνοδοιπόρο στο πατριωτικό έργο της.

Γόνος από μητέρα και πατέρα μεγάλων οικογενειών του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας που έχουν προσφέρει πολ-

λά στους εθνοκαπελευθερωτικούς Αγώνες από το 1821. Ο Τάκης Πολύζος, ετά τις εγκυκλίους σπουδές του στη γενέτειρα έφυγε προς αναζήτηση τύχης. Αργίριο, Πάτρα, Αθήναμ έως ότου λίγο πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο τον βρίσκουμε στην Αμερική. Εκει διαρκούντος του πολέμου στρατεύεται στο Τάγμα των Ελληνοαμερικανών (Κολοράντο) και μετά από λίγο συμμετέχει σε επικίνδυνες αποστολές που ιργανώνει στο θέατρο του πολέμου το Γραφείο Στρατηγικών Υπηρεσιών (055) πρόδρομος της σημερινής CIA, όπως ήταν οι ρίψεις συμμαχικών ομάδων στις κατεχόμενες χώρες Γιουγκοσλαβία, Ελλάδα κ.α., όπως ο ίδιος τόσο παραστατικά μας τα έχει αφηγηθεί (Βλ. Μνήμη και Χρέος, Αθήνα, 1983).

Επιστρέφοντας μετά τον πόλεμο πάλι στην Αμερική, πρωτοστατεί μαζί με άλλους δραστήριους Ευρυτάνες στην ίδρυση της Ένωσης των Ευρυτάνων Αμερικής το «Βελούχι» (1945). Σύντομα εκλέγεται Γραμματέας της Ένωσης, μια θέση που κράτησε πάνω από 25 χρόνια, για να εκλεγεί το 1986 Πρόεδρος της. Από την θέση του Γραμματέα γίνεται ο κινητήριοις μοχλός και η ψυχή της Ένωσης. Διαμορφώνει το πρώτο έντυπο πληροφοριών και επικοινωνίας, μεταξύ των μελών, το οποίο στη συνέχεια αναβαθμίζει σε κανονική τριμηνια εφημερί-

δα που συνεχίζει με την φροντίδα της κόρης του Ολγας συζ. Κλείτου. Ετσι από τα πρώτα κιόλας βήματα της Ενωσης ο Τ. Πολύζος δένεται μαζί της. Είναι η εποχή που η Ενωση αρχίζει να επιτελεί το τεράστιο πατριωτικό και φιλανθρωπικό έργο της. Να υποστηρίξει την καταστραμμένη Ευρυτανία με αποστολές ρουχισμού, τροφίμων, φαρμάκων και υγειονομικού υλικού. Αποκορύφωση της αλτρουϊστικής αυτής προσπάθειας υπήρξε η ίδρυση και λειτουργία του Νοσοκομείου Καρπενησίου. Είναι τότε που τα καταστραμμένα χωριά της Ευρυτανίας αρχίζουν να νιώθουν την θαλπωρή των ξενητεμένων συγχωριανών τους. Είναι τότε που οι Μικροχωρίτες της Αμερικής στέλνουν σημαντικά ποσά, που χάρις στην προνοητικότητα των τότε κοινοτικών αρχόντων αξιοποιούνται για την ανέγερση του πρώτου τουριστικού ξενώνα (μεταπολεμικά) στην περιοχή (1953) σε αντικατάσταση προγενέστερου ξενώνα, του 19ου αιώνα, που κάηκε.

Αξίζει να σημειώσουμε εδώ ότι παράλληλα προς την ίδρυση της Ενωσης των Ευρυτάνων, οι Μικροχωρίτες ξεκίνησαν την δική τους οργάνωση και ίδρυσαν το «Φοίνικα» με πρωτοστατούντες τότε τους αδελφούς Κομματά, Ζαχαρόπουλο, Μίχο, Χαμπερή κ.α. Ο αείμνηστος Τάκης Πολύζος συμμετείχε σ' αυτές τις ζυμώσεις και όπως μας εξομολογήθηκε αργότερα προσπάθησε να

διασώσει μέρος του αρχείου του «Φοίνικα» που διαλύθηκε μετά τον θάνατο του προέδρου του Ι. Κομματά.

Πέρα από την συμμετοχή του στον Μικροχωρίτικο «Φοίνικα» ο Τάκης Πολύζος μαζί με την δραστήρια σύζυγό του υπήρξε ο προστάτης άγγελος του Μικρού Χωριού σε όλες τις δύσκολες στιγμές του.

Περιέβαλε με ενδιαφέρον και ενίσχυσε ατομικά και συλλογικά ποικίλα αιτήματα τόσο της Αδελφότητας όσο και της Κοινότητας Μικρού Χωριού. Ο έρανος για την περίθαλψη των πληγέντων από την κατολίθηση, ο έρανος για την ανοικοδόμηση του νέου οικισμού για τη μεγάλη επισκευή της Μεταμόρφωσης (1978 - 83) για την ενίσχυση του Δημοτικού Σχολείου, της Παιδικής χαράς του, βρήκαν στο πρόσωπο του Μικροχωρίτη Τάκη Πολύζου και της συζύγου του τους πιο εύγλωπτους συνήγορους που έπειθαν την ομογένεια της Αμερικής για τους ιερούς σκοπούς των ενισχύσεων που προορίζονταν για το Μικρό Χωριό.

Είναι ενδεικτικό αυτού του αδιάπτωτου ενδιαφέροντος, το ότι η τελευταία αλληλογραφία που είχαμε μαζί του αφορούσε την ενίσχυση τριών απόρων κοριτσιών του Μικρού Χωριού, όπως δείχνει η παρατιθέμενη επιστολή. Την παραθέτουμε σαν απότιση φόρου τιμής στην μνήμη του πολυαγαπημένου Τάκη Πολύζου.

Η Αδελφότης μας σε αναγνώριση των όσων έπραξε για το Μικρό Χωριό, σε ειδική εκδήλωση που οργάνωσε μαζί με την Κοινότητα τον Ιούλιο του 1986 στο χωριό, ανεκήρυξε τον Τάκη Πολύζο «Αξιο τέκνο του Μικρού Χωριού». Οι Μικροχωρίτες απότισαν έτσι ένα ελάχιστο συμβολικό φόρο τιμής που όφειλαν, σ' ένα συγχωριανό τους, που διέπρεψε όχι μόνο ως Μικροχωρίτης, αλλά πάνω απ' όλα ως άνθρωπος, ως συμπατριώτης, ως Ευρυτάν, γιατί το έργο του ήταν Ευρυτανοκεντρικό αλλά και εθνοφελές. Ο Τάκης Πολύζος υπήρξε ένας Μικροχωρίτης που ξεχώρισε για την κοινωνική, φιλόνηρωτη δράση του για την Ευρυτανία. Οι Μικροχωρίτες είναι περήφανοι που ένας Μικροχωρίτης αναδείχθηκε σε μια Πανευρυτανική μορφή.

Γιατί εκεί που διακρίθηκε και ξεχώρισε ο Τάκης Πολύζος ήταν η πολυποικιλητή δράση του για τους Ευρυτάνες γενικά και την Ευρυτανία.

Ως Γραμματέας της Ένωσης αναδεικνυόμενος και εκλεγόμενος επί τρεις συνεχείς δεκαετίες, γίνεται ο απαραίτητος και πολύτιμος σύμβουλος του εκάστοτε προέδρου της Ένωσης. Κάτι που δείχνει όχι μόνο την αφοσίωσή του στους σκοπούς της Ένωσης αλλά και την καθολική αποδοχή και εκτίμηση που απολάμβανε από όλους. Είναι άλλωστε γνωστό πόσο πολύ αγαπητός ήταν όχι μόνο ανάμεσα στους Ευρυτά-

νες αλλά και στην Ελληνική παροικία του Charlotte που ήταν η έδρα της Ένωσης.

Ως Γραμματέας και σύμβουλος γίνεται ο εμπνευστής πολλών σημαντικών αποφάσεων που υιοθετούνται στα εκάστοτε Συνέδρια και Διοικητικά Συμβούλια της Ένωσης και αφορούσαν τόσο τα οργανωτικά της, όσο και την προώθηση και διεύρυνση των σκοπών, αλλά και υλοποίηση κατά τον καλύτερο τρόπο των αποφάσεων που ελαβάνοντο.

Παρά τις επαγγελματικές και οικογενειακές του υποχρεώσεις, σύζυγο με τέσσερα παιδιά, είναι αεικίνητος. Επισκέπτεται τους Ευρυτάνες ομογενείς σε πολλά σημεία της Αμερικής και τους μιλάει με θέρμη για τους σκοπούς της Ένωσης. Δημιουργεί έτσι προοδευτικά τους πρώτους πυρήνες των μετέπειτα τοπικών παραρτημάτων που σήμερα πλαισιώνουν και βοηθούν αποτελεσματικά το έργο της Ένωσης. Προωθεί την ιδέα της χορήγησης υποτροφιών στο εσωτερικό και εξωτερικό, ένας θεσμός που δικαιώθηκε περὶτρανα στα μάτια των Ευρυτάνων νέων σπουδαστών στην Ελλάδα και την Αμερική.

Ο Τάκης Πολύζος είναι αυτός που σε μια κρίσιμη καμπή των προβληματισμών της Ένωσης περί τα μέσα της δεκαετίας του '70 αντιτάσσεται στην εσωστρέφεια της Ένωσης, που εκείνο τον καιρό, για διάφορους λόγους θεωρούσε ότι το έργο της για την Ευρυτανία είχε

πλέον ολοκληρωθεί και έπρεπε να στραφεί στα δικά της παιδιά, στα δικά της προβλήματα μέσα στην Αμερική. Τότε ο αείμνηστος Τάκης Πολύζος υιοθετώντας σχετικό υπόμνημα του υποφαινόμενου που δημοσιεύτηκε στο «Βελούχι» και αργότερα σε άλλα Ευρυτανικά έντυπα, συναγείρει την Ευρυτανική παροικία και θέτει επίσημα πλέον επί τάπητος το θέμα της ίδρυσης Γηροκομείου που συναρτάται με την συνέχιση του φιλανθρωπικού έργου της Ένωσης στην Ευρυτανία. Συσπειρώνει μαζί του τα στοιχεία εκείνα που προσπαθούν να πείσουν τα μέλη ότι το φιλανθρωπικό έργο της Ένωσης μπορεί να ήταν μεγάλο αλλά αυτό δεν εσήμαινε ότι έπρεπε να σταματήσει εκεί. Μια καινούργια φιλανθρωπική αποστολή προέβαλε επιτακτικά πλέον, δηλ. η ίδρυση ενός Πανευρυτανικού Γηροκομείου για την περιθαλψη των γερόντων της Ευρυτανίας. Έτσι το επόμενο έτος 1976, διοργανώνει το Συνέδριο της Ένωσης στο Καρπενήσι, όπου εξαγγέλλεται και η επίσημη δέσμευση της Ένωσης να ιδρύσει Γηροκομείο στο Καρπενήσι. Κατ' ευτυχή σύμπτωση πολιτειακών, κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων το θέμα εμφανίζεται ώριμο και χάρις στο κύρος της Ένωσης η Πολιτεία θ' αποδεχθεί την σκοπιμότητα και αναγκαιότητα του θεάρεστου αυτού έργου.

Γι αυτό δέχεται αργότερα γάιους και στις παραστάσεις ατομικών και συλλο-

γικών Ευρυτανικών παραγόντων να αναλάβει αυτή εξ ολοκλήρου την ανοικοδόμηση, στελέχωση και σήμερα πλήρη λειτουργία του Γηροκομείου Καρπενησίου.

Αν επρόκειτο να γραφεί η ιστορία της οργανωμένης δράσης των Ευρυτανών Αμερικής, ο Τάκης Πολύζος θα ήταν κεντρικό πρόσωπο. Η σεμνότητά του δεν του επέτρεπε να προβάλλει την δική του συμβολή και τις δικές του προσωπικές προσπάθειες. Είναι ασφαλώς έργο των μεταγενέστερων να την επισημάνουν, να την αναδείξουν και να την αξιολογήσουν. Γιατί πίσω από την 50ετή σχεδόν δράση της Ένωσης, στο μεγαλύτερο μέρος της υπάρχει η ασίγαστη δραστηριότητα του αειμνήστου Τάκη Πολύζου. Πέραν αυτής η προσπάθειά του συνέβαλε πολλές φορές στην αποτροπή εκρηκτικών καταστάσεων που θα μπορούσαν κυριολεκτικά να τινάξουν στον αέρα την Ένωση. Ήταν ο ειρηνοποιός και συνάμα ο αποτελεσματικός διαμεσολαβητής σε κάθε δύσκολη στιγμή σύγκρουσης προσώπων, φιλοδοξιών, κατευθύνσεων, κρίσιμων αποφάσεων. Υπήρξε γι αυτό ο εγγυητής όχι μόνο της διάρκειάς της αλλά και συχνά της ενότητάς της. Σε σημείο που να διερωτάται κανείς σήμερα αν η Ένωση θα είχε αυτή την φυσιογνωμία και ολοκληρωμένη προσωπικότητα αν δεν είχε στους κόλπους της τον Τάκη Πολύζο. Αφησε έντονη την προσωπική του

σφραγίδα στον μισό αιώνα της ύπαρξής της αλλά και αυτή με την σειρά της σφράγισε την ζωή του Τάκη Πολύζου. Γιατί υπήρξε ο πλέον κοινωνικός Ευρυτάν της Ευρυτανικής διασποράς. Κατέστησε την Ένωση υπόθεση του κάθε Ευρυτάνα της ομογένειας. Και πρώτα απ' όλα της δικής του οικογένειας. Μιας οικογένειας αντάξιας του πατρός, και που σήμερα δικαιολογημένα θρηνεί την απώλειά του. Γιατί όλη η οικογένειά του η πολυαγαπημένη του σύζυγος και τα παιδιά του του συμπαραστάθηκαν στο δραστήριο έργο του, μέσα από την Ένωση, τις θυγατέρες της Ευρυτανίας και άλλα θυγατρικά όργανα της Ένωσης, τις φιλόανθρωπες αποστολές για τα χωριά, τα σχολεία, τα άπορα και ορφανά της Ευρυτανίας.

Η κόρη του Ολγα Κλείτου σήμερα συνεχίζει επάξια το έργο του αναλαμβάνοντας εδώ και λίγα χρόνια την διεύθυνση της εφημερίδας το «Βελούχι», την οποία τόσο πολύ αγάπησε και για την οποία τόσο πολύ μόχθησε ο αείμνηστος Τάκης Πολύζος.

Τα δύο Λευκώματα που εξέδωσε το Βελούχι υπήρξαν αποκλειστικά έργο του Τάκη Πολύζου. Χάρης στην συμβολή του αυτή και μόνο θα μπορούσε να χαρακτηριστεί χωρίς υπερβολή ως ο «ιστορικός της Ευρυτανικής ομογένειας της Αμερικής».

Κατάφερε να συγκεντρώσει στους δύο αυτούς τόμους ένα τεράστιο πληροφοριακό υλικό που αναφέρεται στους Ευρυτάνες της Αμερικής. Μάλιστα λίγο καιρό πριν πέσει στο κρεβάτι του πόνου ξεκίνησε και μας γνωστοποίησε την έναρξη προετοιμασίας του τρίτου Λευκώματος που το προόριζε κατά πάσα πιθανότητα για το 50ό Συνέδριο της Ένωσης και τα πενήντα χρόνια ύπαρξής της. Το Λεύκωμα αυτό και το 50ό Συνέδριο δεν θα βρουν ασφαλώς τον Τάκη Πολύζο στις επάλξεις. Όμως το όνομά του, η δράση του, η γλυκύτατη και προσηνής φυσιογνωμία του, θα είναι για πάντα βαθειά χαραγμένα στην ψυχή κάθε Ευρυτάνα, όλα αδιάρρηκτα δεμένα με την ιστορία της Ένωσης και το πατριωτικό της έργο.

Ο Τάκης Πολύζος σύνδεσε την ζωή και την δράση του με την Ευρυτανία. Ως Ευρυτάν που ξεχώρισε με την δράση του γι αυτήν, δηλ. την Ευρυτανία αφήνει μόνος του ένα δυσαναπλήρωτο κενό.

Ως κατέξοχην όμως άξιο τέκνο της Ευρυτανίας θα αποτελεί φωτεινό παράδειγμα πατριωτικής δράσης για όλους τους μεταγενεστέρους, ξενητεμένους και μη.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα της Αμερικανικής γης που τον σκεπάζει.

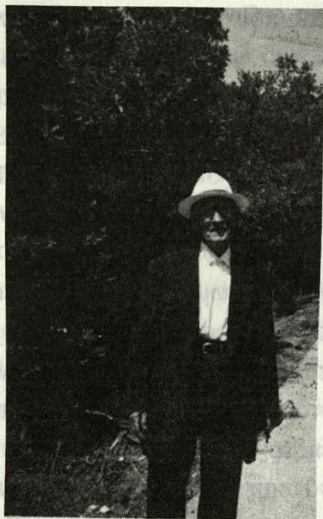
Μένιος Κουτσούκης

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ ΠΑΠΑΔΗ

Μικρό Χωριό, 14 Απριλίου 1993

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΠΑΠΑΔΗΣ (1890 - 1993)

Δεν άντεξε άλλο το βάρος των 100 χρόνων που κουβαλούσε στους ώμους

του ο παλαίμαχος Πρόεδρος του χωριού για πάνω από 29 χρόνια. Πριν από δύο χρόνια, απόμαχος πλέον, μας αφηγήθηκε σε συνέντευξή του την δράση του και την ενασχόλησή του με τα κοινά. Καμάρωνε που γνώρισε το βασιλικό ζεύγος στη δεκαετία του '50, τον αιμνηστο Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κων. Τσάτσο, που επί προεδρίας του έγινε επίτιμος Μικροχωρίτης, τον Παττακό, τον Πρωθυπουργό Κων. Μητσοτάκη ως υποργό Συντονισμού, που ενέκρινε τον βιολογικό καθαρισμό του Μικρού Χωριού (1978) κλπ.

Τιμήθηκε για την συμμετοχή του στον πόλεμο της Μικράς Ασίας, τιμήθηκε ακόμη για την συμβολή του στο έργο του Ερυθρού Σταυρού κ.α.

Η προεδρία του συνέπεσε με την ανορθωτική προσπάθεια του Μικρού

Χωριού. Οι Μικροχωρίτες θα τον θυμούνται σαν τον «γέροντα» που ακόμη και τα γηρατεία του τα θυσιάσε για το καλό του χωριού.

Αιωνία του η μνήμη.

Επικήδειος λόγος εις τον Εκκλησιαστικόν Σύμβουλον Επαμεινώνδα Παπαδή, από τον π. Νικόλαο Αζακά, εφημέριο του Μικρού Χωριού.

Απέθανε: Λέξη μικρή, αλλά σε αυτή ενώνονται όλα. προς αυτή τρέχει κάθε ζωή. Ενώ όμως βρισκόμαστε στο τέλος στην πραγματικότητα βρισκόμαστε στην αρχή της αιωνιότητας, στην αρχή μιας νέας ζωής, διότι είναι αιώνια και ατελείωτη. Αλλά για να είναι τέτοια, εξαρτάται πως την ζει ο καθένας μας. Μελετώντας τον αγαπητό και αξέχαστο (Μπάρμπα) Επαμεινώνδα βλέπουμε ότι προσάρμοσε το βίο του με τις αρχές και τις ιδέες τις οποίες απαιτεί ο Χριστός και η κοινωνία ζητεί.

Τον ευρίσκουμε ηθικόν, κοινωνικόν παράγοντα, ενάρετον οικογενειάρχη, τίμιον πελάτην, ακούραστον εργάτην με την επί χρόνια υπηρεσίαν του εις την κοινότητα ως προέδρου και ακόμη περισσότερο πιστόν εργάτην στην Εκκλησία του χωριού του, την οποίαν τόσα χρόνια με ένθερμο ζήλο και αγάπη υπηρέτησε ως μέλος και ιδιαίτερα ως ταμίας του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου.

Ήσουν στην υπηρεσία του Ναού τούτου από θεμελίων και σε αξίωσε η Αγία Κυριακή να τον καμαρώσεις σχεδόν ολόκληρο με την Αγιογράφηση.

Κενή θαμείνει η θέσις του σαν επιτρόπου όμως θα φωτίζει όλους μας ο ένθερμος ζήλος και η αγάπη σου για την Εκκλησία, για το Ναό του χωριού σου.

Ο Χριστός λέγει «ο θερισμός πολὺς ἀλλ' οἱ ἐργάται εἶναι ὀλίγοι». Αυτό είναι πολύ λυπηρό, όταν κατά ένα εργάτη λι-

γυστεύουμε, διότι ο θερισμός, δηλαδή η εργασία για το βασίλειο του Θεού είναι μεγάλη και έχει ανάγκη εργατών πολλών, αλλά και πιστών. Εζησες ολόκληρον βίον και ο Θεός σε αξίωσε να φθάσεις σε βαθειά γεράματα.

Ο μακρύς βίος είναι πολύτιμο δώρο του Θεού και προικίζεται εκείνος ο οποίος βαδίζει, έχοντας πάντοτε οδηγό το Χριστό και γνώμονα την αρετή. Μη νομισθεί όμως, ότι η αξία της ζωής κρίνεται από την διάρκεια αυτής.

Απαιτείται η καλή χρήση του βίου. Διότι μπορεί κανείς σε λίγο διάστημα να κάνει πολλά και αντίστροφα σε μεγάλο διάστημα λίγα μόνο.

Η σημερινή σύναξις όλων μας αποτελεί ασφαλής απόδειξη της βαθειάς εκτιμήσεως, την οποίαν, τρέφαμε προς τις πολλές και πραγματικές αρετές σου.

Κενό αφήνεις στα παιδιά, τα εγγόνια και τα δισέγγονά σου τα οποία μεγάλωσες και γαλούχησες με χριστιανικές αρχές, όμως το παράδειγμά σου ας είναι πρωτότυπο γι αυτά και για μας, και ας παρηγορούνται από την ουρανόθεν ευλογία σου.

Ολη η ζωή σου είναι αψευδής μάρτυρας της κατά πάντα τιμίας και σώφρονος πολιτείας σου και της χριστιανικής ζωής σου. Τέτοιοι χαρακτήρες είναι τα απαραίτητα εκείνα στοιχεία, τα οποία απαιτούνται για την πρόοδο της ευσεβούς ανθρώπινης κοινωνίας. Τέτοιοι πολίτες αποτελούν το θεμέλιον και το έρεισμα στα οποία μπορεί να βασιζει το έθνος την υπόστασίν του.

Ολοι όσοι σε γνώρισαν και ιδιαίτερα εμείς, που συνεργαστήκαμε στον Ιερό Τούτο Ναό, σε εξετιμήσαμε δεόντως. Τι να πω για την αγάπην σου προς όλους, την πραότητα σου, την προθυμία σου και την φροντίδα για τα συμφέροντα του Ναού του οποίου υπήρξες μέχρι τέλους εντιμότερος διαχειριστής και γενικώς την επιμέλειάν σου εις την υπηρεσίαν του Ναού.

Εξ ονόματος των ενοριτών, των επιτρόπων, και εμού προσωπικώς, σου απυθύνω τον τελευταίον χαιρετισμόν.

Σε προπέμπουν στον τάφο τα δάκρυα και οι θρήνοι των οικείων σου.

Σε συνοδεύουν στην τελευταίαν σου κατοικία τα στοργικά αισθήματα των συνεργατών σου, των συγγενών σου και των φίλων σου.

Κοιμήσου ήσυχος τον ύπνον του δικαίου, και να είσαι βέβαιος ότι ο Χριστός που βραβεύει όσους αγωνίζονται στον παρόντα βίο θεαρέστως, θα σου απονεμίει τον ανήκοντά σοι στέφανον, εμείς δε θα διατηρήσουμε αιωνία τη μνήμη σου.

Ιερεύς ΝΙΚΟΛΑΟΣ Κ. ΑΖΑΚΑΣ
Οικονόμος

Επικήδειος λόγος του Γραμματέα της Κοινότητας κ. Α. Κοντογιώργου

Αγαπήτε Επαμεινώνδα, Αείμνηστε Πρόεδρε,

Το φθινόπωρο που έφευγες να περάσης το χειμώνα κοντά στα αγαπημένα σου πρόσωπα, τα παιδιά σου και εγγόνια σου με χαιρέτησες στο Κοινοτικό Γραφείο και μου είπες Θανάση φεύγω και δεν πιστεύω να σε ξαναδώ, ούτε εσένα, ούτε τους χωριανούς, ούτε το Μικρό Χωριό.

Προέβλεψες τότε το χωρισμό σου από εμάς και το αγαπημένο σου Μικρό Χωριό, στο οποίο πάρα πολλά προσέφερες με τις υπηρεσίες σου πολλά χρόνια σαν Πρόεδρος της Κοινότητας.

Αείμνηστε Επαμεινώνδα,

Έφυγε η ψυχή σου, αποδήμησε στην αιώνια ζωή, μέσα σε ετούτες τις Αγίες ημέρες των παθών του Σωτήρος μας Χριστού, που πολύ το ήθελες να βρεθείς μέσα στην Εκκλησία του Χωριού σου, να συνορτάσης την Ανάσταση του Κυρίου με τους δημότες και συχωριανούς σου, εκεί στο παγκάρι του ναού σαν

Εκκλησιαστικός Σύμβουλος όπως πάντα και για αυτό βρέθηκες οδοιπόρος από Πειραιά προς το Μικρό Χωριό και αρρωσταίνοντας επήλθε το μοιραίο.

Αγαπητέ Επαμεινώνδα,

Υπήρξες για πολλά χρόνια προϊστάμενός μου Πρόεδρος της Κοινότητας Μικρού Χωριού και σε γνώρισα από κοντά. Τις αρετές σου ως Πρόεδρου της Κοινότητας, ως ανθρώπου και χριστιανού, πιστεύω ότι δεν έχω την ικανότητα να τις περιγράψω και περιορίζομαι μόνο σε λίγα λόγια.

Θυμάμαι τα πρώτα βήματά μου ως Γραμματέα της Κοινότητας του Μικρού Χωριού πριν 23 χρόνια περίπου υπό τη δική σου προεδρία που οπωσδήποτε είχα τότε κάποιες δυσκολίες ως νέος υπάλληλος και μάλιστα στο Μικρό Χωριό, βρέθηκες κοντά μου, με ενεθάρρυνες πάντα προς το σωστό δρόμο, προς το καλό και την πρόοδο του Μικρού Χωριού.

Οι δικές σου αρετές απετέλεσαν για μας το φωτεινό παράδειγμα και τις βάσεις πάνω στις οποίες στηριζόμενοι θα συνεχίσουμε εργαζόμενοι για την πρόοδο και ανάπτυξη του αγαπημένου σου Μικρού Χωριού. Ας είναι ελαφρύ το χώμα του Μικρού Χωριού που θα σε σκεπάσει. Για μας θα μείνεις πάντα ζωντανός.

Αιώνια σου η μνήμη.

ΑΘΑΝ. Κ. ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ

Γραμματέας Κοινότητας

Μικρού Χωριού Ευρυτανίας

Επικήδειος λόγος για τον αείμνηστο

Πρόεδρο Βασίλειο Μίχο

**εκ μέρους της Αδελφότητας Μικροχωριτών
στον Ι.Ν. Μεταμόρφωσης**

Πολυαγαπημένη μας Βασίλη,

Ο θάνατός σου μας συγκλόνισε όλους. Τον τελευταίο καιρό που εσύ βασανιζόσουν από την επάρατη ασθένεια, βουβά υποφέραμε κι εμείς μαζί σου, γιατί τα λόγια των γιατρών μας προετοίμαζαν για το μοιραίο.

Για ένα τέλος που κανένας μας δεν μπορούσε να φανταστεί ότι επεφύλασσε

η μοίρα για σένα, τον αρεϊμάνιο, τον δραστήριο που δεν σ' έφτανε κανένας στην αντοχή, στο περπάτημα, στην εργατικότητα.

Ο θάνατός σου όμως δεν στέρνεσ μόνο την οικογένειά σου και τους φίλους σου, αλλά ολόκληρη την Μικροχωρική οικογένεια που ορφάνεψε από σένα που φρόντιζες για όλους.

Στο χωριό δεν ήσουν μόνο ο Πρόεδρος, αλλά ο συμπαραστάτης σε κάθε πρόβλημα, κι ο σύμβουλος σε κάθε δύσκολη κατάσταση.

Ακόμη χειρότερα ο θάνατός σου ήρθε να πλήξει το Μικρό Χωριό πάνω στο αποκορύφωμα μιας αναγεννητικής προσπάθειας και δημιουργικού έργου, που σίγουρα θα αλλάξουν την όψη του και τη μοίρα του.

Αλησμόνητε Πρόεδρε,

Ο Πρόεδρος και τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Αδελφότητας Μικροχωριτών αλλά και ολόκληρη η παροικία των ξενιτεμένων Μικροχωριτών θλίβονται σήμερα ιδιαίτερα γιατί στο πρόσωπό σου είχαν βρει έναν πολύτιμο συνεργάτη για τα ποικίλα ζητήματα του χωριού μας που θα προωθούσες με πνεύμα αδελφικής φιλίας και συνεργασίας.

Ήσουν ο συμπαραστάτης και ο υπεύθυνος άνθρωπος που σε εμπιστευόμασταν για κάθε σοβαρό έργο που απαιτούσε την συνεργασία της Κοινότητας. Γι αυτό και αφήνεις πίσω σου ένα μεγάλο κενό.

Είμαστε βέβαιοι όμως, ότι οι άξιοι συνεργάτες σου στο Κοινοτικό Συμβούλιο θα συνεχίσουν επάξια και θα ολοκληρώσουν το έργο που εσύ άρχισες και δεν πρόλαβες να ολοκληρώσεις.

Αγαπημένη μας Βασίλη,

Με τέτοια αισθήματα θλίψης και πόνου εκ μέρους της Αδελφότητας Μικροχωριτών σε αποχαιρετούμε σήμερα για το τελευταίο σου ταξίδι.

Ας είναι ελαφρό το χώμα του Μικρού Χωριού που θα σε δεχθεί σε λίγο.

Η μνήμη σου θα παραμείνει αναλλοίωτη στις καρδιές όλων των Μικροχωριτών.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΚΕΙΝΟΥΣ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Η μνημόνευση προσφιλών προσώπων στη στήλη αυτή γίνεται μόνο με φροντίδα των οικείων των, οι οποίοι αν το επιθυμούν, θα πρέπει να φροντίζουν να μας δίνουν έτοιμο κείμενο ή τα απαραίτητα βιογραφικά στοιχεία και μια φωτογραφία.

ΦΩΤΕΙΝΗ Α. ΠΑΠΑΣΤΑΘΗ (Πρεσβυτέρα)

Γεννήθηκε το 1902 στο Μικρό Χωριό. Παντρεύτηκε το 1923 τον Αθανάσιο Παπαστάθη ιερέα για πολλά χρόνια στο Μικρό Χωριό. Πατέρας της ήταν ο Νικόλαος Πολύζος, μητέρα της η Ελένη, αδελφή του Ιωάννη Παπαδημητρίου από την ιστορική οικογένεια των Ζορμπαλαίων, που πέθανε στην κατολίωση του χωριού. Είχε πέντε παιδιά, οκτώ εγγόνια και πέντε δισέγγονα που την υπεραγαπούσαν. Μαζί με τον αείμνηστο Παπαθανάση επισκεπτόταν το χωριό τα καλοκαίρια και μαζί άνοιγαν όλα τα ξακκλήσια που αντηχούσαν την γλυκειά ψαλμωδία του Παπαθανάση. Πέθανε σε ηλικία 90 ετών στις 18 Μαρτίου το 1992. Αιωνία της η μνήμη.

ΧΡΗΣ. Σ. ΜΑΣΤΡΟΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΣ
(1907 - 1992)

Μέσα στη θαλπωρή της συζύγου του και

των παιδιών και εγγονιών του παρέδωσε το πνεύμα ο Χρ. Μαστρογεωργόπουλος σε ηλικία 85 ετών. Αν και κληνίρης για αρκετά χρόνια, λόγω εγκεφαλικού, είχε πλήρη διαύγεια πνεύματος και χαιρόταν την επίσκεψη φίλων και συγχωριανών.

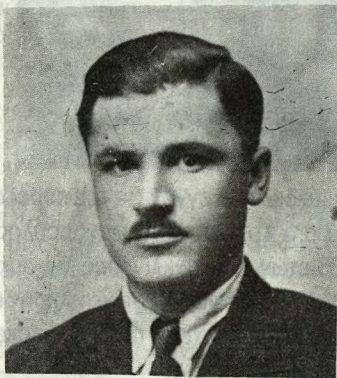
Γόνος της παλαιάς οικογένειας των Μαστρογεωργοπουλαίων είχε μεταναστεύσει πολύ νέος στην Αμερική μαζί με τους αείμνηστους αδελφούς του Ιωάννη και Χαράλαμπο. Μαζί με τον Χαράλαμπο επέστρεψαν στην δεκαετία του '30 καζαντισμένοι και νυμφεύθηκε στο χωριό την Αντιγόνη Γ. Σιδέρη με την οποία απέκτησε τρία παιδιά, τον Σπύρο δρα πολιτ. μηχανικό, την Βασιλικούλα συζ. Βασίλη Χατζοπούλου και τον Γιάννη που τον διεδέχθη στις εμπορικές εργασίες του. Υπήρξε ένα από τα πιο δραστήρια και επιτυχημένα μέλη της Μικροχωρίτικης παροικίας στην Θεσσαλονίκη. Αγαπούσε πολύ το Χωριό, του στοίχισε η καταστροφή του σπιτιού του και πέθανε κι αυτός όπως τόσοι άλλοι, με τον καημό και το παράπονο ότι δεν του δόθηκε στο νέο χωριό μια γωνιά να χτί-

σει καινούργιο σπίτι.

Ενδιαφερόταν για όλα τα ζητήματα του χωριού πολέμησε στο Αλβανικό έπος και στη διάρκεια της κατοχής αναμίχθηκε στα κοινοτικά ενεργά. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Μακεδονικής γης που τον σκεπάζει.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΠΑΣΠΑΛΗΣ

Ενα χρόνο σχεδόν μετά τον θάνατο του μονακριβου γιου του Σταύρου, ο Μήτσος Πασπάλης κλείστηκε μόνος του σ' ένα Γη-

ροκομείο της Θεσσαλονίκης, όπου πέρυσι τον Ιανουάριο άφησε την τελευταία του πνοή ήσυχα, σε βαθεία γεράματα. Ανήσυχη φύση και προοδευτικός άνθρωπος, πρωτοστάτησε στην δεκαετία του '20 και μαζί με τους αείμνηστους Δημ. Κοκκάλα και Γιάννη Μανίκα ίδρυσαν την Φιλοπρόοδο Νεολαία Μικρού Χωριού (1928). Στόχος της η πολιτιστική ανάπτυξη του Μικρού Χωριού. Χάρης σ' αυτούς ιδρύθηκε Βιβλιοθήκη, η οποία λειτουργούσε στο παλιό Κοινοτικό Κατάστημα.

Ανεδείχθη σε δραστήριο μέλος της Μικροχωρίτικης παροικίας Θεσσαλονίκης όπου εγκαταστάθηκε επαγγελματικά συνεργαζόμενος κατά καιρούς με άλλους Μικροχωρίτες και συνεχίζοντας να ενδιαφέρε-

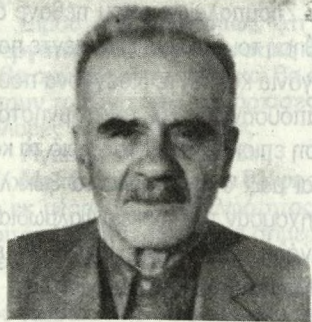
ται για τα ζητήματα του Μικρού Χωριού. Απόμαχος πλέον άρχισε να μας γράφει τακτικά και να στέλνει συνεργασίες του, που διακρίνονται για τον κοινωνικό τους προβληματισμό και το ανήσυχο πνεύμα, το οποίο διетήρησε ως την τελευταία του στιγμή. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Μακεδονικής γης που τον σκεπάζει.

ΕΛΕΝΗ Γ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η καλή σύζυγος και μητέρα υπέκυψε στο μοιραίο αφήνοντας απαρηγόρητο τον σύζυγο και τα παιδιά και εγγόνια της. Με τον σύζυγό της συντ/χο εφοριακό εγκαταστάθηκε εδώ και αρκετά χρόνια στο χωριό και περνούσαν ήσυχη ζωή, ώσπου ήρθε ο χάρος να την πάρει. Αιωνία της η μνήμη.

ΒΑΪΟΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ (1913 - 1992)

Στις 12 Οκτώβρη 1992, μετά από μακροχρόνια αρρώστια πέθανε σε ηλικία 79 χρόνων ο Βαΐος Ζωγράφος. Από μικρός ξηνητεύθηκε στην Πόλη όπου ασχολήθηκε με το εμπόριο μαζί με τον πατέρα του και τον αδελφό του Νίκο. Το '40 άφησε την Πόλη και

ήρθε να υπηρετήσει την πατρίδα. Μετά τον πόλεμο δούλεψε σαν παντοπώλης στη Θεσσαλονίκη. Αργότερα άνοιξε παντοπωλείο στο χωριό και μετά την καταστροφή του Μ.

Χωριού από την κατολίθωση και μέχρι που συνταξιοδοτήθηκε στο Γαύρο.

Παντρεύτηκε το 1953 την Φωφώ Δ. Γιούμπαση και απέκτησαν μια κόρη την οποία σπούδασε και αποκατέστησε. Τα τελευταία χρόνια ζούσε το χειμώνα στη Λαμία κοντά στην κόρη του, στον γαμπρό του και στις εγγονές του που τον υπεραγαπούσαν. Την άνοιξη όμως ήταν από τους πρώτους που επέστρεφαν στο αγαπημένο του Μικρό Χωριό.

Ηταν γνωστός σ' όλους τους κατοίκους των χωριών της Ποταμιάς. Ηταν αγαπητός απ' όλους για την τιμιότητά του, την ειλικρίνειά του και την επαγγελματική ευσυνειδησία του.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα του Μ. Χωριού που τον σκεπάζει.

ΕΛ. ΠΑΠΑΚΑΡΥΑΣ

Πριν ένα χρόνο η Ευρυτανία στερήθηκε έναν διακεκριμένο επιστήμονα και παράγοντα της κοινωνικής και οικονομικής ζωής του τόπου. Πρόκειται για τον Ελευθέριο Παπακαρυά που ήταν πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Καρπενησίου. Γόνος της μεγάλης οικογένειας των Παπακαρυάδων από τη Φουρνά Ευρυτανίας, υπήρξε γιος του διακριθέντος αιμνήστου Γυμνασιάρχου Καρπενησίου Κ. Παπακαρυά και ανετράφη με αυστηρές αρχές. Ηταν αδελφός επίσης του κ. Λεωνίδα Παπακαρυά π. Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου και πρώην Γραμματέα της Προεδρίας της Δημοκρατίας. Υπήρξε μια ακέραη, αυστηρή, εθικές αρχές προσωπικότητα που έλεγε την αλήθεια προς κάθε κατεύθυνση. Θα μπορούσε πολλά ακόμη να προσφέρει στην Ευρυτανία. Αιωνία του η μνήμη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ (1899 - 1992).

Την Μ. Εβδομάδα (Απρίλιος 1992) πέθανε κι ετάφη στο χωριό πλήρης ημερών ο Ι. Σταθόπουλος. Είχε μεταναστεύσει μικρός στην Κωνσταντινούπολη, απ' όπου επέστρεψε μετά τα θλιβερά γεγονότα του Σ/βρίου 1955. Ως συνταξιούχος πλέον ζούσε με την κόρη του Κωνσταντούλα στην Αθήνα κι επισκεπτόταν νωρίς το καλοκαίρι το χωριό. Είχε την ατυχία να χάσει αρκετά χρόνια πριν την σύζυγό του. Εκτός από την κόρη του

άφησε πίσω του τους γιους του Δημήτριο (Λαμία) και Γεώργιο (ΗΠΑ). Αιωνία του η μνήμη.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ Β. ΠΑΠΑΝΙΚΟΥ (πρεσβυτέρα)

Απεβίωσε στις 10 Ιουνίου 1992 η πρεσβυτέρα συζ. του αιμνήστου π. Βασιλείου Παπανίκου, που υπήρξε για πολλά χρόνια εφημέριος της ενορίας Μικρού Χωριού (1946 - 1960). Καταγόταν από το Παλαιοκάτουνο Ευρυτανίας από την οικογένεια Γεωργίου Διώτη, που έδωσε επίσης

πολλούς ιερείς. Μετά από ένα σύντομο διάστημα που έμεινε στο Βόλο εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όπου είχε διορισθεί ως ιερέας ο Παπα-Βασίλης και όπου ήταν αποκατεστημένα τα παιδιά τους. Ο ξαφνικός θάνατος του αιμνήστου Παπα-Βασίλη (από αυτοκίνητο 1975) την βύθισε σε βαθιά θλίψη. Ακολούθησε εγκεφαλικό και έκτοτε παρέμεινε κληνήρης ως ότου επήλθε το μοιραίο. Ηταν μια καλοκάγαθη γυναίκα που τα τελευταία της χρόνια έζησε κοντά στη θαλπωρή των παιδιών και των πολλών εγγονιών της που την υπεραγαπούσαν. Απέθανε σε ηλικία 98 ετών. Στο χωριό όσο έζησε άφησε τις πιο αγαθές αναμνήσεις. Αιωνία της η μνήμη.

ΦΡΟΣΩ ΦΑΣΟΥΛΗ

Ύστερα από ολιγόμηνη αρρώστεια πέθανε στις 21 Μαρτίου 1993 σε ηλικία 84 ετών η Φρόσω Φασούλη (το γένος Κομποροζου).

Τα παιδικά της χρόνια τα έζησε στο χωριό και στα μέσα της κατοχής έφυγε για την Αθήνα όπου έζησε κοντά στ' αδέρφια της Μάνθο και Αλέκο που μαζί τους δέθηκε πιο πολύ ζώντας το δράμα της σύλληψής των από τους Γερμανούς (Φυλακές Αβέρωφ) καταδικασμένους σε θάνατο τρεις φορές από τα Γερμανικά Στρατοδικεία. Έζησαν δε και απέφυγαν ως εκ θαύματος την εκτέλεση που οφείλονταν σε τυχαία περιστατικά και συγκυρίες της εποχής.

Η κατοχή και τα μεταπελευθερωτικά χρόνια ένωσαν τον κόσμο με πραγματικά αισθήματα αγά-

πης και αλληλεγγύης και η Φρόσω από την οδό Κάνιγγος 29Α όπου έμεινε με τ' αδέρφια της Μάνθο, Αλέκο και Μάχο πρόσφερε σε πολλούς χωριανούς και Ευρυτάνες της εποχής τις καλές της υπηρεσίες και την φιλοξενία της αγόγγιστα (πέτρινα χρόνια).

Το 1950 έφυγε για την Αμερική όπου παντρεύτηκε τον Κώστα Φασούλη από το Καρπενήσι.

Επέστρεψε στην Ελλάδα το 1960, χήρα πλέον και πέρασε το υπόλοιπο της ζωής της κοντά στ' αδέρφια της Μάνθο και Μάχο.

Η νοσταλγία των παιδικών της χρόνων ήταν έντονη και η αγάπη της

για το Μικρό Χωριό μεγάλη. Γι' αυτό και κάθε χρόνο τα καλοκαίρια τα πέραγε στο χωριό, στο πατρικό της σπίτι κοντά στις φίλες της και στους χωριανούς της.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Αττικής που την σκεπάζει.

Αιωνία της η μνήμη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΤΣΙΓΙΑΝΝΗΣ

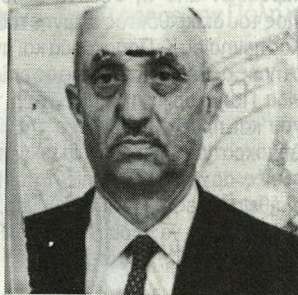
(1917-92)

Φερμένος από την Πόλη, όπου έζησε τα περισσότερα χρόνια της ζωής του, ο Γιάννης Κατσιγιάννης (Σωτηρογιάννης) εγκαταστάθηκε στην Θεσσαλονίκη με την οικογένειά του. Καμάρωνε τα παιδιά και τα εγγόνια του και ιδιαίτερα τον Κώστα που ανακηρύχθηκε προ καιρού πρωταθλητής στο "σικουί" της Βόρειας Ελλάδας.

Αγαπούσε το χωριό και αγόρασε σπίτι εκεί για να μπορεί να το επισκέπτεται συχνά. Δυστυχώς δεν πρόλαβε ο ίδιος να το χαρεί για πολύ... Ο Θεός ας τον αναπαύσει.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΝΔΥΛΗΣ

Ο τέως Πρόεδρος της Κοινότητας της Κλαυσίου πέθανε σε ηλικία 85 ετών (29-1-92). Σύζυγος της Μι-

κροχωρίτισας Παρασκευής Ι. Λιάπη, που το όνομά του συνδέθηκε με την απαγωγή και εκτέλεση του αείμνηστου Μικροχωρίτη πρεσβύτερου Κων. Κοκκάλα στην διάρκεια της Κατοχής (1943). Ένα έγκλημα που κηλίδωσε το έπος της Αντίστασης στο Μικρό Χωριό. Ο ίδιος στο βιβλίο του αποσείει την κατηγορία της εκτέλεσης του αείμνηστου Κοκκάλα επιρρίπτο-

ντας την ευθύνη σε άλλους. Ο δίκαιος όλων μας Κριτής θα δικάσει ασφαλώς τον καθένα σύμφωνα με τα έργα του και θα απονεμίει δικαιοσύνη. Ο Θεός ας τον αναπαύει.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ

Πλησιάζοντας τα εξηνταπέντα της χρόνια άφησε τα εγκόσμια η Βασίλω Σταθοπούλου μετά α-

πό σύντομη ασθένεια (αρχές Οκτωβρίου '92).

Ζούσε σχεδόν μόνη της και συχνά απομονωμένη από τον κόσμο αφού η φύση την είχε στιγματίσει με σωματική αναπηρία που την έκανε δυσκίνητη. Παρ' όλα αυτά ήταν κοινωνικός τύπος, είχε σπινθηροβόλο μυαλό και πάντοτε ήταν ενήμερη για ό,τι συνέβαινε γύρω της. Τελευταία είχε καταβληθεί πολύ και ο θάνατος ήλθε να την λυτρώσει από ταλαιπωρίες που δεν μπορούσε να αντέξει αφού ήταν μόνη της. Ο Θεός ας αναπαύσει την ψυχή της.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ Μ. ΞΕΚΑΡΦΩΤΟΥ

Υποφέροντας χρόνια από ρευματοαρθριτικά υπέκυψε τον περασμένο Αύγουστο στο μοιραίο η

Βασιλική, το γένος Φώλου, σύζυγος του Μιλτιάδη (Μήλιου) Ξεκαρφώτου. Ήταν αγαθή γυναίκα και όλοι την

αγάπησαν στο χωριό και περισσότερο ο σύζυγός της, ο οποίος ανήμπορος να την βοηθήσει, της συμπαραστάθηκε ως το τέλος απαλύνοντας έτσι τους πόνους της από την αρρώστεια. Ο Θεός ας την αναπαύσει.

ΘΕΟΔΟΣΗΣ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (1930-1992)

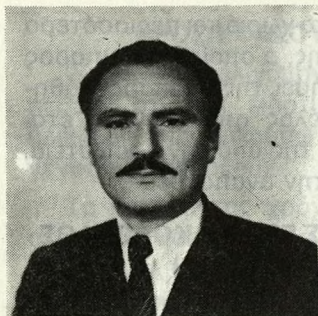
Ασχολούμενος με το θερμοκήπιο που διατηρούσε στο χωριό πέθανε ξαφνικά και κηδεύτηκε

τον Ιούνιο ο Θεοδ. Γεωργακόπουλος σε ηλικία 62 ετών. Πραγματικός λάτρης του Μικρού Χωριού, εγκαταστάθηκε σ' αυτό αφού αγόρασε το σπίτι της Αικ. Πριοβόλου. Το σπίτι ανακαίνισε και δημιούργησε έναν υποδειγματικό κήπο τον οποίο κι αυτός και η γυναίκα του περιποιούνταν με πραγματικό πάθος. Ως συνταξιούχος αρτοποιός, ζούσε φιλήσυχα και όλοι τον θυμούνται με τις καλύτερες αναμνήσεις στην παρέα και στο καφενείο όπου συχνά μιλούσε για την αγάπη του αλλά και την τεχνική της κηπουρικής για την οποία ένωθε περήφανος. Ένωθε Μικροχωρίτης και το Χωριό ως τέκνο του τον θεωρούσε. Αιώνια του η μνήμη.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ (1932-1992)

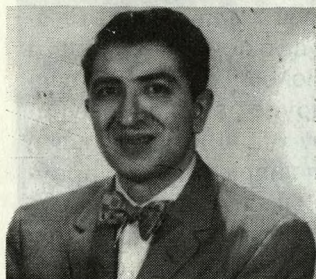
Μετά από σύντομη πάλη με την επάρατη ο Θανάσης (Ανάσας) Παναγιωτόπουλος αποχαιρέτησε τα εγκόσμια για τον άλλο κόσμο (17 Ιουλίου '92). Εγκαταστάθηκε από την Καταβόθρα στο Μικρό Χωριό λίγο πριν την κατολίθωση, νυμφευθείς την Ευ-

δοξία κόρη του Β. Τάσιου. Ήταν φιλότιμος ως εργάτης και εύχαρις τύπος γινόμενος ευχάριστος

στην παρέα. Υπήρξε λάτρης των Ελληνοχριστιανικών Παραδόσεων τις οποίες διεκήρυσσε προς πάσα κατεύθυνση, συχνά δε, με ζωηρούς τόνους. Γι' αυτό και η μνήμη του θα παραμείνει ζωηρή σε όσους τον γνώρισαν. Αιωνία του η μνήμη.

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΓΙΟΥΡΝΑΣ
(1922-1992)

Έξω από την πόρτα του σπιτιού του έπληξε ο θάνατος τον Γιάννη Γιουρνά, αρχές Αυγούστου

1992, την ώρα που επέστρεφε με ψώνια από το Καρπενήσι. Τα τελευταία χρόνια ο Γιάννης μαζί με την γυναίκα του κάθε Άνοιξη ερχόταν από την Αμερική και για (6) μήνες έμενε στο χωριό. Τελευταία είχε επιδοθεί στην επισκευή και ανακαίνιση του πατρικού σπιτιού, το οποίο είχε κάνει αγνώριστο. Είχε διακριθεί ως καλός μάγειρας στην Αθήνα (Μεγ. Βρετανία) κι αργότερα στην Αμερική όπου έκανε οικογένεια και καζάντησε συνεργαζόμενος με τα αδέρφια του και τον ανηψιό του Γιάννη Κομπάρτζο που χάθηκε τόσο πρόωρα. Γενικά ήταν δουλευταράς άνθρωπος κι είχε πολλά ακόμη να προσφέρει στην οι-

κογένειά του και στο χωριό. Αιωνία του η μνήμη.

ΣΑΒΒΟΥΛΑ Κ. ΓΙΟΥΡΝΑ
(1922-1992)

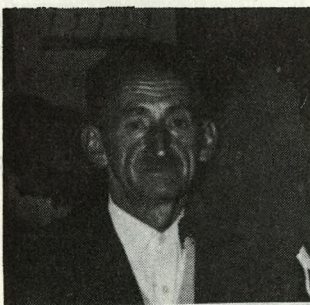

Δέκα μέρες μετά τον θάνατο του αδελφού της Γιάννη, εγκατέλειψε τα εγκόσμια η Σαββούλα

Γιουρνά σε ηλικία 70 ετών. Ο γήινος κόσμος δεν της στάθηκε ιδιαίτερα φιλικός αφού στην ηλικία των 20, της προκάλεσε ανία. Από την αρρώστεια της ανίας την λύτρωσε ο θάνατος σε γηροκομείο της Λαμίας, όπου τα αδέρφια της φρόντισαν να βρει γαλήνη και περιποίηση. Ο Θεός ας αναπαύσει την ψυχή της.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΑΣ
(1914-1992)

Κοντά στα 80 του άφησε τα εγκόσμια ο Δημ. Χριστοδουλιάς, στο χωριό, τον Μάιο 1992.

Εγκαταστάθηκε στο χωριό μετά τον πόλεμο, νυμφευθείς την Αικατερίνη Παπαδή από την οποία απέκτησε δύο γιούς, τον Γιάννη που είναι εγκατεστημένος στην Θεσσαλονίκη και τον Αριστείδη.

Φιλήσυχος οικογενειάρχης και δουλευτάρης, δεν άκουγες κακή κουβέντα από το στόμα του κι ήταν αγαπητός απ' όλους. Έφυγε αφήνοντας πίσω του αγαθές αναμνήσεις. Αιωνία

του η μνήμη.

ΑΘΗΝΑ Ν. ΧΑΜΠΕΡΗ

Σε ηλικία 84 ετών άφησε την τελευταία της πνοή στην Αμερική η Αθηνά Χαμπερή, το γένος Κομματά.

Παντρεμένη λίγο πριν από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο με τον συγχωριανό Νίκο Χαμπερή εγκαταστάθηκε στην Αμερική, κοντά στον πολυαγαπημένο της σύζυγο όπου έκανε οικογένεια. Γόνος της μεγάλης και ιστορικής οικογένειας των Κομματαίων, που πάντοτε πρόσφεραν στο Μικρό Χωριό, έχασε πριν τριάντα σχεδόν χρόνια τον άνδρα της και έκτοτε είδε και τα αδέρφια της Γιάννη, Βασίλη, Ελένη να φεύγουν ο ένας μετά τον άλλο. Αν και το πατρικό αρχοντικό αφανίσθηκε με την κατολίωση, διατηρούσε έντονες τις μνήμες και ακατάλυτους δεσμούς με το χωριό για το οποίο πάντοτε έδειχνε ενδιαφέρον. Αυτή την αγάπη και νοσταλγία μετέδωσε και στον γιό της Αποστόλη. Με την οικογένειά του και την θαλπωρή της πέρασε γαλήνια τα τελευταία χρόνια της ζωής της στο Greenville της Ν. Καρολίνας, όπου έζησε και αναπαύεται τώρα κοντά στο σύντροφο της ζωής της. Ας είναι ελαφρό το χώμα που τους σκεπάζει και τους δύο μαζί.

ΓΕΩΡΓΙΑ Π. ΓΕΩΡΓΟΠΟΥΛΟΥ

Στην Αμερική πέθανε επίσης κι ετάφη στο χωριό η Γεωργία σύζ. Παύλου Γεωργόπουλου, το γένος Μαργαγούση. Μαζί με τον άντρα της Παύλο έκαναν οικογένεια και ζούσαν στην Ουάσιγκτον, όπου είχαν μετανα-

στεύσει μετά τον πόλεμο. Εκεί μεγάλωσαν τα παιδιά της. Ο γιός της έγινε γιατρός και προσδοκούσαν να συνταξιοδοτηθούν και να επιστρέψουν στο χωριό. Δυστυχώς ο χάρος την πρόλαβε αφήνοντας πίσω απαρηγόρητους τον άντρα της και τα παιδιά της. Αιώνια της η μνήμη.

ΕΛΕΝΗ Δ. ΚΟΚΚΑΛΑ

Πλησιάζοντας την εβδόμη δεκαετία της ζωής της, με αθάνατη ψυχή και παιδικό πρόσωπο άφησε τα εγκόσμια η Ελένη κόρη των αείμνηστων Δημητρίου και Βασιλικής Κοκκάλα. Το αποπλιστικό χαμόγελό της έσβησε στο μοναστήρι του Αγίου Νεκταρίου Καρπενησίου, όπου την φρόντιζε με περισσή αγάπη και στοργή η αδελφή της μοναχή Μελάνη. Ο Θεός που την πήρε κοντά στους γονείς της ας αναπαύσει την αθάνατη ψυχούλα της.

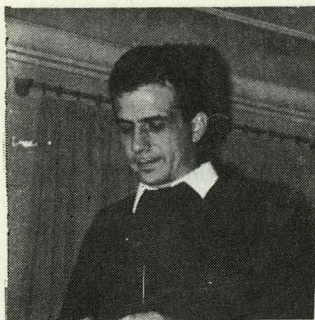
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΤΣΟΥΔΑΣ

(1899-1992)

Αν και βάδιζε την δεκάτη δεκαετία της ζωής του ο μπαρμπα Μήτσος ήταν πάντα δραστήριος. Χαροκαμένος όμως εδώ και χρόνια από τον θάνατο του γιού του Θόδωρου κι αργότερα της συντρόφου του δεν άντεξε την μοναξιά των γηρατειών του. Τα εγγόνια του που τον αγαπούσαν ήταν μακριά γι' αυτόν. Έτσι παρέδωσε το πνεύμα ήρεμα την Μ. Πέμπτη. Στο Χωριό είχε εγκατασταθεί μετά τον πόλεμο. Εργατικός και φιλήσυχος, άφησε αγαθές αναμνήσεις πίσω του. Αιώνια του η μνήμη.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ι. ΚΑΝΑΡΑΣ

Ο σαραντάχρονος Δημήτρης Ι. Καναράς από το Μεγάλο Χωριό Ευρυτανίας βρήκε τραγικό θάνατο σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα στις 13 Φεβ. '93 μαζί με δύο άλλους συνεργάτες του στην βιομηχανία Πετζετάκη, όπου ο ίδιος εργαζόταν ως χημικός μηχανι-

κός. Εκτός απ' τους χαροκαμένους γονείς άφησε πίσω του δύο παιδιά και σύζυγο. Η ταχύτητα του οδηγού

στάθηκε αφορμή να χάσει τον έλεγχο και να βρουν τραγικό θάνατο και οι τρεις άνδρες που επέβαιναν στο αυτοκίνητο σε στροφή του Σκαραμαγκά.

**ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ
(1917-1992)**

Σύζυγος της Μιχροχωρίτισας, Αγαπούλας Παπαδή ο Χαρ. Αβραμίδης πέθανε τον Ιούνιο 1992

στη Θεσσαλονίκη, όπου ζούσε με την

οικογένειά του. Είχε αγαπήσει πολύ το Μικρό Χωριό, το οποίο επισκεπτόταν τελευταία κάθε χρόνο. Ευχάριστος στην παρέα, στο καφενείο, δηγόταν περιστατικά της ζωής του στην Μακεδονία, στα χώματα της οποίας τώρα αναπαύεται. Αιωνία του η μνήμη.

ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ Δ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

Περασμένα τα 80 της χρόνια έφυγε το περασμένο καλοκαίρι από τον κόσμο τούτο η Σπυριδούλα συζ. Δ. Δημοπούλου και κόρη του αείμνηστου Σεραφείμ Ζαχαροπούλου.

Αν και ο άνδρας της λόγω της δουλειάς του (μάγειρας) ξενητεύοταν, αυτή έμενε στο Χωριό καλλιεργώντας τα χωράφια και συντηρώντας του γέρους γονείς της. Ευτύχησε να δει την κόρη της Βασιλική αποκαταστημένη, στην Λαμία με οικογένεια (συζ. Δ. Σταθοπούλου) και τον γιό της Σεραφείμ, στο χωριό και να καμαρώσει εγγόνια αφήνοντάς τους όλους πίσω της μαζί και τον αξιαγάπητο σύζυγό της.

Αιωνία της η μνήμη.

ΑΠΕΒΙΩΣΕΝ Ο ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Θ. ΧΟΥΤΑΣ

Στις 20 Σεπτεμβρίου 1992 απεβίωσε και ετάφη στην Αθήνα στο Α' Νεκροταφείο, στις 22 του ίδιου μήνα, δημοσία δαπάνη, ο πρώην Υπουργός

και διατελέσας επί σειράν ετών Βουλευτής του Νομού Αιτωλίας και Ακαρνανίας, και του Νομού Ευρυτανίας στην περίοδο 1946 έως 1981 ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Θ. ΧΟΥΤΑΣ.

Στην κηδεία του στην οποία παρέστησαν ο Μητροπολίτης Κυθήρων κ.κ. Ιάκωβος, εκπροσωπών και τον Μακαριώτατον Αρχιεπίσκοπον Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Σεραφείμ και ο Μητροπολίτης Περιστερίου κ.κ. Αλέξανδρος, παρευρέθηκε μεγάλος αριθμός συγγενών, φίλων, συνεργατών και συναγωνιστών του της Εθνικής Αντιστάσεως. Επίσης παρέστησαν πολλοί εκπρόσωποι του πολιτικού κόσμου της χώρας.

Επικηδείους εξεφώνησαν ο κ. Αθ. Κανελλόπουλος εκ μέρους του Πρωθυπουργού κ. Κων. Μητσοτάκη και της Κυβερνήσεως, ο κ. Δημ. Ιωάννου ως Πρόεδρος του Πανελληνίου Συνδέσμου Αγωνιστών Εθνικής Αντιστάσεως Ε.Ο.Ε.Α. - Ε.Δ.Ε.Σ. «Ναπ. Ζέρβας», ο Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών - Πολιτευτής της Ν.Δ. κ. Γρ. Κωσταράς, ο κ. Ανδρέας Ταλιούρας εκ μέρους του Συνδέσμου Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης ΕΟΕΑ - ΕΔΕΣ Βάλτου, ο τ. Διευθυντής του Υπουργείου Οικονομικών κ. Παν. Καραπάνος, ο Δικηγόρος κ. Δ. Διαμάντης εκ μέρους του Αρχηγείου των ΕΟΕΑ - ΕΔΕΣ Τριχωνίδος (Γ. Παπαϊωάννου). Στεφάνια στη σορό του εκλιπόντος κατέθεσαν ο Πρωθυπουργός κ. Κων. Μητσοτάκης, ο Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ και τ. Πρωθυπουργός κ. Ανδρέας Παπανδρέου, η Βουλή των Ελλήνων, ο Αρχηγός ΓΕΕΘΑ Στρατηγός κ. Ι. Βερυβάκης, ο Δήμαρχος Αθηναίων κ. Λεων. Κουρής, η Δημοκρατική Ανάνεωση και πολλοί άλλοι.

Ο εκλιπών γεννήθηκε στις 13 Νοεμβρίου 1898 στην Κεχρινά Βάλτου και σπούδασε στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Από το 1931 εγκατεστάθη στην Αμφιλοχία και άσκησε το ιατρικό λειτούργημα μέχρι το 1940. Εγγαμος από το 1935 με την Μαρία Ν. Καρκανιά και πατέρας τριών

παιδιών, Θωμά, Αικατερίνης και Αλεξάνδρας.

Πήρε μέρος στον πόλεμο 1940-41 ως έφεδρος ανθυπίατρος και στην Εθνική Αντίσταση ως αρχηγός ΕΟΕΑ και ΕΟΕ ΕΔΕΣ Βάλτου (1942 - 44). Εξελέγη βουλευτής Αιτωλίας - Ακαρνανίας και Ευρυτανίας στις εκλογές 1946 και 1950 με το Εθνικό Κόμμα Ελλάδος, 1950 και 1956 στην ίδια περιφέρεια με το Κόμμα Φιλελευθέρων, Βουλευτής Αιτωλίας και Ακαρνανίας 1958 με το Κόμμα Φιλελευθέρων, 1961, 1963 και 1964 με την Ένωση Κέντρου, 1974 με την Ε.Κ., Ν.Δ., 1977 με την ΕΔΗΚ. Διετέλεσε Υφυπουργός Κοιν. Προνοίας, Οικισμού και Ανοικοδομήσεως (Σεπ. 1950 - Σεπ. 1950) και Υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου

ασκών καθήκοντα Υφυπουργού στα ίδια υπουργεία (Σεπ. 1950 - Νοεμ. 1950 και Νοε. 1950 - Ιαν. 1951), Υπουργός Κοιν. Προνοίας (Μοε. - Δεκ. 1963), Δην. Εργων (Φεβ. 1964 - Ιούλ. 1965).

Έχει τιμηθεί με: Χρυσό Αριστείον Ανδρείας, Πολεμικούς Σταυρούς Γ' και Β' τάξεως, Ταξίαρχη του Τάγματος Γεωργίου Α', Ανώτερο Ταξίαρχη του Τάγματος Γεωργίου Α', Παράσημο Ιππότη της Βρετανικής Αυτοκρατορίας (Ο.Β.Ε.), Μεγαλόσταυρο του Τάγματος των Ορθοδόξων Σταυροφόρων του Παναγιού Τάφου, Μετάλλιο Εθν. Αντιστάσεως 1941 - 45, Μετάλλια των πόλεων Αμφιλοχίας, Αγρινίου, Μεσολογγίου, Ρόδου.

Δωρεαί προς την Αδελφότητα εις μνήμην τινός

Οι δωρεές αυτές είναι όσες δόθηκαν και κατονομάζουν ότι δίνονται στη μνήμη προσφιλών προσώπων. Εδώ δεν περιλαμβάνονται συνδρομές τακτικές και άλλες ενισχύσεις προς την Αδελφότητα.

Βασιλική Ντελή εις μνήμην συζύγου της	5.000
Τηλέμαχος Κομπορόζος εις μνήμην προσφιλών	50.000
Ελένη Βετσοπούλου εις μνήμην συζύγου Αριστείδη υπέρ Ναού Μεταμορφ. Σωτήρος \$60	10.920
Κος & Κα Δημ. Λιάπη εις μνήμην προγόνων, υπέρ Ναού Μεταμορφώσεως \$100	18.240
Ιω. Ζυγιάρης εις μνήμην προγόνων	20.000
Σοφία Αφεντάκη εις μνήμην συζύγου Τάκη	15.000
Σεραφείμ Καντσάνος εις μνήμην πατρός Γεωργίου	20.000
Μαρία Κεράνη, Ισμήνη και Κων/νος Μπάρλας εις μνήμην Αικατ. Παναγιώτου και Ιω. Μανίκα	17.164
Κος και Κα Αριστ. Γιουρνά εις μνήμην Δέσποινας Γιουρνά και Αλεξάνδρας Πολύζου	20.000
Χαρίκλεια Κυρίτση εις μνήμην Αλεξάνδρας Πολύζου	10.000
Αδελφοί Τριανταφύλλη εις μνήμην αδελφού Γιώργου	200.000
Ζαφειρούλα Γεραγά εις μνήμην Δημ. Παπακωνσταντίνου	100.000
Μάχος Καμπορόζος εις μνήμην Στεφανίας Γιαννοπούλου	10.000
Δέσποινα Μώρη-Κάρας εις μνήμην Στεφ. Γιαννοπούλου	10.000
Κατίνα Αντωνίου εις μνήμην Συζύγου και Γονέων Χρήστου και Ευφροσύνης Ζωγράφου	5.000
και εις μνήμην Ελένη Κατσούδα ή Στεφ. Γιαννοπούλου	5.000
Μαρίτσα Μπάκη συνδρομή και περιοδικό	10.000
Νικήτας Κουτσούκης εις μνήμην Στεφ. Γιαννοπούλου	5.000
Κος και Κα Τ. Γκότση εις μνήμην μητέρας Βικτωρίας Μιμίκου	10.000
Ιωάννης Δερματάς εις μνήμην αδελφής Στεφ. Γιαννοπούλου	50.000
Ναυσικά Παπαδάκη εις μνήμην Ανεψιού Κων. Φλέγγα	5.000
Σπύρος Κεχριματίρης εις μνήμην συζύγου Βασιλικής	5.000
Δημήτριος Λιάπης και Ελένη Βετσοπούλου-Λιάπη εις μνήμην προσφιλών γονέων	250.000
Καλιόπη Πλάκα και Μαρίτσα Πλάκα εις μνήμην Αθαν. Πλάκα	10.000
Ιωάννης Δερματάς εις μνήμην Γονέων	10.000
Σωτηρία Ζωγράφου εις μνήμην Χρίστου Μαστρογεωργοπούλου	10.000
Σταύρος Γεωργούλης εις μνήμην Χρίστου Μαστρογεωργοπούλου	5.000
Διονύσιος Ζορμπαλάς εις μνήμην Αλεξάνδρας Πολύζου	
Κος και Κα Γεωργίου Μώρη εις μνήμην Χρίστου Μαστρογεωργοπούλου	15.000
Δέσποινα και Δημ. Καρόπουλος εις μνήμην θείου Χρ. Μαστρογεωργοπούλου	10.000
Κος και Κα Δημ. Καροπούλου εις μνήμην θείας Στεφ. Γιαννοπούλου	5.000

Ευγενία Μαστρογεωργοπούλου και παιδιά εις μνήμην Χριστού Μαστρογεωργοπούλου	25.000
Κος και Κα Βασιλική Γάσπαρη εις μνήμην Χριστού Μαστρογεωργοπούλου	5.000
Βασίλης και Κούλα Χατζοπούλου εις μνήμην πατρός Χρ. Μαστρογεωργοπούλου	50.000
Αρχιμανδρίτης Αριστόβουλος Πύρζος εις μνήμην Χριστού Μαστρογεωργοπούλου	5.500
Νίκη Λουιζοπούλου-Χατζοπούλου εις μνήμην Χριστού Μαστρογεωργοπούλου	10.000
Σεραφείμ Ζαχαρόπουλος εις μνήμην του Πατρός Γεωργίου	10.000
Τέλης Παναγιώτου εις μνήμην Μητρός Αικατερίνης	2.000
Σωτηρία Δημητρακοπούλου εις μνήμην Μητρός Φωτεινής	25.000
Ροδάνθη Κυρίτση εις μνήμην αδελφής Στεφανίας Γιαννοπούλου	10.000
Μιχάλης Κωστόπουλος για το Περιοδικό εις μνήμην Προγόνων	20.000
Ελένη Θάνου εις μνήμην συζύγου Χριστού Θάνου	20.000
Ελευθερία Ουτουτζή εις μνήμην συζύγου της	5.000
Ρένα Τσιονιά-Κανούτου εις μνήμην Γιαγιάς Αικ. Τσιούμα	3.000
Δημήτριος Πολύζος εις μνήμην Αδελφής Φωτεινής Παπαστάθη	7.250
Κατίνα Αντωνίου εις μνήμην Ελένης Κατσούδα	2.000
Κατίνα Αντωνίου εις μνήμην Στεφανίας Γιαννοπούλου	2.000
Μαριάνθη Τσιροπούλου εις μνήμην Ελένης Κατσούδα	2.000
Μαριάνθη Τσιροπούλου εις μνήμην Στεφανίας Γιαννοπούλου	2.000
Βιργινία Δημοπούλου εις μνήμην συζύγου Αθανασίου	5.000
Βιργινία Δημοπούλου εις μνήμην Στεφανίας Γιαννοπούλου	5.000
Νίκος Παπαδημητρίου εις μνήμην Πατρός Δημητρίου	20.000
Αντιγόνη Μαστρογεωργοπούλου εις μνήμην συζύγου Χριστού	150.000
Τηλέμ. Κομπορόζος εις μνήμην Ιω. Γιουρνά	10.000
Τηλέμ. Κομπορόζος εις μνήμην Ελισάβετ Γιουρνά	10.000
Ελένη Βετσοπούλου εις μνήμην Αριστείδου Βετσοπούλου και Γονέων\$100	18.500
Σπύρος Κομπορόζος δωρεά δια τα έργα του Χωριού	5.000
Ιωάννης Κατραμάδος εις μνήμην Λαμπρινής και Δημητρίου Παπαδημητρίου	50.000
Ζωή Κομπορόζου εις μνήμην Ελισάβετ Γιουρνά	5.000
Αβραμίδου Αγαπούλα εις μνήμην συζύγου της Χαραλάμπους	10.000
Βούλα Δερματά εις μνήμην συζύγου και γονέων	5.000
Θεοδώρα Βруниώτου και Μαρίτσα Μπάκη εις μνήμην Χριστού Μαστρογεωργόπουλου	10.000
Ευφημία Παπαδή εις μνήμην συζύγου Παναγιώτη και Γεωργίου Παπαδή	5.000
Νίκος και Λιλή Κεραμιδά εις μνήμην Φρόσως Φασουλή	80.000
Λίνα Κομπορόζου εις μνήμην αδελφής Φρόσως Φασουλή	80.000
Νίκος και Αρετή Κεράνη εις μνήμην Καναρά	10.000

Μαριάνα Σαλικά εις μνήμην πατρός Χαρ. Αβραμίδα	5.000
Αυγέρης Αυγερόπουλος	100.000
Σταύρος - Αντιγόνη Γεωργούλη εις μνήμην Σπυρ. Δ. Δημοπούλου	10.000
Σταύρος - Αντιγόνη Γεωργούλη εις μνήμην Φρόσως Φασουλή	10.000
Σωτηρία Ζωγράφου, εις μνήμην πατρός Επαμ. Παπαδή	10.000
Τηλέμαχος & Πλουμή Κομπορόζου εις μνήμην Φρόσως Φασουλή	50.000
Κατίνα Πανώρη εις μνήμην Φρόσως Φασουλή	20.000
Αλεξάνδρα Παπακωνσταντίνου εις μνήμην Φρόσως Φασουλή	15.000
Χρυσούλα Γρατσούνη εις μνήμην Φρόσως Φασουλή	10.000
Δημήτριος Ζαχαρόπουλος εις μνήμην πατρός Γεωργίου	10.000
Μαργαρίτα Βονόρτα εις μνήμην γονέων	10.000
Νικόλαος - Αρετή Κεράνη εις μνήμην Βασ. Μίχου	5.000
Τηλέμαχος Κομπορόζος εις μνήμην Βασ. Μίχου	10.000
Νικήτας - Μαρίκα Κουτσούκη εις μνήμην Χρίστου Μαστρογεωργόπουλου	20.000
Νικήτας - Μαρίκα Κουτσούκη εις μνήμην Επαμ. Παπαδή & Βασιλείου Μίχου	15.000

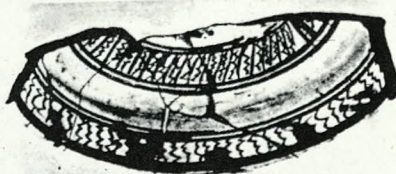
**ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΟΝΟΜΑΤΩΝ
ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΧΡΗΜΑΤΩΝ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΚΩΔΩΝΟΣΤΑΣΙΟΥ**

ΦΛΕΓΓΑΣ ΣΟΦΟΚΛΗΣ	1.000.000
ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	10.000
ΚΟΥΤΣΟΥΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	5.000
ΠΛΑΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1.000
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΦΩΤΗΣ	1.000
ΦΛΕΓΚΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	2.000
ΟΥΤΟΥΤΖΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	2.000
ΑΝΟΥΣΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	2.000
ΚΡΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	2.000
ΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΡΟΥΛΑ	5.000
ΜΠΟΝΤΙΚΟΥΛΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	5.000
ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΥ ΤΑΣΙΑ	5.000

ΜΠΑΡΛΑΣ ΠΕΤΡΟΣ	5.000
ΜΟΥΤΣΕΛΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	5.000
ΓΡΟΥΜΠΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1.000
ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1.000
ΓΑΒΡΙΛΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	3.000
ΣΙΔΕΡΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	1.000
ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	10.000
ΦΛΩΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	2.000
ΣΤΑΜΠΟΛΙΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	5.000
ΒΕΤΣΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ	5.000
ΦΛΕΓΚΑΣ ΑΛΕΚΟΣ	2.000
ΗΛΙΑΔΗ ΕΙΡΗΝΗ	2.000
ΦΛΕΓΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	2.000
ΔΕΡΜΑΤΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	10.000
ΧΟΥΤΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	2.000
ΠΑΝΩΡΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	5.000
ΖΩΓΡΑΦΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑ	1.000
ΚΥΡΙΤΣΗ ΡΟΔΑΝΘΗ	5.000
ΠΡΙΤΣΟΛΑ ΜΑΡΙΑ	6.000
ΣΚΟΡΔΑ ΜΑΡΙΑ	5.000
ΔΕΡΜΑΤΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	500
ΔΕΡΜΑΤΑΣ Δ. ΣΠΥΡΟΣ	5.000
ΖΗΣΙΜΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	100
ΛΙΑΠΗ ΜΑΡΙΑ	1.000
ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΛΛΙΤΣΑ	1.000
ΚΑΤΣΑΝΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	500
ΖΑΡΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1.000
ΤΡΙΧΙΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	500
ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ	1.000
ΚΟΜΠΟΡΟΖΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1.000
ΛΙΑΠΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	5.000
ΛΙΑΠΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ	5.000
ΦΑΣΟΥΛΗ ΦΡΟΣΩ	5.000
ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΡΙΑ	5.000
ΓΑΛΑΝΟΥΔΗ ΜΑΡΙΑΝΘΗ	2.000
ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΩΣΤΑΣ	10.000
ΜΑΡΙΑΝΘΗ ΠΡΙΟΒΟΛΟΥ	10.000
ΟΛΓΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	10.000

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
—Απ' όσα θυμάμαι, Σ. Γεωργούλης	41
—Ενας Μακεδονομάχος θυμάται, Γιωργούλας Γιαννακόπουλος	44
—Γιατί (ποίημα) του Β. Ζορμπά	43
—Μικροχωρίτικα Γράμματα	47
—Από την Σκοπιά της Αδελφότητας	57
—Από τον χώρο της Ευρυτανίας και της Ρούμελης, Γηροκομείο Καρπενη- σίου, Γ. Αρμάγος	62
—Αναπολώντας τα περασμένα, Φ. Πανογεώργος	69
—Εντυπα που λάβαμε	72
—Δημ. Ν. Πολύζος, ένας Μικροχωρίτης που ξεχώρισε	75
—Στη μνήμη του Επαμεινώνδα Παπαδή	80
—Λίγα λόγια για κείνους που έφυγαν	83
—Δωρεές προς την Αδελφότητα εις μνήμην τινός	93

Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΥΤΑΜΙΑ

